

PROGRAMMABEGROTING 2026 - 2029

Het realistische verhaal

Inhoudsopgave

1. ALGEMEEN	3
1.1. Inleiding	4
We bouwen aan een dienstbaar, leefbaar en sociaal Bronckhorst	4
Het beeld van onze financiën	5
1.2. Leeswijzer	7
2. BELEIDSBEGROTING	9
2.1. Programmaplan	10
2.1.1. ZORG EN ONDERSTEUNING	11
2.1.2. WONEN EN LEEFOMGEVING	23
2.1.3. BEDRIJVIGHEID EN ONTWIKKELING	45
2.1.4. BESTUUR	59
2.2. Paragrafen	64
2.2.1. Paragraaf Lokale heffingen	64
2.2.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	73
2.2.3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	82
2.2.4. Paragraaf Financiering	88
2.2.5. Bedrijfsvoering	92
2.2.6. Paragraaf Verbonden partijen	95
2.2.7. Grondbeleid	104
2.2.8. Informatiebeveiliging en privacy	107
2.2.9. Wet open overheid (Woo)	109
2.2.10. Programma klimaat en energie	110
3. FINANCIËLE BEGROTING	113
3.1. Overzichten baten en lasten 2026-2029	114
3.1.1. Overzicht van baten en lasten 2026 per programma	114
3.1.2. Bedrijfsvoering	115
3.1.3. Baten en lasten 2026-2029 per programma	121
3.1.4. Overzicht berekening aandeel EMU-saldo	122
3.2. Onze financiële positie voor 2026-2029	123
3.2.1. De financiële ontwikkelingen leggen we uit	123
3.2.2. De veranderingen in budgetten	126
3.2.3. De balans in het kort	130
3.2.4. Investeringsagenda	137
3.3. Overzicht baten en lasten per taakveld	140
3.4. Incidentele baten en lasten	162
3.5. Investeringsplan	163
3.6. Gebruik van reserves per programma	164
3.7. Overzicht baten en lasten 2026 per kostensoort	165
3.7.1. We volgen welke kosten we maken	165
3.7.2. Wat geven we anders uit dan verwacht voor 2025	166
4. BIJLAGEN	171
4.1. Kerngegevens	172
4.2. Samenstelling bestuursorganen	173
4.3. Begrotingsuitgangspunten	176
Afkortingenlijst	177

1. ALGEMEEN

1.1. Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting 2026-2029, het instrument om vooruit te kijken naar de plannen en uitgaven voor de gemeente Bronckhorst in 2026 en verder. In deze programmabegroting staan een aantal nieuwe plannen, zoals bijvoorbeeld investeringen en ambities ten aanzien van scholen en woningbouw. Maar er zijn ook keuzes om plannen te wijzigen en uitgaven te verminderen, omdat de financiële situatie ons daartoe noodzaakt. Voor het goede begrip kijken we in deze inleiding terug naar de afgelopen periode, staan we stil bij wat er nu voor ons ligt en kijken we vooruit naar wat er nog op ons af komt.

We bouwen aan een dienstbaar, leefbaar en sociaal Bronckhorst

Voor u ligt de Programmabegroting 2026-2029, het instrument om vooruit te kijken naar de plannen en uitgaven voor de gemeente Bronckhorst in 2026 en verder. In deze programmabegroting staat een aantal nieuwe plannen zoals bijvoorbeeld investeringen en ambities ten aanzien van scholen en woningbouw. Maar er zijn ook keuzes om plannen te wijzigen en uitgaven te verminderen, omdat de financiële situatie ons daartoe noodzaakt. Voor het goede begrip kijken we in deze inleiding terug naar de afgelopen periode, staan we stil bij de periode die nu voor ons ligt en kijken we vooruit naar wat er nog op ons af komt.

We bouwen aan een dienstbaar, leefbaar en sociaal Bronckhorst

De afgelopen 3,5 jaar werkten we als college aan de uitvoering van het coalitieakkoord, dat in de afgelopen maanden aangevuld werd met het Lente Akkoord. Bij het vertalen van de ambities uit deze akkoorden hadden we te maken met onzekere geopolitieke ontwikkelingen, onzekerheden in de landelijke politiek, toenemende complexiteit van vraagstukken in het fysieke en sociale domein en financiële uitdagingen. We informeerden uw raad hierover al meerdere malen. Toch slaagden we erin om in de afgelopen jaren een aantal mooie programma's en nieuw beleid neer te zetten en projecten te realiseren.

Zo werkten we in het fysieke domein verder aan de invulling en uitvoering van de omgevingsprogramma's door onder andere de woon- en een woon-zorgvisie, de Routekaart Energie, het Regionaal Programma Werklocaties en het omgevings- en uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied vast te stellen. En gaven we uitvoering aan het beleidskader sociaal domein door ondermeer een vrijwilligers- en mantelzorgbeleid en een cultuurvisie te presenteren, uitvoering te geven aan de programma's Migratie & Integratie, gezonde leefomgeving en Sportief en Leefbaar Bronckhorst.

Ook zijn we bezig met de herstructurering en ontwikkeling van nieuwe van bedrijventerreinen, plukken we steeds meer de vruchten van het actieve woningbouwbeleid, realiseren we scholen, verduurzamen we sportaccommodaties, zetten ons in op verschillende projecten voor een klimaatrobuuste gemeente en werken we aan de optimalisering van onze dienstverlening.

Dit alles vraagt om een organisatie die in staat is om flexibel en wendbaar in te spelen op de dynamiek in de samenleving en de eisen vanuit het Rijk. We zetten belangrijke stappen in deze ontwikkeling van onze organisatie naar volwaardig partner in het netwerk van de

samenleving. Hiervoor is het programma organisatieontwikkeling Vasthouden & Versterken ons kompas.

De financiële situatie door stijgende kosten en de lagere bijdrage vanuit het Rijk maakte dat we de afgelopen jaren kritisch naar onze uitgaven moesten kijken. Bij de Perspectiefnota 2026-2029 'verantwoord ambitieus' keken we vanuit de verschillende disciplines naar de mogelijkheden om uitgaven te verminderen en inkomsten te verhogen, met het streven om de bestaande ambities zoveel mogelijk intact te houden. Het door uw raad geamendeerde besluit over de perspectiefnota van 26 juni 2025 leidde tot de doorvertaling van deze mogelijkheden in bijgaande begroting. We zijn trots op het feit dat, ondanks alle onzekerheden, veel doelen en ambities uit ons coalitieakkoord zijn behaald of worden behaald in dit laatste jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen.

We vertellen het realistische verhaal

Doordat we keuzes moesten maken is deze begroting niet een verhaal van nieuwe ambities en grootse plannen. Dat maakt dat u in deze begroting af en toe leest dat we projecten anders aanvliegen of vertragen of kosten verlagen door versobering. Deze begroting laat het realistische verhaal zien. We gaan niet uitgebreid in op alles wat al loopt want dat komt in de jaarstukken 2025, maar richten ons vooral op de 'nieuwe' dingen. Dit zijn onze plannen en onze keuzes om onze ambities in stand te houden en te realiseren wat er nodig is, met een sobere financiële inzet.

We geven input voor de komende verkiezingen

Met de inzet van de Algemene reserve realiseren we in 2026 een sluitende begroting, maar dit geldt niet voor het meerjarenbeeld. In de afgelopen twee jaren zijn de mogelijkheden om te bezuinigen met behoud van ambities opgerekt. Zoals we in de perspectiefnota aangaven, is daarom naar verwachting in de toekomst niet elke ambitie meer (met geld) te realiseren. Er moeten voor de lange termijn keuzes gemaakt worden welke ambities we wel en niet voortzetten. Dit wilden we als college niet bij voorbaat doen vlak voor de verkiezingen, maar dat doen we samen met u als raad.

De komende maanden gaan we de raad informeren over wat er speelt, welke projecten en programma's ingezet worden voor het realiseren van de strategische doelen en wat de maatschappelijke, financiële en juridische effecten zijn wanneer we hierin keuzes maken om te verminderen of te stoppen. Deze input nemen de partijen mee naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026. De onderhandelende partijen zullen deze input bij de coalitievorming gebruiken om verantwoorde keuzes te maken in en tussen ambities. Door hier nu voorbereidend werk voor te leveren, hopen we op een goede doorloop of overdracht na de gemeenteraadsverkiezingen, ondanks alle (financiële) onzekerheden.

Het beeld van onze financiën

Al een aantal jaren spreken we erover dat we, net als veel andere gemeenten in Nederland, minder geld van het Rijk krijgen via de Algemene uitkering; 2026 kreeg de naam 'Ravijnjaar'. In voorgaande jaren hebben we stappen gezet om hiervoor passende maatregelen te nemen. Maar de stijging van de zorgkosten voor jeugdzorg en Wmo zorgen voor nieuwe tekorten vanaf 2026. In de Perspectiefnota 2026-2029 las u dat al. Voor de verbetering van de begrotingssituatie stelden we maatregelen voor in die Perspectiefnota 2026-2029 (juni 2025). Deze nemen we mee in de programmabegroting. Met die maatregelen, de ontwikkelingen van onder andere de Meicirculaire en het afzien van de verkoop van de

ondergrondse milieucontainers zien we het financiële beeld wijzigen. Voor de dekking van het begrotingstekort is een bijdrage vanuit de Algemene reserve nodig van € 888.000 in plaats van € 1,6 mln (€ 704.000 V). Met die bijdrage hebben we een sluitende begroting.

De ontwikkelingen lichten we toe in de Financiële begroting (3.2.1).

Ontwikkeling financiële positie	2026	2027	2028	2029
Beeld voor Perspectiefnota 2026-2029 (zonder voorstellen)	-2.232	-4.175	-7.527	-6.313
Besparingsvoorstellen (incl. realistisch begroten)	1.853	2.048	2.053	2.095
Opbrengst OZB verhogen met 2%	196	196	196	196
Extra geldvragen	-1.249	-1.367	-1.633	-1.403
Autonome ontwikkelingen volgens perspectiefnota	-160	-82	1.004	75
Aanvulling vanuit Algemene reserve voor begrotingstekort	1.592	0	0	0
Beeld in Perspectiefnota 2026-2029 (raad juni)	0	-3.379	-5.907	-5.350
Gevolgen amendementen (26 juni 2025)	-374	-374	-356	-356
Vrije ruimte Meicirculaire 2025 boven raming perspectiefnota	646	525	1.205	938
Beeld na Meicirculaire 2025 (raad juli)	272	-3.228	-5.058	-4.768
Uitgangspunten (autonome ontwikkelingen na perspectiefnota)	1.243	1.298	1.018	1.274
Geen verkoop van ondergrondse milieucontainers	-812			
Aanpassingen programmabegroting 2026	431	1.298	1.018	1.274
Aanvulling vanuit Algemene reserve voor begrotingstekort lager	-704			
Beeld Programmabegroting 2026-2029	0	-1.930	-4.040	-3.494

+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort

De uitgaven en inkomsten in vogelvlucht

In onderstaand overzicht ziet u in vogelvlucht wat de inkomsten en uitgaven zijn. Onder de uitgaven van Bestuur is 'organisatie' opgenomen, dit is de overhead van onze gemeente.

Inkomsten 2026		bedragen x € 1.000
	Het grootste deel krijgen we van het Rijk:	86.955
	De rest krijgen we uit:	
	Lokale heffingen	
	Onroerendezaakbelasting (OZB)	10.461
	Rioolheffing	4.608
	Afvalstoffenheffing	4.066
	Bestemmingsplannen, bouw, sloop en vrijstellingen	1.534
	Leges rijbewijzen, reisdocumenten etc	741
	Overige leges	255
	Toeristenbelasting	465
	Reclamebelasting	140
	Forensenbelasting	87
	Overige inkomsten	
	Overige inkomsten	2.301
	Verkoop grond, duurzame goederen	1.506
	Rentebaten, doorberekende rente, overige verrekeningen	2.012
	Detacheringsvergoedingen Wsw etc	475
	Dividend	580
	Onttrekking uit reserves	16.458
	Totale Inkomsten 2026	132.544

Uitgaven 2026			bedragen x € 1.000	per inwoner
	Zorg en ondersteuning			
	Vitale inwoners en samenleving	6.361	177,18	
	Toegang en individuele voorzieningen	45.747	1.274,30	
	Wonen en leefomgeving			
	Passend wonen	2.842	79,15	
	Aantrekkelijke leefomgeving	31.269	870,99	
	Bedrijvigheid en ontwikkeling			
	Economie	2.305	64,20	
	Duurzaamheid	8.324	231,87	
	Bestuur			
	Besturen en organisatie	19.937	555,34	
	Overige uitgaven	2.042	56,88	
	Storting in reserves	13.818		
	Totale uitgaven 2026	132.544		
	Begrotingssaldo Programmabegroting 2026	0		

1.2. Leeswijzer

Over de Programmabegroting 2026-2029

Onze programmabegroting maken we zo kort, helder en overzichtelijk mogelijk. We rapporteren over onze ambities uit het coalitieakkoord 'Bouwen aan een dienstbaar, leefbaar en sociaal Bronckhorst', aangevuld met het Lente Akkoord: Samen verder voor Bronckhorst. De programmabegroting bestaat uit vier hoofdstukken:

- hoofdstuk 1: de inleiding en de leeswijzer
- hoofdstuk 2: de beleidsbegroting (het programmaplan en de paragrafen)
- hoofdstuk 3: de financiële begroting
- hoofdstuk 4: de bijlagen

Wat we willen bereiken staat in de beleidsbegroting (hoofdstuk 2)

In het programmaplan staan de doelen van ons coalitie akkoord en Lente akkoord centraal (2.1)

We werken met vier raadsprogramma's met daarin een aantal deelprogramma's: het programmaplan (2.1). In ieder programma is naast aandacht voor de beleidsdoelen en opgaven ook aandacht voor Sustainable Development Goals (SDG's), indicatoren, risico's en de financiën.

We dragen bij aan Sustainable Development Goals

Al eerder gaven we aan dat we zichtbaar maken aan welke SDG's we bijdragen. U leest dit bij de deelprogramma's.

De indicatoren geven een beeld van de (beoogde) effecten van ons beleid

We maken in de deelprogramma's onderscheid tussen lokale en landelijke indicatoren:

- De lokale indicatoren laten zien wat het effect van het beleid is, gericht op onze lokale beleidsdoelen. We merken dat het lastig is om effectindicatoren te koppelen, op verschillende plekken kozen we daarom voor prestatie-indicatoren. Hier vermelden we streefcijfers voor het kalenderjaar en de 'stip op de horizon'.
- De landelijke indicatoren geven inzicht in waar we staan (realisatiecijfers) en maken vergelijking met andere gemeenten mogelijk. We zijn op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht om deze indicatoren op te nemen in de programmaplan, maar sturen daar zelf niet op.

In de deelprogramma's benoemen we de belangrijkste financiële risico's

Het gaat om de grootste risico's passend bij dat deelprogramma. Wanneer het beschreven risico (ook) niet financiële gevolgen heeft, drukken we dit uit in een cijfer van 1: zeer lokaal tot 5: landelijk (kolom: impact (niet-financieel)). In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2) staan de belangrijkste risico's bij elkaar.

Elk programma sluiten we af met financiële informatie

In vorige jaren benoemden we hier de grotere verschillen van de lasten en baten van 2026 ten opzichte van de begroting 2025, de beschikbaarstelling van investeringen en het gebruik van de reserves. Deze informatie staat vanaf 2026 in de begroting (hoofdstuk 3) zodat die informatie hierin één geheel vormt met de verplichte informatie voor de accountant (volgens inhoudsopgave van jaarstukken 2024).

In de paragrafen beschrijven we aspecten die voor alle beleidsvelden belangrijk zijn (2.2)

In de tien paragrafen beschrijven we kort hoe we ons beleid inrichten als het gaat om:

- de heffingen ([2.2.1 lokale heffingen](#));
- de risico's ([2.2.2 weerstandsvermogen en risicobeheersing](#));
- het onderhoud van de openbare ruimte ([2.2.3 onderhoud kapitaalgoederen](#));
- hoe we de taken financieren ([2.2.4 financiering](#));
- de ondersteuning bij de taken ([2.2.5 bedrijfsvoering](#));
- de samenwerking met andere organisaties ([2.2.6 verbonden partijen](#));
- de grondposities ([2.2.7 grondbeleid](#));
- het gebruik van digitale voorzieningen ([2.2.8 Informatiebeveiliging en privacy](#));
- de openbaarheid van stukken ([2.2.9 Wet open overheid](#));
- de inzet voor klimaatdoelen ([2.2.10 klimaatbegroting](#)).

In de financiële begroting staat ons financieel meerjarenbeeld centraal (hoofdstuk 3)

We kijken naar de factoren die leiden tot een stijgende of dalende lijn in de begrotingsruimte. In de financiële overzichten staat ook de wettelijke en provinciale informatie die vereist is voor toezicht. De informatie in dit hoofdstuk gebruikt de accountant bij de controle van de jaarstukken. Om aan te sluiten bij de vereiste informatie waar de accountant naar kijkt is informatie over verschillen, investeringen en reserves, die we altijd opnemen bij de programma's nu een paragraaf in dit hoofdstuk volgens de inhoudsopgave van de jaarrekening (2024).

De bedragen die zijn opgenomen per deelprogramma geven de ruimte aan waarin we kosten kunnen maken. Volgens de Financiële verordening Bronckhorst vormt deze afbakening in deelprogramma's 'het autorisatieniveau' van de raad aan ons als college.

In de bijlagen is achtergrondinformatie opgenomen

Vanuit de jaarstukken zijn alle bijlagen onderdeel geworden van de jaarrekening. Bij de programmabegroting hebben we nog wel een aantal bijlagen.

De verordeningen zijn te vinden op www.wetten.nl

De verordeningen geven de kaders aan waarmee we werken. Ze zijn in te zien op www.wetten.nl.

Goed om te weten

- In de verschillende tabellen met informatie over 2025 (kolom 'Begroot 2025 na wijz.') bedoelen we de stand op 1 augustus 2025. Dit is vóór de verwerking van de 2^e tussenrapportage 2025.
- In de financiële overzichten bij 'Wat mag het kosten?' staat bij de saldogregel een '+' voor baten of overschotten en een '-' voor lasten of tekorten.
- In de overige overzichten staat in het onderschrift vermeld wat een '+' of '-' betekent.
- De cijfers in tabellen, grafieken en opstellingen in deze begroting staan in euro's maal 1.000 en zijn afgerond tot het dichtstbijzijnde duizendtal, tenzij anders vermeld.

2. BELEIDSBEGROTING

2.1. Programmaplan

ZORG EN ONDERSTEUNING

Wat willen we bereiken

WAT WILLEN WE BEREIKEN voor dit programma

- We willen jeugdigen weerbaar en gezond op laten groeien en zorg zoveel mogelijk voor zijn.
- We investeren in preventie en vroegsignalering, zodat inwoners nu en in de toekomst vitaal oud kunnen worden.
- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuisvoelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Iedereen heeft een stevige basis nodig om mee te kunnen doen naar vermogen.
- We versterken de leefbaarheid en samenredzaamheid van de samenleving als geheel.
- Beheersbaarheid en toekomstgerichte haalbaarheid van het sociaal domein.

Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden komt een aantal doelen bij meerdere programma's terug.

We dragen bij aan SDG-doelen

Door te werken aan bovenstaande doelen, dragen we bij aan verschillende SDG-doelen. Voor dit programma zijn de belangrijkste SDG-doelen waaraan we bijdragen:

SDG 1
Geen armoede

SDG 10
Ongelijkheid verminderen

SDG 3
Goede gezondheid en welzijn

Deelprogramma 1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING: Wat doen we

Gezondheid en gezonde keuzes staan centraal en de groei van zorgconsumptie wordt verminderd

We werken aan een samenleving waarin inwoners gezond, veerkrachtig en zo lang mogelijk zelfstandig leven en wonen. In Bronckhorst heeft iedere inwoner recht op dezelfde zorg.

Door toenemende vergrijzing en druk op de arbeidsmarkt hebben we een grote opgave om de zorg ook in de toekomst beschikbaar en betaalbaar te houden.

Gezondheid is één van de belangrijkste pijlers voor een vitale samenleving. Daarom zetten we stevig in op preventie en gezondheidsbevordering en vertalen landelijke gezondheidsakkoorden naar lokaal beleid. We richten ons op het voorkomen van problemen en waar mogelijk op het bevorderen van herstel, met interventies die daarbij passen.

Ook richten we ons op weerbaarheid en samenredzaamheid, vooral bij de jeugd door bijvoorbeeld ons jongerenwerk. Daarmee voorkomen we dat gezondheidsproblemen ontstaan of verergeren en beperken we de druk op professionele zorg en ondersteuning. Dit vraagt van inwoners en van de samenwerkende organisaties een verandering. Het vraagt om een omslag van recht hebben op zorg, naar zorgen met en voor elkaar. Hierin spelen onze eigen sociale teams een belangrijke rol. Tegelijkertijd is er sprake van een veranderde samenleving, met nieuwe groepen inwoners en complexere zorgvragen die dit bemoeilijkt. De ontwikkelingen en inzichten binnen het thema Migratie en Integratie blijven we daarom ook in 2026 programmatisch aanpakken. Deze opgaven vragen om om een samenhangende en integrale benadering van gezondheid, waarin fysieke, mentale en sociale aspecten met elkaar verbonden zijn. Wat we hier willen, vraagt ook om het vormen van een sociale, inclusieve, sterke samenleving. Dat staat beschreven onder deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2), bij onze ambities voor een leefbare, inclusieve en veerkrachtige samenleving.

Beoogde resultaten

We dragen eraan bij dat inwoners zich gezonder voelen

Een beter ervaren gezondheid van onze inwoners is een ambitie die staat beschreven in onder andere ons beleidskader sociaal domein en de nota lokaal gezondheidsbeleid.

We geven binnen de kaders van de landelijke akkoorden verder vorm aan ons lokale gezondheidsbeleid. We blijven investeren in samenwerking, preventie en het versterken van de eigen kracht van inwoners, met als doel een gezondere en veerkrachtigere samenleving. Voorbeelden daarvan zijn valpreventie en welzijn op recept. Sinds 2023 voeren we het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) uit. Samen met maatschappelijke en zorgorganisaties zetten we ons in voor de beweging van zorg naar gezondheid. Daarbij staan preventie, leefstijl en eigen regie centraal. Belangrijk daarvoor is het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), waaronder ook het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) en de voortgang van het IZA vallen.

We versterken het totaal aan algemene voorzieningen; het voorliggende veld

We vinden het belangrijk dat kinderen gezond, veilig en sterk opgroeien. Het liefst gebeurt dat gewoon in hun eigen omgeving, met hulp van ouders, familie, vrienden, leraren, sportclubs, jongerenwerkers en andere mensen die dichtbij staan. We zorgen ervoor dat er genoeg steun is in de buurt. We investeren extra in het jongerenwerk en werken hiervoor meer samen met de dorpskamers. Zo zien we sneller dat er iets aan de hand is en meteen

helpen op een makkelijke en toegankelijke manier. Maar soms is die hulp niet genoeg. Dan zorgen onze sociale teams ervoor dat kinderen en ouders op tijd de juiste zorg krijgen. Die teams zijn heel belangrijk voor onze jeugdhulp. Ze kijken goed naar wat er speelt in een gezin, wat er goed gaat en waar zorgen zijn. Ze bieden lichte hulp, schakelen specialisten in als dat nodig is en grijpen in als er sprake is van onveiligheid. We blijven deze teams ontwikkelen, zodat ze hun werk goed kunnen doen. Dat past ook bij landelijke plannen zoals de Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en het Richtinggevend Kader.

We stimuleren dat inwoners vitaal en zelfstandig ouder worden

We streven ernaar dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig, vitaal en prettig kunnen blijven wonen. Deelname aan de samenleving, ongeacht leeftijd of woonlocatie, vormt daarbij het uitgangspunt. Wanneer zorg nodig is, heeft iedere inwoner – zowel in de kernen als in het buitengebied – recht op gelijke toegang tot passende ondersteuning volgens ons Lenteakkoord. De vergrijzing vraagt om het investeren in voorzieningen en initiatieven die bijdragen aan een gezonde en actieve levensstijl. Concepten zoals ‘De buurt als ecosysteem’ en ‘Voorzorgcirkels’ zijn voorbeelden van deze preventieve benadering. Tegelijkertijd onderzoeken we hoe we de uitvoering van de Wmo toekomstbestendig en financieel beheersbaar kunnen houden. Daarvoor stimuleren we persoonlijke groei en zelfredzaamheid (herstelgerichte ondersteuning). Dit doen we met het programma Powerful Ageing, gericht op het bevorderen van vitaliteit. Hiervoor hebben we € 200.000 beschikbaar. Door het volgen van deze interventie is de verwachting dat ouderen langer zelfstandig en actief deelnemen aan de maatschappij, wat ten goede komt aan de beheersbaarheid en beschikbaarheid van de zorg. Ook hier zijn onze sociale teams belangrijk. Ze ondersteunen inwoners bij het vinden van passende hulp, stimuleren eigen regie en dragen bij aan het versterken van lokale netwerken.

De inzet op vitaal ouder worden is daarmee niet alleen een investering in gezondheid, maar ook in een sterke, inclusieve samenleving waarin iedereen – ongeacht leeftijd – mee kan blijven doen.

We bieden (huisvestings-)mogelijkheden aan vluchtelingen, asielzoekers en statushouders door uitvoering te geven aan het programmaplan Migratie en Integratie 2026

Voor het thema Migratie en Integratie (M&I) hebben we het programmaplan 2024/2025 vastgesteld. Omdat er veel ontwikkelingen zijn binnen dit thema, is het nodig om de extra impuls via de programmatische aanpak met één jaar te verlengen. We hebben meer

tijd nodig om een aantal belangrijke resultaten te behalen binnen deze brede opgave. Denk hierbij aan het openen van twee opvanglocaties voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV) in Hengelo en Vorden en het realiseren van de taakstelling voor huisvesting van statushouders. Ook binnen het deelprogramma 2A: Passend Wonen hebben we daar aandacht voor. De opvang van Oekraïense ontheemden vraagt in de komende periode om een vervolg. De Regeling Tijdelijke Bescherming (RTB) voor deze groep is verlengd tot maart 2027. De oorlog duurt langer dan gehoopt, dit heeft gevolgen voor de bestaande huisvesting. Daarnaast zetten we ons in om ervoor te zorgen dat deze mensen mentaal en fysiek gezond blijven en (tijdelijk) kunnen meedoen in onze samenleving. In 2026 richten we ons extra op een goede start van de AMV-opvanglocaties in Hengelo en Vorden, en op de opening van de Internationale Schakelklas (ISK) in Vorden. We blijven daarbij in gesprek met omwonenden. Ook stellen we een beheerplan vast, waarin afspraken staan tussen alle betrokken partijen over gedrag en eventuele overlast bij de opvanglocaties en de ISK. Vanaf 2027 borgen we deze opgave structureel binnen de organisatie. Het programmavoorstel M&I 2026 stellen we eind 2025 vast en sturen we uw raad ter informatie toe. We voeren het programma uit binnen de gestelde raadsaders en beschikbare middelen. Wel is een verschuiving van middelen over de M&I programmalijnen nodig. We zetten in op de programmalijnen 'opvang en huisvesting', 'versterken positie nieuwkomers', 'versterken maatschappelijk veld' en 'inwonersparticipatie' en de 'programma organisatie'.

INDICATOREN EN RISICO'S

Lokale indicatoren

We hebben alle lokale vastgestelde indicatoren opgenomen in deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

We hebben de landelijke vastgestelde indicatoren opgenomen in deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen.

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Vluchtelingenstroom, aantallen asielzoekers, wereldwijde ontwikkelingen.	De gemeente onvoldoende huisvestingsmogelijkheden en opvangplekken kan bieden voor vluchtelingen en asielhouders (conform wettelijke verplichting)	Financieel - ; Niet financieel - We niet de opvang bieden die we toegezegd hebben	50%	€ 1.500.000	5,29%	5
Extern - Uitvoering van de inburgeringswet per 1-1-2022	Het Rijk voornemens is de inburgeringswet te wijzigen en de SPUK inburgering te korten.	Financieel - Er budgetoverschrijding plaatsvindt bij Inburgering en Participatie	70%	€ 500.000	2,47%	4
Extern - Het uitstappen van de VNG uit het IZA-akkoord	De beschikbare IZA middelen na 2025 deels wegvallen	Financieel - ; Niet financieel - De opgestarte of reeds gefinancierde projecten geen doorgang kunnen vinden. Imago en maatschappelijk risico	50%	€ 500.000	1,78%	4

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Wijzigingen in de voorrangregeling huisvesting statushouders	We met een taakstelling, maar zonder voorrang we statushouders niet tijdig kunnen huisvesten binnen de huidige kaders en mogelijkheden.	Financieel - Er extra kosten ontstaan door tijdelijke oplossingen. Maatregelen vanuit de provincie die hierin toezichthouder is op het behalen van de taakstelling	50%	€ 500.000	1,77%	4
Extern - Rijksoverheidsbeleid in ontwikkeling; Omgeving - Europees vluchtelingenbeleid; Organisatie - Huisvesting en opvang nieuwkomers (Oekraïners en statushouders)	Het aantal nieuwkomers toeneemt en de kosten de rijksmiddelen overstijgen	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat; Niet financieel - Dit mogelijk beperkte imagoschade met zich meebrengt	10%	€ 2.500.000	1,77%	5

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

Deelprogramma 1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN: Wat doen we

Inwoners in Bronckhorst krijgen gelijke kansen om mee te doen

Iedereen moet mee kunnen doen. Of je nu hier geboren bent of ergens anders, dat maakt niet uit. Iedereen verdient een goede basis in het leven. Werk of een dagbesteding helpt daarbij. Zo leren mensen nieuwe dingen en ontmoeten mensen elkaar. Daarom is het belangrijk dat mensen zich kunnen ontwikkelen. Iedereen moet de kans krijgen om te laten zien wat hij of zij kan.

We helpen mensen van jongs af aan. Dat begint al op de voorschool, zoals kinderopvang. Daarna volgt passend onderwijs. En later: werken en zelfstandig zijn. Maar de wereld verandert snel. We kijken goed waar we ons op moeten richten en we passen ons beleid aan. Sommige mensen hebben extra hulp nodig. Bijvoorbeeld jongeren die zorg nodig hebben, mensen die moeilijk werk kunnen vinden of mensen met een migratieachtergrond. We zorgen voor een aanpak die alles verbindt. Gezondheid, vrienden en een fijne omgeving horen daarbij. Dat helpt niet alleen individuele mensen, maar ook de hele gemeente. Want zo zijn er minder zorgkosten en mensen voelen zich meer verbonden met elkaar.

Beoogde resultaten

We helpen inwoners om financieel zelfstandig te worden en te blijven

Wanneer mensen goed met geld kunnen omgaan, helpt dat om sterker in het leven te staan. Dan kunnen ze ook andere problemen beter aanpakken. Daarom helpen we mensen om financieel zelfstandiger te worden. Sommige mensen hebben moeite om rond te komen. Met ons beleid zorgen we ervoor dat zij weer wat lucht krijgen. Zo kunnen ze weer vooruitkijken en plannen maken voor de toekomst.

Veel mensen weten gelukkig waar ze hulp kunnen krijgen en maken daar ook gebruik van. Maar soms durven mensen geen hulp te vragen of weten het niet te vinden. Ze schamen zich, of denken dat ze het zelf moeten oplossen. We merken ook dat de groep mensen verandert die hulp nodig heeft. Daarom passen we onze begeleiding aan.

We willen meer mensen bereiken met regelingen die helpen om mee te doen. Ook komen er nieuwe manieren om mensen te begeleiden. Zo zorgen we ervoor dat problemen niet groter worden. We hanteren inkomensgrenzen om in aanmerking te komen voor meedoen-regelingen. Zoals aangegeven in de Perspectiefnota onderzoeken we de verlaging hiervan om kosten te besparen.

Als mensen willen leren, helpen we daarbij. Bijvoorbeeld met het Taalhuis of met lessen over geld op school. Samen met de Stadsbank Oost Nederland en andere organisaties zorgen we voor goede begeleiding. Zo helpen we mensen met schulden en proberen te voorkomen dat ze opnieuw in de schulden komen.

We zorgen voor uitstroom naar duurzaam werk

We willen dat mensen met een bijstandsuitkering - naar vermogen - actief deelnemen aan de maatschappij. We kijken goed naar wat mensen nodig hebben en werken daarbij samen met werkgevers. Die krijgen ondersteuning van jobcoaches, loonkostensubsidie en trainingen via het Werkgeversservicepunt Achterhoek. Veel mensen die moeilijk aan werk komen, doen hun best om zich te ontwikkelen. Het leerwerkbedrijf helpt hen om nieuwe vaardigheden te leren. Zo bereiden we hen goed voor op een betaalde baan, ook in een veranderende economie. Nieuwkomers krijgen extra begeleiding. In het leerwerkbedrijf helpen we hen intensief bij het vinden van regulier werk of een passende daginvulling. Maar we zien ook dat

naast onze eigen inzet, dit ook een andere benadering van werkgevers zelf vraagt. Daarover voeren we gesprekken en ondersteunen we werkgevers waar mogelijk. We merken dat werkgevers soms een andere aanpak nodig hebben om deze mensen goed te begeleiden. We werken ook aan een plan voor jongeren tot en met 27 jaar. Dat doen we samen met andere organisaties in de regio. Het idee is dat jongeren straks makkelijker kunnen doorgroeien van school naar een vaste baan. Dat is de uitwerking van de Wet van school naar duurzaam werk.

We verkleinen onderwijsachterstanden

We vinden het belangrijk dat alle kinderen gelijke kansen krijgen op school. Daarom werken we samen met verschillende organisaties aan een sterke leer- en ontwikkelijn voor kinderen van 0 tot 18 jaar. We zorgen ervoor dat meer jonge kinderen naar de voorschool gaan. Ook maken we de overstap van voorschool naar basisschool, en van basisschool naar middelbare school makkelijker.

Steeds meer ouders kiezen voor hele dagen kinderopvang, omdat dat beter past bij hun werktijden. Samen met organisaties die voorschoolse educatie geven, gaan we kijken hoe we die opvang goed kunnen regelen voor de toekomst. Dat is belangrijk, zodat meer kinderen mee kunnen doen. We zorgen dat onderwijs en zorg beter samenwerken. Zo maken we het onderwijs inclusiever, zodat alle kinderen mee kunnen doen, ook als ze extra hulp nodig hebben. Voor kinderen die nieuw zijn in Nederland organiseren we speciale klassen, zoals Internationale Schakelklas (ISK)-onderwijs of taalschakelklassen. Dat doen we samen met andere gemeenten in de regio.

We stellen een uitvoeringsagenda op voor de begeleiding en voorzieningen voor nieuwkomers

In onze gemeente wonen ook statushouders. Dat zijn mensen die nieuw zijn in Nederland en hier mogen blijven. We maken een plan waarin staat welke hulp en voorzieningen zij nodig hebben. Waar mogelijk passen we hetzelfde beleid toe op nieuwkomers, zoals statushouders, asielzoekers en mensen uit Oekraïne, als op de rest van onze inwoners. Toch merken we dat nieuwkomers vaak extra hulp nodig hebben. Sinds januari 2022 is er de Wet Inburgering. Die kijkt naar hoe mensen kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt. Maar de afspraken en het geld dat we van de overheid krijgen, zijn niet genoeg. Sommige nieuwkomers hebben bijvoorbeeld langer begeleiding nodig. Ze spreken de taal nog niet goed en vinden brieven en formulieren lastig. Ze hebben tolken nodig en hulp bij het vinden van hun weg in de samenleving. Denk aan begeleiding naar sociale activiteiten, werk of hulp bij geldzaken. Ook vraagt dit iets van de mensen om hen heen. Van verenigingen, vrijwilligers en andere organisaties. Daarom maken we een uitvoeringsplan en passen we

ons beleid aan waar dat nodig is. Daar waar dit tot extra kosten leidt, moet dit ingepast worden in bestaand beleid en budgetten.

INDICATOREN EN RISICO'S

Lokale indicatoren

Thema	Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2024	Real. 2024	Doel 2025	Doel 2026
Cliënt-ondersteuning	Aantal inwoners die door de inzet van cliëntondersteuning geholpen zijn en een oplossing hebben gevonden in het voorliggend veld.	Eigen data (cliënt-ervarings-onderzoek)	N.n.t.b.	2025		Nieuw in 2025	5%	5%
	Percentage doelgroep die geplaatst zijn bij private partijen	Eigen data	76%	2020	60% (WSW) 70% (Beschut werk PW)	53% (WSW) 70% (Beschut werk PW)	60% (WSW) 70% (Beschut werk PW)	50% (WSW) 70% (Beschut werk PW)
Mantelzorg	Aantal mantelzorgers die bereikt zijn via het Sociaal Team	Eigen data en MiB*	573	2023	630	Nieuw in 2025	690	690**
	Bereik van doelgroep via mantelzorgwijzers (fysiek en digitaal)	Eigen data en MiB*	N.n.t.b.	2024	50	Nieuw in 2025	100	100
	Aantal betrokken werkgevers	Eigen data en MiB*	N.n.t.b.	2024	10	Nieuw in 2025	20	20
Vrijwilligerspunt	Het aantal unieke contactmomenten van inwoners met het vrijwilligerspunt	MiB*	N.n.t.b.	2024	30	Nieuw in 2025	50	50
Bestaans-zekerheid	Laaggeletterdheid: Aantal deelnemers aan taaltrajecten (non formeel en formeel)	Graafschap college	74	2023	79	Nieuw in 2025	83	83
	Aantal jeugdigen dat gebruik maakt van minimaregelingen	Eigen data	223	2023	225	Nieuw in 2025	220	220***
	Instroom van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van de minimaregeling	Eigen data	62	2023	60	Nieuw in 2025	65	65
	Aantal statushouders uit de bijstand	Eigen data	43	2023	30	Nieuw in 2025	30	30****
	Hoogte van de gemiddelde schuldenlast bij instroom van 'Fase II – schulden oplossen' bij de Stadsbank. <i>Bedragen in euro's</i>	Stadsbank	34.000	2023	34.000	48.950	30.000	30.000

* MiB = Meedoen in Bronckhorst

** Er is in 2025 minder ambtelijke capaciteit ingezet op mantelzorg waardoor doelen 2025 blijven staan voor 2026

*** Per 2025 is de nieuwe meedoenregeling gestart. Aantallen moeten bezien worden i.r.t. aantal inwoners in minimegezinnen

**** Nog onvoldoende informatie over 2025 om goede streefwaarde voor 2026 te bepalen

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Sociaal domein	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
% Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	CBS 2023	2,0%	2,0%	nb	nb
% Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	CBS 2023	1,0%	1,0%	nb	nb
Personen met een bijstandsuitkeringen (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2024	126,1	115,0	124,9	292,4
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2024	175,2	184,4	182,1	210,8
% Jongeren met delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	CBS 2021	0,0%	nb	nb	nb

Sociaal domein	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2024	670	620	680	709
% Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS 2024	12,5%	13,6%	14,1%	14,6%
% Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS 2024	1,2%	1,1%	1,1%	1,0%
% Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	CBS 2024	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 02-09-2025

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Schaarste op de arbeidsmarkt bij instellingen	Er onvoldoende menskracht beschikbaar is bij gecertificeerde instellingen. Ook bij specialistischer zorg en huishoudelijke hulp zien we dat het steeds moeilijker is om cliënten tijdig te plaatsen in de juiste zorg	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat.; Niet financieel - Doelstellingen niet worden gehaald	75%	€ 1.000.000	5,31%	5
Extern - CAO onderhandelingen loonkosten HBH	De loonkosten gaan stijgen	Financieel - Er tekorten binnen het budget optreden	80%	€ 750.000	4,24%	5
Mens - Complexe problematiek.	De wachtlijsten in de zorg oplopen door stijging van het aantal jongeren met een complexe problematiek	Financieel - Er tekorten op het budget komen; Niet financieel - Dit leidt tot minder weerbare jeugd	50%	€ 500.000	1,77%	4
Extern - Inflatie met als gevolg herijking plekprijzen WMO en jeugdzorg regionale inkoop	De plekprijzen hoger zijn dan de budgetten welke zijn opgenomen in de (meerjarige) begroting	Financieel - Er tekorten binnen het budget optreden	50%	€ 500.000	1,77%	4
Organisatie - Krapte op de arbeidsmarkt binnen het sociaal domein	Inwoners die recht hebben op zorg of ondersteuning deze niet of niet tijdig ontvangen	Financieel - Dat de zorg/ ondersteuningsvraag groter en complexer wordt en de omgeving zwaarder belast wordt (zowel in het	75%	€ 250.000	1,33%	3

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
		sociale netwerk als professionals)				

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

Wat mag het kosten

Programma 1 Zorg en ondersteuning	Rekening 2024	Begroting 2025 (incl. wijziging)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten:						
1A Vitale inwoners en samenleving	8.517	11.028	6.361	5.182	5.160	5.197
1B Toegang tot passende voorzieningen	42.981	45.711	45.747	45.660	45.698	45.787
Totaal lasten:	51.498	56.739	52.108	50.842	50.858	50.985
Baten:						
1A Vitale inwoners en samenleving	6.788	5.223	940	98	94	94
1B Toegang tot passende voorzieningen	8.417	7.587	7.329	7.797	8.186	8.188
Totaal baten:	15.205	12.810	8.268	7.896	8.280	8.282
Saldo						
1A Vitale inwoners en samenleving	-1.729	-5.805	-5.421	-5.084	-5.066	-5.104
1B Toegang tot passende voorzieningen	-34.564	-38.124	-38.419	-37.862	-37.513	-37.599
Saldo totaal	-36.293	-43.929	-43.840	-42.946	-42.579	-42.703

Financiële toelichting

De opvallende verschuiving in budgetten bij deelprogramma 1A Vitale inwoners en samenleving komen door het incidentele karakter van OVO-gelden. Of daarvoor opnieuw budget komt, volgt bij tussenrapportages.

De [afwijking per taakveld](#) vermelden we in hoofdstuk 3.3. Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten personeel en investeringslasten), leggen we uit bij het onderdeel [Algemene dekkingsmiddelen en overhead](#) (3.1). De [investerings](#) staan vermeld in hoofdstuk 3.5 en het gebruik van de [reserves](#) leest u in hoofdstuk 3.6.

WONEN EN LEEFOMGEVING

Wat willen we bereiken

WAT WILLEN WE BEREIKEN voor dit programma

- We willen jeugdigen weerbaar en gezond op laten groeien en zorg zoveel mogelijk voor zijn.
- We investeren in preventie en vroegsignalering, zodat inwoners nu en in de toekomst vitaal oud kunnen worden.
- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuisvoelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Iedereen heeft een stevige basis nodig om mee te kunnen doen naar vermogen.
- Versterken van de leefbaarheid en samenredzaamheid van de samenleving als geheel.
- Het creëren van vitale leefbare kernen met een woningvoorraad die zowel kwantitatief als kwalitatief aansluit bij de demografische ontwikkelingen.
- Een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- Zo snel als mogelijk na 2050 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.
- Samenwerking en verbinding voor een actieve samenleving (dienstbare overheid).

Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden komt een aantal doelen bij meerdere programma's terug.

We dragen bij aan SDG-doelen

Door te werken aan bovenstaande doelen, dragen we bij aan verschillende SDG-doelen. Voor dit programma zijn de belangrijkste SDG-doelen waaraan we bijdragen:

SDG 3
Goede gezondheid en welzijn

SDG 11
Duurzame steden en gemeenschappen

SDG 4
Kwaliteitsonderwijs

SDG 15
Leven op het land

Deelprogramma 2A PASSEND WONEN: Wat doen we

We bouwen de juiste woning op de juiste plaats

Bronckhorst is een prachtige plek om te wonen en oud te worden. Vitaal wonen in Bronckhorst is belangrijk; nu en in de toekomst. Er heerst krapte op de woningmarkt. De betaalbaarheid van wonen staat onder druk door de hoge prijzen van koopwoningen en stijgende energielasten. Met de toevoeging van de juiste woningen willen we de woningmarkt weer in beweging brengen.

Het blijft belangrijk om oog te houden voor de bestaande woningvoorraad. We besteden veel aandacht aan het toekomstbestendig maken en verduurzamen van woningen. Woningen zijn meer dan alleen de stenen, het draait om de mensen die er wonen. We zorgen voor een leefbare en veerkrachtige wijk. Dit betekent dat we zorgen voor een prettige, sociale en gezonde leefomgeving met daarin passende voorzieningen. Over onze aanpak rondom verduurzaming leest u in [deelprogramma 3B Duurzaamheid \(2.1.3\)](#) en de [paragraaf Grondbeleid \(2.2.7\)](#) beschrijft ons grondbeleid.

Beoogde resultaten

We zorgen voor voldoende woningen om in de woonbehoefte te voorzien

Het blijft belangrijk om voldoende passende woningen te realiseren, zodat we voor iedereen een goed thuis bieden. Onze ambitie, zoals beschreven in de omgevingsvisie, is om 1.700 tot 2.200 woningen toe te voegen. Sinds de totstandkoming van de eerste woondeal (woondeal 1.0, 2021) zijn er 286 woningen gerealiseerd (bron: CBS). We werken volgens de Woondeal 1.1. Hierin staan de afspraken die in 2025 gemaakt zijn met het Rijk, de provincie Gelderland en de Achterhoekse gemeenten. Deze nieuwe versie van de woondeal speelt in op bestaande verwachtingen over de woningmarkt en woonbehoefte van onze inwoners. De afspraak is dat we in onze gemeente 1.467 woningen toevoegen tot en met 2034.

Er is vooral behoefte aan woningen voor starters en senioren. We richten ons daarom op de toevoeging van betaalbare koopwoningen en (sociale) huurwoningen. Het accent ligt op levensloopgeschikte woningen.

We versnellen de bouw van woningen

Voor de versnelling richten we het interne proces efficiënter in, we beoordelen initiatieven sneller en informeren de initiatiefnemers eerder. Om dat te kunnen doen, zetten we meer personeel in, dat vraagt € 200.000 in de uitvoering. Dit doen we door een tijdelijke beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening in te zetten. Deze medewerker vormt de verbindende schakel tussen de clusters Wonen & Werken, Omgeving en andere teams. Zo zorgen we ervoor dat ons woonbeleid niet alleen integraal wordt opgesteld, maar ook effectief wordt toegepast binnen de vergunningprocedures. Zo voorkomen we dubbel werk en versnellen we besluitvorming.

Onze inzet en capaciteit richten we op de voortgang van de woningbouwplannen die we in behandeling hebben, waardoor de bouw van deze woningen zo snel als mogelijk wordt gemaakt. Wel blijven we afhankelijk van de partijen die daadwerkelijk 'de stenen leggen' en andere externe factoren zoals netcongestie en stikstof. Met deze versterking zetten we een belangrijke stap richting een efficiëntere en toekomstbestendige aanpak van wonen in onze gemeente.

We sturen op de toevoeging van betaalbare woningen

We blijven woningbouwinitiatieven van inwoners en partijen ondersteunen. We sturen op de toevoeging van de juiste woningen voor de juiste doelgroep op de juiste plaats. Bij projecten van meer dan 20 woningen moet minimaal tweederde van de woningen betaalbaar zijn. Om goede afwegingen te maken, gebruiken we de kernenaanpak. De kernenaanpak is de uitvoering van de woonvisie. Deze helpt ons inzicht te geven in de woningbouwopgave per kern.

We sturen op de toevoeging van voldoende sociale huurwoningen

We maken jaarlijks prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties. De afspraken gaan over onze gezamenlijke doelstellingen, zoals het toevoegen van voldoende en passende sociale huurwoningen, leefbare wijken en het verduurzamen van bestaande huurwoningen. Deze afspraken passen binnen de meerjarige afspraken die we in de regio Achterhoek in 2025 opstelden.

We sturen op de toevoeging van levensloopgeschikte woningen

Het aantal oudere inwoners in onze gemeente neemt de komende jaren toe. Hierdoor hebben steeds meer mensen zorg of ondersteuning nodig. We hebben genoeg woningen nodig voor mensen met mobiliteitsbeperkingen en woningen waar zorg geleverd kan worden. Een geschikte woonomgeving met toegankelijke voorzieningen en ruimte voor ontmoeting is daarbij ook van belang. Ons doel is om voldoende levensloopgeschikte, zorggeschikte en geclusterde woningen toe te voegen. Vanwege de nabijheid van voorzieningen zijn de grotere kernen hiervoor het meest geschikt. Dit helpt mensen langer zelfstandig te blijven wonen. Hierover maken wij ook afspraken met de woningbouwcorporaties.

INDICATOREN EN RISICO'S

Lokale indicatoren

Thema wonen

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2023	Real. 2023	Doel 2024	Real. 2024	Doel 2025	Doel 2026
Waardering buurt en kwaliteit van de woning*	AWLO	8	2018	8	8,1	8	NVT	8	8
Uitbreiding woningvoorraad (netto toename aantal woningen (aantal gereed gemelde woningen minus gesloopte en samengevoegde woningen))	Gemeentelijk datasysteem	0	2019	+125	+93	+175	+46	+175	+204

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2023	Real. 2023	Doel 2024	Real. 2024	Doel 2025	Doel 2026
Toevoeging betaalbare woningen aan woningvoorraad			N.v.t						61%
Toevoeging levensloopgeschikte woningen aan woningvoorraad			N.v.t						
Aanbod sociale huurwoningen	Gemeentelijk datasysteem	2.848	2019	2.880	2.964	2.920	3.012	2.984	3.076

* Onderzoek AWLO eens in de drie jaar (volgende: 2024)

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	ABF 2024	1,9	7,5	2,9	7,6

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 02-09-2025

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Organisatie - Verslechterde economische vooruitzichten	We minder legesopbrengsten ontvangen dan geraamd	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat	50%	€ 400.000	1,42%	4
Mens - Dat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw haar verplichtingen niet meer kan nakomen	De gemeente haar achtervangpositie moet innemen	Financieel - Er renteloze leningen moeten worden verstrekt, renteverlies of derving rente-inkomsten plaatsvindt	10%	€ 385.000	0,27%	4
Organisatie - Onvoldoende onderzoek naar solvabiliteit van geldlenende organisaties	De organisatie de lening niet kan terugbetalen aan gemeente	Financieel - Dit leidt tot verlies van vermogen	10%	€ 250.000	0,18%	3
Organisatie - Dat het Waarborgfonds Eigen Woning haar verplichtingen niet meer kan nakomen	De gemeente haar achtervangfunctie moet innemen	Financieel - Er aanspraak wordt gemaakt op geleden verliezen	10%	€ 250.000	0,17%	3
Extern - Netcongestie en/of het niet tijdig behalen van geplande oplossingen door netbeheerders om netcongestie te voorkomen/vermindern.	Nieuwbouw- en uitbreidingsprojecten tot 2030 die meer elektriciteit vragen van het net, vertraagd worden opgeleverd door het ontbreken van netcapaciteit.	Financieel - ; Niet financieel - Plannen worden vertraagd of niet uitgevoerd en andere concepten moeten worden bedacht om plannen uit te kunnen voeren. Waardoor we onze doelen voor wonen/huisvesting niet halen. Woondeal maart 2023 met ministerie niet wordt gehaald (2030); Mogelijk imagoschade.	75%	€ 10.000	0,05%	1

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

Deelprogramma 2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING: Wat doen we

Samen zorgen we voor een veilig Bronckhorst

We vinden het belangrijk dat inwoners prettig en veilig kunnen wonen, werken en recreëren in onze gemeente. Veiligheid gaat daarbij niet alleen over het tegengaan van criminaliteit en handhaving, maar ook over leefbaarheid en het bieden van handelingsperspectief in noodsituaties.

Beoogde resultaten

We versterken het crisisteam van onze gemeente en leren daarbij van gemeenten om ons heen en van de Veiligheidsregio

Een goed functionerend crisisteam is belangrijk om snel en effectief te kunnen handelen bij incidenten, rampen of andere noodsituaties. Dit doen we door onze interne processen, communicatie en samenwerking te verbeteren. Dit doen we niet alleen, maar samen met de Veiligheidsregio Noord- Oost-Gelderland en we leren van gemeenten om ons heen.

We bouwen ons sociale handhavingsbeleid verder uit

Met sociaal handhaven zetten we in op het voorkomen van overlast en het bevorderen van leefbaarheid. Dit doen we niet alleen door te handhaven op regels, maar inwoners te stimuleren met elkaar en de gemeente in gesprek te gaan. Onze Boa's en toezichthouders zijn zichtbaar en laagdrempelig aanspreekbaar voor onze inwoners.

Versterken van de aanpak op ondermijning

De individualisering van de samenleving vraagt om een andere manier van werken: meer maatwerk, signaleren en verbinden. Tegelijkertijd willen we beter zicht krijgen op ondermijnende criminaliteit en de risico's die daarmee gepaard gaan. We investeren in kennisontwikkeling binnen Bronckhorst, verbeteren de samenwerking met partners en vergroten de bewustwording bij inwoners, ondernemers en medewerkers. Zo bouwen we aan een organisatie die alert is op signalen van ondermijning en hier effectief op kan reageren

We vergroten de leefbaarheid in onze kernen voor een vitaal Bronckhorst

We werken aan het programma 'Vitaal Bronckhorst'. Dat heeft gezorgd voor allerlei projecten in de centra van de vier grote kernen en nieuwe ideeën en projecten in alle kernen én in

het buitengebied. Deze projecten dragen eraan bij om de kernen en hun inwoners klaar te maken voor de toekomst. Ze sluiten aan bij de opgaven die in de verschillende gebieden spelen.

Beoogde resultaten

We vitaliseren het centrum van Zelhem

Door extra overleggen met stakeholders in 2025 over parkeren in het centrum, starten we in 2026 met de uitvoering van de herinrichting van de Smidsstraat en Magnoliaweg in Zelhem. Daarnaast maken we samen met bewoners en ondernemers plannen voor de Markt en het parkje achter de bibliotheek in Zelhem. Deze projecten zorgen ervoor dat het centrum van Zelhem groener, duurzamer en veiliger wordt. Het wordt een prettige omgeving om te wonen, te winkelen en te ondernemen.

We verbeteren de Dorpsstraat in Vorden

In het voorjaar 2026 zijn we klaar met deze werkzaamheden. We planten nieuwe bomen en voegen extra groen toe. In aansluiting op de eerdere aanpassingen van de weg – met name verbeteren oversteekbaarheid – maken we de Dorpsstraat veiliger en prettiger met meer groen. Later in 2026 gaan we kijken of alle veranderingen ook het gewenste effect hebben.

We ronden de proef met éénrichtingsverkeer in Laag Keppel af

De proef met éénrichtingsverkeer op de Hummeloseweg en Dorpsstraat in Laag Keppel begon eind 2025 en heeft een looptijd van een jaar. Gedurende dat jaar meten we op meerdere momenten de verkeerseffecten op de wegen en alternatieve routes. Daarnaast vragen we partijen uit het gebied naar hun beleving van de maatregel. Eind 2026 evalueren we met de provincie de proef en nemen we een definitief besluit over de maatregel.

We ontwerpen de herinrichting van de Hummeloseweg in Laag Keppel

Wanneer het besluit over de evaluatie van de proef met éénrichtingsverkeer genomen is, weten we wat het gebruik van de Hummeloseweg wordt en welke verkeersintensiteit daarbij hoort. Op basis daarvan maken we samen met de bewoners en ondernemers van de straat een nieuw ontwerp dat passend is bij het nieuwe gebruik van de weg. De daadwerkelijke uitvoering van de herinrichting is op zijn vroegst in 2028.

We maken een regionaal plan bereikbaarheid voor de Achterhoek west

In het westelijk deel van de Achterhoek (Bronckhorst, Doetinchem, Oude IJsselstreek en Montferland) staat het verkeersysteem onder druk, vooral in de noord – zuid richting. Naast het feit dat het verkeer jaarlijks groeit, hebben de gemeenten in de Achterhoek wensen om zowel woningen als arbeidsplaatsen toe te voegen. Dit levert ook meer verkeer op. Om dat verkeer in goede banen te leiden, maken we in regionaal verband een plan voor de bereikbaarheid Achterhoek West.

We verlagen het budget voor kleine verkeerszaken

Jaarlijks hebben we een budget voor kleine verkeersmaatregelen. Dit budget is bedoeld voor verkeerseducatie & -campagnes en ondersteuning van organisaties zoals VVN en Buurtbus. Ook betalen we er kleine aanpassingen uit. Bij grotere aanpassingen vragen we uw raad voor budget. Door dit budget te beperken, kunnen we niet altijd tegemoet komen aan de kleine aanpassingen.

We onderhouden het straatmeubilair en civiele kunstwerken verantwoord

We beheren en onderhouden 63 gemeentelijke civiele kunstwerken zoals bruggen, vlonders, keermuren en grote duikers. We zorgen dat deze goed onderhouden worden, wat de wet ons opdraagt, zodat ze veilig blijven. Op dit moment hebben we daar geen beleid of budget voor wat risico's oplevert. Voor deze civiele kunstwerken moeten we een duidelijk onderhoudsplan hebben waarin staat hoe we deze goed blijven beheren én hoeveel geld daarvoor nodig is. Ook voor straatverlichting en -meubilair hebben we zo'n zorgplicht. Volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zorgen we ervoor dat alles veilig blijft en dat we als gemeente goed voorbereid zijn op de toekomst.

Beoogde resultaten

We onderhouden civiele kunstwerken zodat ze veilig en duurzaam blijven

We hebben voor de periode 2024–2027 eenmalig € 100.000 voor kleine reparaties aan kunstwerken, een inspectieronde van alle kunstwerken en het opstellen van een onderhoudsplan volgens de BBV-richtlijnen. Uit de inspecties blijkt dat er extra onderhoud nodig is, vooral gericht op veiligheid. Denk hierbij aan herstel van leuning, afwatering en andere kleine reparaties. We voeren dit onderhoud uit op het laagste niveau volgens CROW-niveau, niveau 6. Dit betekent dat we de optische uitstraling van kunstwerken niet aanpakken, tenzij dit constructieve gevolgen heeft. Voor de uitvoering nemen we in deze begroting een aanvullend bedrag op van € 48.000 in 2026. Vanaf 2027 houden we rekening met een jaarlijks budget van € 95.000.

We dimmen de straatverlichting in de nacht naar 30% verlichting

In de nacht dimmen we de straatverlichting in Bronckhorst. Op dit moment staat die op 50%, maar we willen dat verlagen naar 30%. Dat betekent dat de lampen minder fel branden als het donker is. Zo besparen we energie en verlagen we de kosten voor openbare verlichting. We houden signalen van veiligheidsgevoelens in het oog.

We passen duurzame materialen toe bij straatmeubilair

Door gebruik te maken van duurzamere materialen gaan palen langs fietspaden en straatmeubilair langer mee. Dan hoeven we ze minder vaak te vervangen en besparen we geld. Op plekken waar het nodig is, vervangen we de palen en het meubilair. De afgelopen jaren hebben we hier al veel aandacht aan besteed. Daardoor is de kwaliteit nu meestal goed. Dankzij deze hoge kwaliteit kunnen vervangingen gespreid plaatsvinden over een langere periode.

Een leefbare, inclusieve en veerkrachtige samenleving

Samen met maatschappelijke organisaties werken we aan een leefbare en veerkrachtige gemeente waar elke inwoner mee kan doen. Een sterke samenleving bevordert het welzijn van inwoners, versterkt het onderling verbinden en ontmoeten en maakt de gemeenschap weerbaarder.

Welzijn, sport en cultuur zijn de pijlers van deze Sterke Samenleving. Waar inwoners samenwerken aan veerkracht en gemeenschapskracht. Het is een samenleving die functioneert en bloeit doordat de inwoners elkaar kennen, steunen en initiatieven ontwikkelen.

We stimuleren gemeenschapskracht: het vermogen om samen te werken, elkaar te ondersteunen en “om te zien naar elkaar”. Hierbij geven we specifiek aandacht aan het meedoen aan de gemeenschap van nieuwe inwoners (waaronder statushouders, asielzoekers en Oekraïense ontheemden).

Beoogd resultaat

We geven invulling aan opgaven in een veranderende samenleving

Onze samenleving is volop in beweging. De vanzelfsprekendheid van het verenigingsleven verandert. Dit leidt tot andere vraagstukken, verwachtingen en vormen van begeleiding. Gelijktijdig zien we dat onze ouderen bijvoorbeeld actiever worden en andere vormen van betrokkenheid zoeken. Welzijnsorganisaties staan voor de uitdaging hierop in te spelen. Uit het project Leefbaar en Sportief Bronckhorst blijkt dat zowel in de grote als in de kleine kernen behoefte is aan ontmoeten en verbinden. Daarom blijven we buurthuizen, dorpskamers, scholen en sportaccommodaties faciliteren als levendige ontmoetingsplekken. Door samen te werken vanuit sport, cultuur, welzijn, mantelzorg en zorg, maar vooral met en voor inwoners geven we verder vorm aan een vitale, veerkrachtige gemeenschap. We staan voor de vragen: ‘Waar bij onze inwoners zit de energie en hoe houden we die vast en versterken we die?’ Hoe zorgen we dat ook nieuwkomers hierin deelnemen? Met de vervolgvraag: ‘Hoe realiseren we dit samen met andere vraagstukken en de financiële mogelijkheden’. Opgaven voor ons zijn:

- voortbouwen op de energie uit Leefbaar en Sportief Bronckhorst;
- dorpskamers blijven ontwikkelen als levendige ontmoetingsplekken door samen met inwoners en partners te investeren in activiteiten, ondersteuning en verbinding;
- onze gebouwen duurzaam en multifunctioneel gebruiken, daarbij geleid door een combinatie van sociale meerwaarde en economische haalbaarheid;
- bij verbouwingen, aanpassingen of nieuwbouw zoveel mogelijk duurzame oplossingen gebruiken.

We werken aan kansengelijkheid in het onderwijs

Om gelijke kansen te bieden in het onderwijs, werken we binnen het sociaal domein aan een integrale aanpak, zoals omschreven in deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen (2.1.1) bij 'We verkleinen onderwijsachterstanden'. Daarin staan ook de resultaten opgenomen.

We werken aan een stevige basis, zodat iedereen mee kan doen naar vermogen

In Bronckhorst bouwen we aan een sterke basis. Daaronder verstaan we een netwerk van informele verbanden en ondersteunende organisaties, het hebben van ontmoetingsplekken met activiteiten. Dit stelt inwoners in staat om mee te doen, zich verbonden te voelen om zo hun welzijn te versterken. Dit is een sociale basis die bijdraagt aan de genoemde 'Sterke Samenleving'. Voorbeelden van informele verbanden zijn maatjesprojecten en burenhulp gericht op de individuele inwoner. Andere voorbeelden zijn de organisaties en de verenigingen die zich bezighouden met sport, cultuur en erfgoed en zich richten op groepen van inwoners. Weer andere voorbeelden zijn de welzijnsorganisaties, de dorpsbelangenorganisaties, de buurtverenigingen en partners in zorg die vanuit hun doelstellingen bezig zijn met welzijn. Deze voorbeelden dragen samen bij aan een sterke sociale basis onder de inwoners. Het bouwen aan een sterke sociale basis heeft een doel:

- zelfredzaamheid en veerkracht van inwoners versterken;
- eenzaamheid en uitsluiting voorkomen;
- snelle en lichte ondersteuning bieden, zodat zwaardere zorg niet nodig is (preventie);
- gemeenschapskracht stimuleren zodat inwoners elkaar helpen en samen verantwoordelijkheid nemen;
- deelname bevorderen van iedereen: ouderen, jongeren, nieuwkomers en inwoners met een beperking.

Om dit te bereiken gaan we nog meer samenhang aanbrengen tussen de beleidsgebieden van sport, cultuur, welzijn, mantelzorg, zorg, vrijwilligers en migratie. Uit het proces en de aanvragen in het kader van Leefbaar en Sportief Bronckhorst bleek dat er behoefte blijft aan het elkaar ontmoeten. Om hierin te blijven voorzien werken we met de verenigingen, stichtingen en inwoners aan een toekomstbestendige en duurzame sport- en culturele organisaties.

Beoogd resultaat

We versterken de sociale basis

We brengen inwoners en de diverse organisaties verder bij elkaar. Voorbeelden hiervan zijn: de samenwerking tussen de welzijnsstichtingen intensiveren, met culturele huiskamers en activiteiten, zoals 'Kunstnaobers'. Of door in de dorpskamers ook activiteiten met en voor jongeren te ontwikkelen. We zien bij de groep nieuwkomers (statushouders, Oekraïners en asielzoekers) een specifieke vraag en behoefte om mee te kunnen doen. Onze aanpak en wijze van ondersteuning van betrokken organisaties passen we hierop aan. Op deze wijze sturen we aan op het versterken van de individuele redzaamheid van onze inwoners door het bevorderen van de samenredzaamheid.

Het jaar 2026 staat in het teken van het verder werken aan de initiatieven Leefbaar en Sportief Bronckhorst en het borgen van leefbaarheid en sport in beleid en de organisatie. Zo versterken we de leefbaarheid in Bronckhorst blijvend. De integratie van 'Leefbaar en Sportief Bronckhorst' in de bredere visie op het sociaal domein in 2026 markeert een belangrijke stap in deze ontwikkeling.

We investeren in toekomstbestendige en integrale onderwijslocaties

Uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) blijkt dat de Dorpsschool in Halle, de Loo School, de Meene School en de Jan Ligthart School alle drie in slechte staat verkeren. Na haalbaarheidsonderzoeken besloot uw raad om deze scholen te vervangen door nieuwbouw en hiervoor budget te reserveren in de Investeringsagenda.

Beoogde resultaten

We faciliteren passende toekomstbestendige accommodaties; drie nieuwe schoolgebouwen

In 2025 startten we met de bouw van de nieuwe Dorpsschool in Halle, met de voorbereidingsfase voor de bouw van een gezamenlijke locatie voor de Loo School en Meene School, en met de nieuwbouw van de Jan Ligthart School. In deze eerste fase zien we meerdere vraagstukken bij elkaar komen waar we in 2025 een keuze over hebben gemaakt. Dit vraagstuk koppelden we aan de 'Schuifpuzzel Zelhem'. Hierover leest u meer bij 'We werken het voorkeursscenario voor de schuifpuzzel Zelhem verder uit'. We komen met de presentatie van het definitieve ontwerp voor de nieuwbouw van de school Loo/Meene combinatie in Zelhem, met daarbij de kredietaanvraag.

We vernieuwen de visie op toekomstig onderwijs(gebouwen)

Parallel aan de bouw van de drie scholen stellen we een visie op voor toekomstbestendig onderwijs in onze gemeente. Dit doen we binnen het kader van het IHP, zodat gebouwen en voorzieningen samen met het onderwijsaanbod, ook op lange termijn aansluiten bij de behoeften van leerlingen, leerkrachten en inwoners.

We investeren in binnensportaccommodaties

We geven uitvoering aan het raadsbesluit om sportaccommodaties te verduurzamen.

Beoogd resultaat

We investeren in duurzame binnensportaccommodaties

De Kamp (Hengelo) zijn we aan het renoveren en verduurzamen. En bij 't Jebbink (Vorden) gaan we renoveren en verduurzamen. Daarmee borgen we de mogelijkheid tot binnensporten voor inwoners. Nadat we in 2025 begonnen met de voorbereiding van het hergebruik van sporthal De Pol (Zelhem) sluiten we aan op de uitkomsten van de schuifpuzzel Zelhem. Hierbij kijken we onder andere naar de koppelkansen met de nieuwbouwplannen voor het onderwijs in Zelhem.

We investeren in duurzame sport- en culturele verenigingen en maatschappelijke organisaties

In 2024 startten we met het gebiedsproces Leefbaar & Sportief Bronckhorst. De visie hierbij is dat Bronckhorst staat voor het hebben van robuuste verenigingen, maatschappelijke organisaties en voorzieningen voor alle inwoners. Dichtbij huis waar het kan en anders als dat niet kan, goed bereikbaar. In 2024 werd inzichtelijk wat er leeft en wat er nodig is voor een vitaal Bronckhorst. Organisaties, belanghebbenden en inwoners zochten elkaar op en werkten samen. De gemeente faciliteert en ondersteunt. Naast 28 initiatieven in 2024, zijn er in 2025 nog eens zes initiatieven ingediend en beoordeeld die het jaar ervoor 'niet besluitrijp' waren. Voor een leefbaar en sportief Bronckhorst besloot uw raad om jaarlijks € 250.000 beschikbaar te stellen.

Een voorbeeld is het bieden van structurele ondersteuning aan amateurverenigingen en maatschappelijke organisaties, zodat zij een duurzame rol kunnen blijven spelen in het

culturele en sociale leven van de gemeenschap. Daarnaast versterken we de lokale omroepen.

Beoogde resultaten

Met de verenigingen en inwoners creëren we toekomstbestendige en duurzame sport- en culturele verenigingen

In 2024 gingen we in gesprek met inwoners en organisaties over voorzieningen en plekken waar ontmoeting, beweging, cultuur en sport samenkomen. Dit leidde tot fase 1 van de gebiedsplannen, die in 2025 verder werd uitgevoerd. We bleven werken aan fase 2 van de gebiedsplannen, de initiatieven die voorheen nog niet besluitrijp waren. 2026 staat in het teken van het verder werken aan de initiatieven en het borgen van leefbaarheid en sport in beleid en de organisatie. Zo kunnen we de leefbaarheid in Bronckhorst blijvend versterken. De integratie van 'Leefbaar en Sportief Bronckhorst' in de bredere visie op het sociaal domein in 2026 markeert een belangrijke stap in deze ontwikkeling.

We dragen bij aan een levendig cultureel speelveld

We willen een omgeving creëren waarin iedereen toegang heeft tot cultuur en erfgoed, ongeacht achtergrond en leeftijd. Zoals beschreven staat in onze Cultuurvisie gaan we aan de slag met vier programma's die cultuur verbinden met ontmoeting, ontwikkeling, identiteit en welzijn. Zoals het integreren van cultuur als onderdeel van andere beleidsterreinen. Zo maken we cultuur tot een vanzelfsprekend onderdeel van een gezonde, vitale en toekomstbestendige samenleving.

We werken het voorkeursscenario voor de schuifpuzzel Zelhem verder uit

Zoals u hierboven al las, spelen er in de kern Zelhem verschillende opgaven/ontwikkelingen op onder andere onderwijs, sport en wonen voor verschillende doelgroepen en werklocaties. Door deze verschillende ontwikkelingen en hun ruimtebehoefte in samenhang te bekijken, zetten we in op toekomstbestendige keuzes voor Zelhem.

Beoogd resultaat

We verbeteren de ruimtelijke kwaliteit in Zelhem

Mede naar aanleiding van de zoektocht naar een nieuwe locatie voor de fusieschool 't Loo en de Meene wordt een zogenoemde schuifpuzzel gelegd in de kern Zelhem. We betrekken verschillende ontwikkelingen die er spelen. We wezen een voorkeursscenario aan dat we uitwerken in samenwerking met de betrokken partijen. De plannen en investeringen met bijbehorende dekking maken we inzichtelijk en leggen we in het voorjaar van 2026 ter besluitvorming van uw raad voor.

We voeren het omgevingsprogramma Landelijk Gebied soberder uit

Hoewel we onze ambities voor het Landelijk Gebied belangrijk vinden, zien we ons genoodzaakt het omgevingsprogramma soberder uit te voeren gezien de financiële situatie. Bij de uitvoering richten we ons op samenwerking in gebiedsprocessen, plattelandsontwikkeling, versterking van landschap, biodiversiteit, landbouw, cultuurhistorie en erfgoed. De uitvoering vindt plaats in de periode 2024-2027. Er was voor de jaren 2025 en 2026 elk € 200.000 beschikbaar, voor 2026 is dit teruggebracht naar € 150.000. We actualiseren het beleid voor landschap, biodiversiteit, erfgoed en landbouw. Vanwege die besparing werken we dat niet uit naar onderdelen voor het omgevingsplan binnen deze programmaperiode. Dit stellen we uit.

Beoogde resultaten

We stellen een samenwerkingsovereenkomst en een uitvoeringsprogramma op voor het gebiedsproces 't Klooster

Sinds 2019 werken we samen met partijen in het gebied rond drinkwaterwinning 't Klooster bij 't Zand. We doen dit op basis van een intentieovereenkomst en een toekomstbeeld. De provincie Gelderland leidt dit proces.

De partijen werken aan het vasthouden en infiltreren van schoon water. We maken afspraken over de versterking van de kwaliteit van het landschap. We zoeken uit hoe we agrariërs kunnen helpen met bijvoorbeeld de bedrijfsplannen. We werken samen aan een programma voor de komende zes jaar en leggen dit in een samenwerkingsovereenkomst vast. Voor de komende zes jaar verwachten de partijen gezamenlijk € 7 mln aan kosten, waarvan de bijdrage van onze gemeente € 200.000 bedraagt. Het totale programma tot 2050 gaat ongeveer € 32 mln kosten. We richten onze inzet op het vinden van voldoende budgetten voor de uitvoering van alle plannen.

We ondersteunen het gebiedsproces Landgoederenzone Baakse Beek

We werken samen met partijen in het stroomgebied van de Baakse Beek aan een klimaatbestendig waterbeheer van de beek. Waterschap Rijn en IJssel leidt dit proces. We zitten in begeleidingsgroepen en in het kwaliteitsteam. Het waterschap ontwerpt plannen en voert deze op landgoederen uit, onder andere op de landgoederen 't Medler, de Wildenborch en de Wiersse. Grondeigenaren en ondernemers maken plannen en dienen bij ons de aanvragen in voor omgevingsvergunningen en of wijzigingen van de bestemming. Deze aanvragen stemmen we af met provincie, waterschap en initiatiefnemers. We praten mee over de plannen voor de volgende fase. Het waterschap maakt een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met alle partijen, waar de bekostiging onderdeel van uitmaakt.

We stellen actuele beleidsuitgangspunten op voor landschappelijke kwaliteit

We hebben beleid voor landschap, groen, biodiversiteit, cultuurhistorie en erfgoed. Dit beleid is achterhaald door nieuwe wetten en inzichten. We maken het beleid actueel. We kiezen voor kwaliteit van het landschap en een goede balans tussen belangen. We maken een gezamenlijke gebiedsbeschrijving voor deze thema's, we werken doelen uit en geven aan wat nodig is voor het omgevingsplan. We werken aan een nieuw biodiversiteitsplan. We houden rekening met de rol van de agrarische sector. We verwerken de gevolgen van

klimaatverandering en nieuwe regelgeving uit. Door minder budget werken we onderdelen van het omgevingsplan later uit.

We ondersteunen initiatieven die de leefbaarheid in het landelijk gebied versterken

We steunen initiatieven die het platteland versterken. Dat doen we met geld via LEADER, een Europees subsidieprogramma. De lokale LEADER-groep in de Achterhoek beoordeelt de aanvragen. We controleren de plannen en geven een verklaring als het initiatief goed is. De plannen moeten passen bij vier doelen: sterke dorpen, rijk landschap, meer toerisme en gezond voedsel. We steunen ook het platform Achterhoek Food. Dit platform helpt nieuwe ideeën en samenwerking rond gezond en duurzaam eten.

We versterken van het landschap en de biodiversiteit

We werken aan een sterker landschap en meer biodiversiteit in het buitengebied en in de dorpen. We helpen inwoners die samenwerken om het landschap te onderhouden. We steunen projecten voor natuur en landschap, zoals het planten van bomen en hagen. Verder verbeteren we het toezicht op landschap, groen en biodiversiteit. Dit is een onderdeel van het Omgevingsprogramma Landelijk Gebied.

Beoogde resultaten

We helpen inwoners bij de aanleg van beplanting voor landschap en biodiversiteit

We betalen mee aan landschapselementen en beplanting bij inwoners van het platteland. Ook steunen we projecten voor biodiversiteit in dorpen. Dit doen we via een subsidiecontract met de provincie Gelderland. We helpen bij klimaatadaptatie en meer biodiversiteit in Keijenborg. Dit doen we omdat we bij twee straten de riolering en de inrichting vernieuwen. Samen met 't Onderholt planten we groen aan. Inwoners, grondeigenaren en groene groepen doen actief mee. Vaak betalen deelnemers zelf ook mee.

We ondersteunen grondeigenaren en werkgroepen bij het versterken van het landschap en de biodiversiteit

Soms kunnen landschapswerkgroepen hun plannen niet (helemaal) uitvoeren volgens het subsidiecontract met de provincie. Dan doen ze vaak een beroep op ons landschapsbudget. De werkgroepen werken samen met inwoners aan projecten voor natuur en landschap. Zij kiezen zelf waarmee ze aan de slag gaan. Deelnemers betalen een eigen bijdrage.

We werken volgens de nieuwe werkafspraken voor toezicht en handhaving op landschap en de biodiversiteit

We werken volgens nieuwe afspraken voor toezicht en handhaving. We gaan op pad als we handhavingsverzoeken krijgen over bomen en groen. Aan het eind van het jaar kijken we samen hoe de afspraken werken.

We werken aan toekomstbestendig erfgoed in een levend landschap

We helpen bij het behoud en de ontwikkeling van erfgoed, monumenten en cultuurhistorie. We geven subsidies en cofinanciering voor onderhoud, restauratie en projecten. Dit is een onderdeel van het Omgevingsprogramma Landelijk Gebied.

Beoogde resultaten

We betalen mee aan onderhoud en restauratie van gemeentelijke monumenten en maalvaardige molens

We vragen een bijdrage aan bij de provincie Gelderland voor onze monumentensubsidie. In het voorjaar openen we de subsidieregeling en behandelen de aanvragen. Eigenaren van monumenten kunnen subsidie krijgen voor onderhoud, isolatie en onderzoek. We houden toezicht op de uitvoering. Over een periode van drie jaar kunnen we aan 10% van het aantal monumenten subsidie geven. Daarnaast ondersteunen we elk jaar ongeveer 15 molens.

We ondersteunen initiatiefnemers bij het behoud van cultuurhistorie en erfgoed

Initiatiefnemers vragen regelmatig geld uit ons projectbudget voor erfgoed en cultuurhistorie. We helpen met advies en/of cofinanciering voor onderzoek, plannen en uitvoering. In 2026 reiken we de monumentenprijs uit. Elk jaar steunen we de organisatie van Open Monumentendag.

We geven erfgoed aandacht bij veranderingen op de erven in het landelijk gebied

We doen mee aan het project Achterhoekse Agrarische Erfgoedtransformaties. Dit doen we op basis van een intentieovereenkomst. We werken samen met negen andere gemeenten, de provincie Gelderland, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en erfgoedorganisaties. Veel boerenerven veranderen van functie. We zoeken mee naar oplossingen voor wonen, biodiversiteit, klimaat en erfgoed. Omdat vooral de oude boerenerven ons landschap karakter geven, brengen we dat in dit project extra onder de aandacht.

We werken aan toekomstbestendige landbouw in een vitaal landschap

We helpen agrarische familiebedrijven bij verduurzaming, innovatie, stoppen of veranderen van functie. Deze bedrijven zijn belangrijk voor het landschap, de economie en de leefbaarheid. We zoeken samen naar een vitaal landschap met toekomstperspectief door met partners samen te werken. We zorgen voor balans tussen landschap, leefbaarheid en ondernemerschap. Dat doen we door accountmanagement en ruimtelijk beleid. We letten op drie dingen. We geven aandacht aan sociale en mentale gevolgen van veranderingen. We werken samen met kennispartners zoals De Marke, Wageningen University en Vruchtbare Kringloop Oost. We stimuleren multifunctionele landbouw. Dit geheel is onderdeel van het Omgevingsprogramma Landelijk Gebied.

Beoogde resultaten

We onderhouden het contact met agrarische familiebedrijven

We gaan op keukentafelgesprek bij agrariërs. Daarnaast spreken we elk kwartaal met vertegenwoordigers van de agrarische sectoren. De inzichten gebruiken we om onze dienstverlening te verbeteren. Die verwerken we in beleid, gebiedsprocessen en communicatie. We zoeken naar mogelijkheden om familiebedrijven sterker te maken en vraagstukken uit deze tijd het hoofd te bieden.

We ondersteunen agrariërs bij ontwikkelingen op hun bedrijf

We onderzoeken of 'gebiedscafé's' en hulp bij bedrijfsplannen bijdragen aan een duurzaam bedrijfsmodel. We bieden een erfcoach aan. De erfcoach is een onafhankelijk aanspreekpunt voor de agrariër die stappen wil zetten naar een toekomstbestendig bedrijf. De agrariër kiest zelf of en wanneer hij of zij daar gebruik van maakt. Dit doen we eerst bij het gebiedsproces 't Klooster.

We versoberen onze bijdrage bij landschapselementen

Als gemeente hebben we verspreid over ons buitengebied ruim 1.300 landschapselementen in eigendom, zoals houtwallen, ruilverkavelingsbosjes en poelen. Dit is een deel van de landschapselementen die er zijn. Het merendeel is in eigendom bij organisaties en particulieren. De Langenberg is eigendom van de provincie en daarvoor ontvangen we een kostendekkende vergoeding voor beheer en onderhoud. We voeren het onderhoud aan eigen landschapselementen tegen lagere kosten uit.

Beoogde resultaten

We kijken of we landschapselementen kunnen verkopen

We onderzoeken of we bosjes en houtwallen kunnen verkopen. Dit kan geld besparen op het onderhoud. Maar er zijn ook nadelen. We maken kosten bij de notaris en voor het kadaster, en voor de inzet van medewerkers. We verliezen door verkoop invloed op het beheer van deze landschapselementen. We brengen de voor- en nadelen, de kosten en opbrengsten in beeld.

Beheerskosten Langenberg betalen we binnen de provinciale bijdrage

De provincie vergoedt de kosten voor het beheer op de Langenberg dat we uitvoeren. We betalen zelf ook mee aan het beheer. Vanaf 2026 passen we het beheer aan tot maximaal de vergoeding van de provincie.

We herstellen meer sloten en verlagen minder bermen

We beheren sloten die belangrijk zijn voor de waterafvoer. In natte perioden voeren deze sloten onvoldoende af wat leidt tot wateroverlast, zoals afgelopen zeer natte winter. Watervoerende sloten bleken verstopt door slib, planten en struiken. Ook zaten duikers dicht. Dit komt doordat we minder en anders zijn gaan maaien na eerdere bezuinigingen. Het is belangrijk dat we sloten goed onderhouden om de noodzakelijke waterafvoer en het grondwaterpeil in stand te houden, en wateroverlast op aangrenzende percelen, wegen en paden voorkomen.

We verlaagden in de afgelopen jaren veel bermen en brachten bermverharding aan. De omvang van dit onderhoud verminderen we.

Beoogde resultaten

We brengen onze sloten in goede staat

De komende jaren herstellen we de sloten. We schonen de watervoerende sloten weer op, maken ze weer dieper en maaien vaker. Daarmee voorkomen we water op wegen en akkers. Hier zetten we de komende vier jaar op in.

We verlagen en verharden de bermen daar waar nodig

Langs veel wegen zijn de bermen de afgelopen jaren aangepast. Voor de verkeersveiligheid verlaagden we ze en brachten we extra versteviging aan. De prioriteit lag bij de grote en intensief gebruikte wegen. Dit is afgerond zodat we het budget voor dit onderhoud in de komende jaren halveren. Kleinere stukken bermverharding en bermverlaging blijven we doen.

De klimaatverandering vraagt om een ander onderhoud aan onze bomen

We hebben bijna 94.000 bomen in beheer, waarvan veel in laanstructuren, zowel in de kernen als in het buitengebied. Een groot aantal daarvan verkeert in een slechte staat en moet vervangen worden.

Beoogde resultaten

We vervangen laanbomen

Door droge zomers en een zeer natte winter gaan veel bomen snel achteruit, vooral in lanen waar dezelfde soort, oude bomen staan. Soms sterven hele rijen bomen tegelijk af. Onderhoud kost steeds meer tijd en geld. Het vervangen van een paar losse bomen lost het probleem van verval van de lanen niet op. Daarom willen we sommige lanen helemaal vervangen. We pakken dit in de komende vijf jaar aan.

Het herstelplan voor lanen zorgt voor lagere kosten bij regulier kappen en herplanten

Onder het normale beheer van bomen valt ook het kappen en vervangen van bomen die in slechte staat zijn, door bijvoorbeeld ziekte, ouderdom of stormschade. Deze bomen moeten herplant worden. De verlaging van dit budget met € 10.000 is mogelijk doordat we aan de slag gaan met het herstelplan voor de lanen.

We vertragen de vervanging van groenvakken

Sinds 2024 kennen we het project 'Renovatie groenvakken'. We besteden jaarlijks € 300.000 aan de renovatie van groenvakken. We maken versleten plantvakken groener, kleurrijker en we passen de vakken aan vanwege het veranderende klimaat. Het grootste deel hebben we gedaan in de jaren 2024, 2025 en 2026. We vertragen vanaf 2027 de vervanging van de overige groenvakken en besparen daarmee op de jaarlijkse kosten. Daarnaast besparen we op kosten voor groene burgerprojecten en lidmaatschappen.

Beoogde resultaten

We verminderen het budget renovatie groenvakken

Vanaf 2027 renoveren we minder groenvakken en smeren we de resterende opgave uit over een langere periode en verlagen we het vervangingsbudget. De kosten voor het onderhoud blijven gelijk.

We geven minder subsidie voor groene burgerprojecten

In Bronckhorst organiseren o.a. inwoners, DBO's en buurtverenigingen allerlei kleine groene initiatieven. Deze financieren we als gemeente soms (gedeeltelijk). We helpen inwoners met groene plannen. We verlagen de financiële bijdrage met € 25.000. Daardoor kunnen we minder losse inwonersprojecten steunen.

We bezuinigen € 4.000 op jaarbasis op lidmaatschappen

We stoppen de deelname aan Stichting Steenbreek en maken geen gebruik meer van hun hulpmiddelen om de omgeving groener te maken. Ook gebruiken we Platform DuSpot niet meer om bouwmaterialen opnieuw te gebruiken. Het hergebruik realiseren we op een andere manier.

We verlagen het onderhoudsniveau op begraafplaatsen

We onderhouden de (half)verharding op begraafplaatsen. De afgelopen jaren onderhielden we de verhardingen op beeldkwaliteit A (mooi en comfortabel), we verlagen dit naar beeldkwaliteit B (basis en functioneel).

Beoogd resultaat

We onderhouden de (half)verharding op begraafplaatsen op onderhoudskwaliteit B
We verlagen de beeldkwaliteit van A (mooi en comfortabel) naar B (basis en functioneel). Zo besparen we op onderhoudskosten. Het nieuwe onderhoudsniveau past bij andere verharding in onze gemeente.

We werken volgens de Omgevingswet

De Omgevingswet verplicht overheden om nieuwe instrumenten te gebruiken voor het beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving. De kern van de wet is het werken vanuit een integrale kijk op ruimtelijke kwaliteit vanuit een 'ja, mits' houding. Dit sluit aan bij onze visie op dienstverlening. Naast de omgevingsvisie en de omgevingsprogramma's speelt het omgevingsplan een centrale rol. Het omgevingsplan vervangt de twee bestemmingsplannen die we in onze gemeente hadden.

Beoogde resultaten

We bouwen aan een casco voor het omgevingsplan

Het opstellen van het omgevingsplan kost veel tijd en duurt enkele jaren. We beginnen met het casco. Daarmee bepalen we hoe we het plan opbouwen en vullen. Daarna werken we aan de regels en structuur. Voor Wichmond zetten we het omgevingsplan om naar de definitieve vorm. Dat plan gebruiken we als voorbeeld voor de andere kernen.

We voeren de Omgevingswet zo goed mogelijk uit

Bij de invoering van de Omgevingswet was veel onduidelijk. Die onduidelijkheid is grotendeels verdwenen. Er zijn voortdurend wetswijzigingen en ontwikkelingen zoals de stikstofproblematiek, het schrappen van tegenstrijdige en overbodige eisen, en de Wet versterking regie volkshuisvesting. Dit zorgt ervoor dat we blijvend moeten investeren in opleidingen om de Omgevingswet goed uit te voeren en op de hoogte te blijven van actuele ontwikkelingen.

We ontwikkelen de Omgevingsvisie door

We actualiseren de Omgevingsvisie. Dit is de eerste periodieke herijking van de visie die uw raad in 2022 vaststelde. Dit doen we op basis van opgedane ervaringen uit de vier omgevingsprogramma's en nieuwe kennis en inzichten uit de diverse beleidsvelden. We geven daar een ruimtelijke invulling aan. Daarbij verwerken we onder andere het ruimtelijk perspectief Achterhoek, de herijkte routekaart, de signaleringskaart water en bodem sturend, gezonde leefomgeving en de kernenaanpak.

Beoogd resultaat

We starten met het vernieuwen van de Omgevingsvisie

We kiezen de thema's en opgaven die we willen aanpassen in de Omgevingsvisie en werken aan de ruimtelijke vertaling. We vernieuwen de visie, zodat die jarenlang mee kan als strategisch beleidsdocument voor de fysieke leefomgeving. We betrekken hierbij maatschappelijke partners, organisaties en inwoners.

INDICATOREN EN RISICO'S

Lokale indicatoren

Thema huisvesting bibliotheek

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Realisatie 2023	Doel 2024	Realisatie 2024	Doel 2025	Doel 2026
Aantal inwoners dat lid is van de bibliotheek binnen de gemeente Bronckhorst	Jaarverslag bibliotheek West Achterhoek	21,5% van aant. inw. = 7.751	2019	17,4% (6250)	16,2%	16,8% (6037)	15,2%	14,2%

Een daling van 1% per jaar is conform de landelijke ontwikkelingen. Gezien de relatie met het geboortecijfer (dalend) verwachten we ook afnemend aantal leden.

Thema kansengelijkheid

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2024	Realisatie 2024	Doel 2025	Doel 2026
Doel is om het bereikte aantal kinderen dat naar een voorschoolse voorziening (VSV) gaat te verhogen. Dit om de kans op uitval op de basisschool te verkleinen en te werken aan kansengelijkheid voor ieder kind.	Yunio; uitvraag van gebruik VSV bij ouders bij consult	72,13%*	2023	80%	Nieuw in 2025	85%	85%

* de gegevens zijn een momentopname van Yunio in het najaar van 2023.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Veiligheid	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
Gewelddsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2024	1,4	1	1,9	3,5
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2024	3,3	2,8	2,2	4,9
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2024	1,2	0,6	0,8	1,2
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2024	0,3	0,3	0,4	1,8

Veiligheid	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 inwoners van 12-18 jaar)	Halt 2024	4	3	5	8

Onderwijs	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Ingrado 2024	1,4	1,4	1,8	2,1
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Ingrado 2024	6	11	12	28
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Ingrado 2024	nb	nb	1,4	5,1

Sport, cultuur en recreatie	Bron	Realisatie 2022	Gelderland 2022	Realisatie 2024	Gelderland 2024
% Niet-sporters	Divers 2024	46,8	46,8	40,2	43,1

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 02-09-2025

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Netcongestie en/of het niet tijdig behalen van geplande oplossingen door netbeheerders om netcongestie te voorkomen/verminderen	De doelstellingen voor het verduurzamen en (ver)bouwen van sporthallen niet worden gehaald en/of verkregen subsidiegelden komen te vervallen	Financieel - Wanneer de werkzaamheden niet tot uitvoering kunnen komen worden subsidievoorwaarden niet behaald.; Niet financieel - Verdere uitstel leidt tot imagoschade. Beleidsdoelstellingen "energie neutraal 2030 Bronckhorst" worden niet behaald	75%	€ 2.500.000	13,28%	5
Extern - Een wijziging van de SPUK regeling stimulering Sport kan de BTW op onderhoud/renovatie/nieuwbouw van sportaccommodaties alleen achteraf via SISA worden gedeclareerd	De SPUK regeling een budgetplafond kent en indien deze niet toereikend is kan de BTW op onderhoud/renovatie/nieuwbouw een kostenpost worden voor de gemeente	Financieel - Het beschikbare budget voor verduurzaming/renovatie/nieuwbouw van de gemeentelijke sportaccommodaties wordt overschreden	50%	€ 2.500.000	8,79%	5
Extern - Netcongestie en/of het niet tijdig behalen van geplande oplossingen door netbeheerders om netcongestie te voorkomen/verminderen	Bij nieuwbouw onderwijshuisvesting van verschillende locaties is niet tijdig een oplossing.	Financieel - Kosten die worden gemaakt in de voorbereiding op nieuwbouw, kosten voor vervangende huisvesting moeten worden gemaakt; Niet financieel - De gemeente is gehouden uitvoering te geven op de wettelijke taak onderwijshuisvesting. Vertraging kan imagoschade opleveren	50%	€ 900.000	3,20%	5

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Omgeving - Een niet sluitende exploitatie van een zwembad	Eén of meerdere zwembaden moeten sluiten	Financieel - Er alsnog kosten voor sloop of andere kosten moeten worden gemaakt die voortvloeien uit het recht van eerste aankoop; Niet financieel - Er plaatselijke imagoschade optreedt	50%	€ 650.000	2,29%	5
Omgeving - Intensiveren aanpak ondermijning	Er een drugslab wordt aangetroffen	Financieel - Er opruimkosten zijn voor het chemisch afval, milieuschade en inzet gemeente	50%	€ 500.000	1,77%	4

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

Wat mag het kosten

Programma 2 Wonen en leefomgeving	Rekening 2024	Begroting 2025 (incl. wijziging)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten:						
2A Passend wonen	3.593	4.127	2.842	2.739	3.167	2.718
2B Aantrekkelijke leefomgeving	32.736	31.971	31.269	31.694	32.329	32.949
Totaal lasten:	36.328	36.098	34.110	34.434	35.496	35.666
Baten:						
2A Passend wonen	2.329	3.299	3.024	2.697	2.804	2.365
2B Aantrekkelijke leefomgeving	9.426	7.394	7.080	6.967	6.896	6.846
Totaal baten:	11.756	10.694	10.104	9.664	9.701	9.211
Saldo						
2A Passend wonen	-1.263	-828	183	-42	-363	-353
2B Aantrekkelijke leefomgeving	-23.309	-24.577	-24.189	-24.727	-25.432	-26.103
Saldo totaal	-24.573	-25.405	-24.006	-24.769	-25.795	-26.455

Financiële toelichting

De afwijking per taakveld vermelden we in hoofdstuk 3.3. Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten personeel en investeringslasten), leggen we uit bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.1). De investeringen staan vermeld in hoofdstuk 3.5 en het gebruik van de reserves leest u in hoofdstuk 3.6.

BEDRIJVIGHEID EN ONTWIKKELING

Wat willen we bereiken

WAT WILLEN WE BEREIKEN voor dit programma

- We willen een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- Zo snel als mogelijk na 2050 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.

Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden komt een aantal doelen bij meerdere programma's terug.

We dragen bij aan SDG-doelen

Door te werken aan bovenstaande doelen, dragen we bij aan verschillende SDG-doelen.

Voor dit programma zijn de belangrijkste SDG-doelen waaraan we bijdragen:

SDG 7
Betaalbare en duurzame energie

SDG 12
Verantwoorde consumptie en productie

SDG 8
Eerlijk werk en economische groei

SDG 13
Klimaatactie

SDG 9
Industrie, innovatie en infrastructuur

Deelprogramma 3A ECONOMIE: Wat doen we

We maken ruimte voor bedrijven in Bronckhorst

De komende jaren is er in Bronckhorst behoefte aan meer geschikte ruimte voor bedrijven. We vernieuwen daarom verouderde locaties en werken aan plannen voor de uitbreiding en aanleg van nieuwe bedrijventerreinen.

Beoogde resultaten

We faciliteren ondernemers en bedrijven om te innoveren en actief bij te dragen aan de economie van Bronckhorst

We overleggen met ondernemers en organisaties. We spelen in op ontwikkelingen, verbinden met andere partijen en maken afspraken over middelen zoals ondernemersfondsen. We ondersteunen Bedrijvig Bronckhorst, die jaarlijks de ondernemersprijs uitreikt om ondernemerschap te waarderen. We faciliteren hiermee een gezond en innovatief ondernemersklimaat, verduurzamen de economie en bevorderen de werkgelegenheid.

We maken ontwikkelplannen voor drie nieuwe bedrijventerreinen

We werken de plannen uit voor de nieuwe bedrijventerreinen in Steenderen, Hengelo en Zelhem. Voor elke locatie stellen we een stedenbouwkundige en landschappelijk schets. We stellen daarnaast per locatie een ontwikkelaanpak op met een profiel voor het terrein en een structuur voor de volgende fasen. We maken de financiële aspecten (investering, exploitatie) inzichtelijk. We doen dit in overleg met eigenaren, omwonenden en andere belanghebbenden.

We starten met de uitvoering van het proces de herstructurering van bedrijventerrein 't Werkveld in Vorden

We starten met de herstructurering om het bedrijventerrein toekomstbestendig te maken. We verzamelen hiervoor input van belanghebbenden. We werken samen aan thema's zoals energie, warmte, openbaar gebied en groen. We stellen maatregelen op. Na de eerste fase bepalen we in 2026 het vervolg. We passen doelen, kaders, middelen en het proces aan indien nodig.

We ronden de herstructurering van Industriepark Zelhem af

We verleggen kabels en leidingen en de weg. We vernieuwen de oude riolering en koppelen regenwater af. Het aandeel groen vergroten we met bredere groenstroken, bomen en planten.

We werken aan toekomstbestendige winkelgebieden in Hengelo, Zelhem en Vorden

We werken samen met ondernemers en initiatiefnemers aan toekomstbestendige winkelgebieden. We hanteren hierbij duidelijke kaders voor functies en functieveranderingen. Daarnaast voeren we in Hengelo en Zelhem een blauwe parkeerzone in om voldoende parkeerruimte voor bezoekers te garanderen.

We willen een sterke toeristische en recreatieve basis voor bezoekers en inwoners

Toerisme en recreatie zijn belangrijk voor onze lokale economie. Ze zijn van belang voor onze inwoners en bezoekers, en zorgen voor inkomsten en banen. Een levendige

vrijtijdseconomie draagt bij aan leefbare dorpen en landelijk gebied. Toerisme draagt bij aan het behouden van onze voorzieningen, landschap en erfgoed.

Beoogd resultaat

We zetten in op een sterke toeristisch-recreatieve basis voor bezoekers en inwoners

We willen dat Bronckhorst een aantrekkelijke bestemming blijft. Ons landschap en erfgoed zijn onze sterke punten. We zorgen dat bezoekers en inwoners hiervan kunnen genieten. Daar hoort natuurlijk ook een gevarieerd en levendig recreatie-aanbod bij. Ook bedrijven in deze sector moeten vitaal en duurzaam blijven. Dit doen we op diverse manieren.

- We werken samen met Achterhoek Toerisme en gebruiken de VrijtijdsAgenda Achterhoek. Ook ondersteunen we lokale samenwerking, zoals in het Toeristisch Platform Bronckhorst en de lokale TIP's/ VVV. Dit draagt bij aan een sterkere sector.
- We breiden de campagne 'Tot Slot! in Bronckhorst' uit. We ondersteunen lokale projecten en activiteiten die hierbij passen.
- We zorgen voor goed beheer en onderhoud van onze recreatieve routes.
- We steunen evenementen die bijdragen aan de promotie en het profiel van Bronckhorst en de Achterhoek. We onderzoeken de mogelijkheden voor een integraal subsidiebudget. We herzien het programma Recreatie & Toerisme. Samen met de sector evalueren we het huidige beleid en bepalen we nieuwe doelen.

INDICATOREN EN RISICO'S

Lokale indicatoren

Thema economie

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2023	Realisatie 2023	Doel 2024	Doel 2025	Doel 2026
Toename bedrijfsareaal (in hectare) op herontwikkelde bestaande bedrijventerreinen <i>Waarde is een toename ten opzichte van het voorgaande jaar</i>	IBIS	*	2020	+1 ha	0	+0,5 ha	+1 ha	+1,2 ha
Aantal hectare aan nieuw gerealiseerd bedrijfsareaal of toename verwacht bedrijfsareaal dat in procedure is gebracht <i>Waarde is een toename ten opzichte van het voorgaande jaar</i>	IBIS	*	2020	+2 ha	0	+2 ha		+1 ha
Aantal nieuw gevestigde bedrijven op nieuw of herontwikkelde locaties (vab's) in het buitengebied. <i>Waarde is een toename ten opzichte van het voorgaande jaar</i>	IBIS	*	2020	+1	0	+1	+1	+1

Thema bevorderen ondernemerschap

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2022	Realisatie 2023	Doel 2024	Doel 2026
Onze dienstverlening aan onze ondernemers wordt beoordeeld met minimaal een 7	Ondernemers-panel	6,3	2021	7	Geen peiling	7	7

Thema toerisme

Effectindicator	Bron	Doel 2022	Realisatie 2022	Doel 2024	Doel 2026
Het effect op de lokale economie wordt gemeten aan de hand van de groei van de bestedingen; die moet minstens net zo goed zijn als de gemiddelde ontwikkeling in de Achterhoek (Visie Toerisme & Recreatie 2020-2025)	Achterhoek Toerisme monitor*	Groei in bestedingen $\geq$ Achterhoek	Bronckhorst: +65% < Achterhoek: +78%	Groei in bestedingen $\geq$ Achterhoek	Groei in bestedingen $\geq$ Achterhoek
<i>Het gaat hier om groei per jaar, dus een nulmeting is minder relevant</i>					

* Op basis van de Achterhoek Toerisme monitor (tweejaarlijks) wordt regionaal bepaald wat de groei is, dit geeft input geeft voor de lokale indicator.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Economie	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
% Functiemenging	LISA 2023	48,1%	48,3%	nb	nb
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	LISA 2023	192,3	197,3	nb	nb

Sociaal domein	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	LISA 2023	696,2	705,5	nb	nb
% Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	CBS 2024	72,3%	72,5%	73,3%	74,0%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 02-09-2025

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Het uitbreken van een pandemie/oorlog/natuurramp, ontstaat een economische recessie.	De aantrekkelijkheid en economische vitaliteit in de kernen wordt negatief beïnvloed door bijv. wegvallen bedrijven of leegstand in winkelgebieden. Partijen en de gemeente moeten hun prioriteiten bijstellen	Financieel - We indirect minder inkomsten genereren (bijv. OZB e.d.). Mogelijk volgen er claims van andere partijen ter compensatie; Niet financieel - Doelstellingen in gevaar komen of pas later worden bereikt. Minder economische vitaliteit kan de aantrekkelijkheid van de dorpen verminderen	10%	€ 75.000	0,05%	2
Extern - Netcongestie en/of het niet tijdig behalen van geplande oplossingen door netbeheerders om netcongestie te voorkomen/verminderen	De doelstellingen voor het herstructureren en verduurzamen van de bestaande bedrijventerreinen niet worden gehaald. Verduurzamen kan pas op een later moment	Financieel - ; Niet financieel - Werk- en leefomgeving wordt niet verbeterd en bedrijven wachten met investeren	25%	€ 0	0,00%	0

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Netcongestie en/of het niet tijdig behalen van geplande oplossingen door netbeheerders om netcongestie te voorkomen/verminderen	De doelstellingen voor het realiseren van werklocaties.... worden niet gehaald. Nieuwe werklocaties worden later ontwikkeld en kavels zijn later beschikbaar	Financieel - Door gemeente verworven gronden langer geen opbrengsten genereren terwijl de rentelasten blijven.; Niet financieel - Bedrijven niet kunnen uitbreiden en niet doorontwikkelen en verduurzamen	25%	€ 0	0,00%	0

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Deelprogramma 3B DUURZAAMHEID: Wat doen we

Eigenaarschap boven- en ondergronds afvalcontainers

We hielden rekening met de eigendomsoverdracht van boven- en ondergrondse afvalcontainers aan Circulus in 2026. We willen de containers zelf in eigendom houden omdat dit voor de inwoners financieel het gunstigst is.

Beoogd resultaat

We houden de boven- en ondergrondse afvalcontainers in eigendom

Circulus beheert, onderhoudt en leegt onze boven- en ondergrondse afvalcontainers op basis van een dienstverleningsovereenkomst. In sommige deelnemende gemeenten heeft Circulus de containers zelf in eigendom. Zij streeft naar harmonisatie en wil daarom het eigendom van de containers in Bronckhorst overnemen. We onderzochten samen met Circulus de mogelijkheden voor eigendomsoverdracht. De overdracht van het eigendom aan Circulus zorgt voor structurele verhoging van de afvalstoffenheffing met € 7 per huishouden, terwijl er geen voordelen voor onze inwoners tegenover staan. In eerste instantie leek het ons een incidenteel voordeel op te leveren in 2026. Nu de containers in eigendom blijven, blijft dat voordeel uit.

De warmtetransitie helpt bij het halen van de doelen uit het Akkoord van Groenlo 3.0

Om de doelen uit het Klimaatakkoord die betrekking hebben op de gebouwde omgeving (warmtetransitie) te behalen, maakten gemeenten in de Achterhoek afspraken in het Akkoord van Groenlo 3.0. Binnen het programma energietransitie werken we hier op gestructureerde wijze naar toe.

Beoogde resultaat

Warmtetransitie helpt bij de doelen uit Akkoord van Groenlo 3.0

In 2030 halen we samen de doelen uit het Akkoord van Groenlo 3.0 (ten opzichte van 2022):

- Woningen gebruiken 31% minder aardgas.
- Gebouwen gebruiken 15% minder aardgas.
- Een kwart van de woningen heeft energielabel B of beter.
- Een kwart van de woningen heeft een (hybride) warmtepomp.

We starten hiervoor de campagne 'Goed voorbereid op Morgen'. We werken hierin samen met lokale bedrijven en het Energieloket om bovenstaande doelen te bereiken. Daar bovenop werken we in de uitvoering van het warmteprogramma gebiedsgericht in de Dorpsenergieprocessen (DEP's). Door deze processen direct te koppelen aan de warmtetransitie krijgen de DEP's meer focus. Hierdoor kunnen we een besparing doorvoeren, zonder dat de uitvoering hieronder lijdt. In 2026 doorlopen we in twee van de vijf deelgebieden van onze gemeente dit proces. Voor de verduurzaming van huurwoningen maakten we afspraken met de woningcorporaties. Zo pakken we het behalen van deze doelen gestructureerd aan. Voor isolatie is ecologisch onderzoek nodig. Net als in de andere Achterhoekse gemeenten pakken we dit op met een soortenmanagementplan (SMP). Dit is een meerjarig traject, waarbij de ecologische studie in 2026 in onze gemeente begint.

De opwek van duurzame elektriciteit neemt toe

Regionaal maakten we afspraken over de toename van de opwek van duurzame elektriciteit. Dit door zon op land (zonneparken) en windenergie. De afspraken liggen vast in Regionale Energiestrategie (RES).

Beoogde resultaat

De opwek van duurzame elektriciteit neemt toe

We spraken in de RES af dat we in 2030 in Bronckhorst 222 terajoule (TJ) duurzame stroom opwekken. In 2015, het basisjaar, was dat nog 28 TJ. Deze doelstelling willen we bereiken met onze huidige zonneparken en het nieuwe windpark dat in ontwikkeling is in zoekgebied Keppel-Eldrik. In 2026 is/zijn de initiatiefnemer(s) hiervoor bekend. Daarna start het omgevingsproces zoals beschreven in het addendum op de Herijkte Routekaart.

Realiseren randvoorwaarden programma energie

Aan de uitvoering van het programma energietransitie ligt de Herijkte Routekaart 2024-2030 ten grondslag. Om de hierin gestelde doelen en ambities te halen, moeten we onderstaande randvoorwaarden realiseren.

Beoogd resultaat

We realiseren de randvoorwaarden voor het programma energietransitie

Het gaat om de volgende randvoorwaarden:

1. Onderzoeken van de mogelijkheden van een burgerberaad rondom de warmtetransitie. Zo geven we invulling aan de verplichte participatie bij het op te stellen warmteprogramma dat eind 2026 vastgesteld moet zijn. Wanneer een burgerberaad een goede toevoeging aan de andere participatie-activiteiten is, voeren we dit uit.
2. Het opzetten van een sociaal buurtfonds bij grootschalige opwek. Omwonenden die niet kunnen mee-investeren in zon- of windprojecten kunnen zo toch profiteren van deze ontwikkelingen.
3. De realisatie van een Bronckhorster Energiecoöperatie. Dit is een lokale organisatie die bijvoorbeeld de 50% lokaal eigendom bij zon- en/of windparken behartigt.
4. Het realiseren van een energiemonitor. Dit is een helder overzicht van de voortgang van de doelen uit het programma energietransitie.
5. Gezien de financiële druk zijn we ook genoodzaakt hier te kijken naar besparingsmogelijkheden. Dit doen we op enkele onderdelen zonder dat de

doelstellingen in het geding komen. Zo verkopen we de OpMorgen mobiel en stoppen we met de voucher voor Energiecoöperaties. Dit laatste kunnen we doen, omdat eind 2025 een Bronckhorster Energiecoöperatie 2025 actief is.

We voeren Dorpsenergieprocessen uit

Onderdeel van onze aanpak binnen de warmtetransitie zijn de DEP's. Dit is de Bronckhorster variant van de wijkuitvoeringsplannen die gemeenten moeten opstellen. Hierin onderzoeken we hoe en wanneer alle gebouwen in onze dorpen van het aardgas afgaan. Binnen de DEP's is veel ruimte voor inwoners om zelf aan de slag te gaan met deze transitie.

Beoogd resultaat

We voeren Dorpsenergieprocessen uit

We doen dit tot 2030 in de vijf deelgebieden van onze gemeente. We onderzoeken per deelgebied hoe en wanneer gebouwen van het aardgas af gaan. In 2026 lopen minimaal twee DEP's. Inwoners krijgen hierin veel ruimte om zelf mee te doen. Dit met het oog op de gemeentelijke verplichting om vanaf 2032 wijken aan te wijzen die van het aardgas af gaan.

We verminderen de CO₂-uitstoot in de gemeente

Conform het Klimaatakkoord werkt de gemeente aan het verminderen van de CO₂-uitstoot. Alle activiteiten binnen het programma energie dragen hieraan bij.

Beoogd resultaat

We verminderen de CO₂ uitstoot in de gemeente

In Europa spraken we af dat we in 2030 55% minder CO₂ uitstoten dan in 1990 (afname van 170,5 Kiloton). In Bronckhorst dragen we daaraan bij via twee kernactiviteiten: de grootschalige opwek van duurzame stroom en de warmtetransitie. Dat doen we samen met inwoners, bedrijven en partners.

Energie

De RegioRotonde is de basis voor het tweede spoor van de Herijkte Routekaart. We voeren regie op een lokaal energiesysteem. Met dit programma zetten we in op minder netcongestie, meer (circulaire) economische groei, vergroting van de biodiversiteit en beperking van wateroverlast en droogte.

Beoogd resultaat

We voeren het programma de RegioRotonde uit

Dit doen we door lokale (innovatieve) circulaire oplossingen voor energie, nutriënten (voedingsstoffen) en water. We onderzoeken in 2026 het opzetten van een circulair werklandschap met mestvergister en een cluster-6 energiegemeenschap. Bij dit laatste project onderzoeken we of er een slimme energiegemeenschap tussen cluster-6 bedrijven, MKB en inwoners opgezet kan worden, waarbij achter de meter energie wordt uitgewisseld. Cluster-6 bedrijven zijn industriële bedrijven, verspreid over Nederland, die niet behoren tot de vijf grote geografische industrieclusters.

We passen ons aan het veranderende klimaat aan (klimaatadaptatie)

Het klimaat verandert. We krijgen steeds vaker te maken met wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen. En die problemen worden steeds erger. Daarom moeten we ons aanpassen aan het veranderende klimaat. Dat heet klimaatadaptatie. We willen in 2035 klimaatrobust zijn. Dat staat in onze omgevingsvisie. Dat is eerder dan de landelijke doelen, want die richten zich op 2050. We werken op verschillende manieren aan klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie krijgt een plek in onze regels, plannen en communicatie. In het omgevingsprogramma Landelijk Gebied werken we aan de aanpak droogte Achterhoek. We nemen maatregelen in de openbare ruimte. Ook geven we onze inwoners informatie, zodat zij bewust worden van de gevolgen van klimaatverandering en wat ze zelf kunnen doen. Met de GGD werken we bijvoorbeeld samen aan de campagne 'Handel bij Hitte'. We richten onze inzet om voldoende externe budgetten te vinden voor de uitvoering van alle plannen.

Beoogde resultaten

We stellen het omgevingsprogramma voor Klimaatadaptatie op

We stellen een omgevingsprogramma op voor het onderdeel Klimaatadaptatie. We brengen onze ambities in lijn met het landelijke beleid. We brengen onze kwetsbaarheden in beeld. We gebruiken daarvoor de nieuwste stresstesten en de klimaatatlas. Die maken we samen met onze regionale partners. We onderzoeken de risico's en bespreken die in risicodialogen. Zo bepalen we wat het belangrijkste is. Daarna werken we onze lokale strategie uit. We maken een uitvoeringsagenda met concrete acties. We voeren acties uit met de middelen die beschikbaar zijn gesteld bij andere beleidsterreinen en uitvoerende taken. Bij deze onderdelen zijn steeds minder middelen beschikbaar, waardoor we bij het opstellen van het plan keuzes moeten maken.

We leren werken met de Signaleringskaart Water en Bodem Sturend

Bij de Signaleringskaart Water en Bodem Sturend gebruiken we een voorbeeldenboek en een handleiding. We zetten deze hulpmiddelen in bij het kiezen van locaties en het maken van ontwerpen voor woonwijken en bedrijventerreinen. De kaart geeft ons belangrijke informatie. We zien waar kansen en knelpunten liggen door de eigenschappen van regenwater, grondwater en bodem. Zo kunnen we op tijd rekening houden met klimaatverandering en wateroverlast voorkomen. We leren van onze ervaringen en verbeteren het instrument stap voor stap. We onderzoeken hoe we dit instrument gaan verwerken in ons ruimtelijk beleid. We nemen dit mee in de actualisatie van de omgevingsvisie. We doen dit samen met de partners van Samenwerking Water Achterhoek+. Dit is onderdeel van het regionale uitvoeringsprogramma dat we samen vaststelden.

We voeren stresstesten uit om actuele klimaatrisico's in beeld te brengen

We werken met nieuwe klimaatgegevens. De huidige stresstesten en klimaatatlassen zijn op basis van gegevens uit 2013. In 2023 kwam het KNMI met nieuwe cijfers en scenario's. Daarom maken we nu een update, samen met de partners van Samenwerking Water Achterhoek+. De uitkomsten van de update nemen we mee in onze omgevingsvisie, plannen en projecten. Zo zorgen we dat ons beleid past bij de nieuwste inzichten.

We voeren risicodialogen waarbij we in gesprek gaan over klimaatrisico's We voeren gesprekken met andere overheden, regionale organisaties en relevante partijen in onze gemeente. De gesprekken gaan over waterveiligheid, wateroverlast, droogte en hitte. We bespreken welke risico's we wel of niet accepteren. Ook bepalen we samen wat we het belangrijkste vinden. We kijken welke maatregelen nodig zijn om kwetsbare plekken te

verbeteren en zoeken naar slimme combinaties met andere plannen. We werken hierin samen met de partners van Samenwerking Water Achterhoek+.

We verminderen wateroverlast en hittestress in buurten

We passen de openbare ruimte aan op het veranderende klimaat. Bij het opnieuw inrichten van straten en pleinen nemen we klimaatadaptatie mee als extra taak. We krijgen hiervoor middelen en handreikingen van het Rijk (via de impulsregeling klimaatadaptatie) en van de provincie Gelderland (via het actieplan klimaatadaptatie). We laten regenwater beter in de grond zakken. We maken ruimte om regen op te vangen bij hevige buien. Als we werken aan wegen, riolering of groen, koppelen we zoveel mogelijk verharding af van het riool. We verminderen het aantal stenen en voegen meer groen toe. We planten ook extra bomen. We doen dit bij:

- de reconstructie St. Jansstraat in Keijenborg;
- de reconstructie Smidsstraat/Magnoliaweg in Zelhem;
- de herinrichting van de Dorpsstraat in Vorden;
- de reconstructie Burg. Smitstraat in Steenderen;

We betalen dit uit de investeringsbudgetten voor Vitale kernen, reconstructie wijken en riolering.

We werken aan balans in het natuurlijke watersysteem

We werken aan klimaatadaptatie in het landelijk gebied. Dat doen we vanuit het omgevingsprogramma Landelijk gebied. We doen mee aan de Aanpak Droogte en Wateroverlast in de Achterhoek en Liemers. Ook doen we mee in de gebiedsprocessen van de Landgoederenzone Baakse Beek en 't Klooster. We denken mee en nemen besluiten. We praten mee over het gewenste watersysteem, de visie op de omgeving, de strategie en de ontwerpen. We nemen besluiten over vergunningen en aanpassingen in het omgevingsplan. Daarmee kunnen grondeigenaren en overheden de gewenste maatregelen uitvoeren.

INDICATOREN EN RISICO'S

Lokale indicator

Thema duurzaamheid

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Doel 2024	Realisatie 2024	Doel 2025	Doel 2026	Doel 2030
Reductie CO2 uitstoot in Kiloton (KT)	RVO/klimaatmonitor	310 KT	2015		Nog onbekend	245 KT	230 KT	139,5 KT (reductie 55%)
Toename hernieuwbare energie in TeraJoule (TJ)	RVO/klimaatmonitor	28 TJ	2015	*	*	*	*	222 TJ
Behalen doelen warmtetransitie Akkoord van Groenlo 3.0: Geen tussendoelen opgenomen in akkoord van Groenlo 3.0	Eigen gegevens/ DOA/ Energieloket**	769 TJ	2022					
- Afname aardgasverbruik woningen						-	-	31%, 533 TJ
- Afname aardgasverbruik gebouwen		145 TJ				-	-	15%, 124 TJ

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2024	Realisatie 2024	Doel 2025	Doel 2026	Doel 2030
- Kwart woningen op energielabel B		-				-	-	3.200 woningen
- Kwart woningen heeft (hybride) warmtepomp		-				-	-	3.811 woningen
Randvoorwaarden:								
- Burgerberaad rondom de thema's in de Herijkte Routekaart voor 2030	Eigen gegevens			Nieuw in 2024		In ontw.	Uitgevoerd	Uitgevoerd
- Sociaal buurtfonds bij grootschalige opwek 1 Vastgelegd in addendum op Routekaart over grootschalige opwek 2 Opgericht rondom windpark Keppel - Eldrik						1	1	2
- Bronckhorster Energiecoöperatie						In ontw.	In werking	In werking
- Energiemonitor						In ontw.	Gereed	Gereed
Aantal uitgevoerde Dorpsenergieprocessen	Eigen gegevens	Nvt		Nieuw in 2024		0,2	0,6	5
* Geen tussenresultaat. Doel 2030 komt van windpark Keppel-Eldrik. Dit duurt jaren voor realisatie.								
** De informatie is nog niet bekend (duurt lang voordat landelijk de cijfers beschikbaar komen)								

Thema grondstoffen

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Doel 2025	Doel 2026
Aantal kg restafval per inwoner	Circulus	91 kg	2015	46,5 kg	49 kg	35 kg	35 kg
Verhouding groente, fruit en keukenafval in de restcontainer	Circulus	30%	2017				
Percentage afvalscheiding aan de bron per inwoner	Circulus	78%	2017	87%	86%	75%	75%
In te zamelen kg PMD per inwoner	Circulus	30 kg	2017	39,1 kg	39 kg	40	40
Klanttevredenheid dienstverlening afval	Circulus	7,2	2021	7,7	7,8	7,5	7,5

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Volksgezondheid en milieu	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	CBS 2023	35	35	nb	nb
% Hernieuwbare elektriciteit	RWS 2022	26,8%	nb	nb	nb

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 02-09-2025

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Vernietiging van de omgevingsvergunning; Niet tot stand komen van de subsidiëring via de Stimuleringsregeling Duurzame Energie;	De initiatiefnemer of energiecoöperatie de lening via het "Aanjaagfonds duurzame energieopwekking" niet meer (volledig) kan aflossen	Financieel - Er extra kosten ontstaan. Dit risicogevolg hangt af van het aantal deelnemers en de hoogte van de lening; Niet financieel - Dit kan leiden tot	25%	€ 500.000	0,89%	4

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Faillissement van de coöperatie		plaatselijke imago schade				
Omgeving - Klimaatverandering	Er door de toename van heftige regenbuien wateroverlast ontstaat	Financieel - Er extra kosten ontstaan door extra uren brandweer/ cluster buiten met name op die locaties waar de inrichting en riolering niet voldoet aan de risicotabel; Niet financieel - Plaatselijke imagoschade kan ontstaan indien niet adequaat wordt gereageerd	40%	€ 250.000	0,70%	3
Extern - Het door de ODA niet kunnen voldoen aan de robuustheidscriteria (vastgesteld Interbestuurlijk programma versterking VTH)	De ODA gaat fuseren met een andere omgevingsdienst	Financieel - We te maken krijgen met fusiekosten	50%	€ 125.000	0,44%	3
Technisch - Stijging van de kosten van afvalverwerking en het achteruitlopen van de kwaliteit van GFT- en textielinzameling. Daling vergoeding voor inzameling PMD: Inschatting van tarieven voor de verschillende huishoudelijke afvalstromen voor de afvalstoffenheffing plus baten PMD dekken de kosten van de inzamelaar niet.	De afvalinzameling niet meer kostendekkend is	Financieel - De opbrengst van de afvalstoffenheffing de kosten voor de afvalinzameling niet meer dekt; Niet financieel - Een hoger tarief voor afvalstoffenheffing kan leiden tot regionale imago schade	50%	€ 100.000	0,35%	2
Organisatie - Wettelijke taken die niet goed worden uitgevoerd (bijvoorbeeld op het gebied van vergunningverlening en handhaving)	Er een calamiteit zich voordoet	Financieel - Er extra inzet van mensen ontstaat. Extra kosten van middelen ter bestrijding van de calamiteit en/of herstelkosten; Niet financieel - Er plaatselijke imagoschade kan optreden	30%	€ 100.000	0,21%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

Wat mag het kosten

Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	Rekening 2024	Begroting 2025 (incl. wijziging)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten:						
3A Economie	1.480	2.681	2.305	1.241	1.551	1.373
3B Duurzaamheid	6.699	8.098	8.324	7.784	6.466	6.264
Totaal lasten:	8.179	10.778	10.629	9.025	8.017	7.637
Baten:						
3A Economie	989	1.682	1.631	687	955	687
3B Duurzaamheid	5.523	6.904	6.820	6.410	5.162	5.161
Totaal baten:	6.512	8.586	8.450	7.096	6.118	5.848
Saldo						
3A Economie	-492	-999	-674	-554	-595	-687
3B Duurzaamheid	-1.176	-1.194	-1.505	-1.374	-1.303	-1.103
Saldo totaal	-1.667	-2.193	-2.179	-1.929	-1.899	-1.790

Financiële toelichting

De afwijking per taakveld vermelden we in hoofdstuk 3.3. Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten personeel en investeringslasten), leggen we uit bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.1). De investeringen staan vermeld in hoofdstuk 3.5 en het gebruik van de reserves leest u in hoofdstuk 3.6.

BESTUUR

Wat willen we bereiken

WAT WILLEN WE BEREIKEN voor dit programma

- We willen samenwerking en verbinding voor een actieve samenleving (dienstbare overheid).

We dragen bij aan SDG-doelen

Door te werken aan bovenstaande doelen, dragen we bij aan verschillende SDG-doelen. Voor dit programma zijn de belangrijkste SDG-doelen waaraan we bijdragen:

SDG 16
Vrede, justitie en sterke publieke diensten

SDG 17
Partnerschap om de doelen te bereiken

Deelprogramma 4A BESTUREN: Wat doen we

We hebben gemeenteraadsverkiezingen

Bijna ieder jaar hebben we te maken met verkiezingen. In 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Hiervoor volgen we werkwijze van de afgelopen keren. Wel keken we in hoeverre we hiervoor onze kosten kunnen verlagen.

Beoogde resultaten

We sluiten drie kleinere stembureaus

Een duidelijke indeling van stembureaus helpt onze inwoners begrijpen waar ze kunnen stemmen. Ook verdelen we de stemgerechtigden beter. Het zorgt voor een logische verdeling van stemmers per stembureau. We houden 24 stembureaus over.

We verminderen het aantal verkiezingsdoeken

We verdelen de 13 doeken over de gemeente en zorgen ervoor dat ze op een goed zichtbare plek staan.

We merken de reisdocumenten- en rijbewijzenpiek

In 2014 werd de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd van vijf naar tien jaar.

Beoogd resultaat

We geven meer reisdocumenten en rijbewijzen uit

De komende jaren is er een piek in het aantal aanvragen omdat er een nieuwe cyclus ontstaat door de langere geldigheidsduur. We verwachten dat volwassenen die tussen 2014 en 2018 een reisdocument aanvroegen, een nieuw document aanvragen. Deze piek duurt tot 2029.

We verbeteren onze dienstverlening

We werken met een dienstverleningsvisie met bijbehorende uitvoeringsplannen. Daarnaast kennen we een externe vertrouwenspersoon bij wie inwoners terecht kunnen met een klacht. De vertrouwenspersoon zorgt in contact met meerdere inwoners voor een goede afhandeling van klachten. We zien dat er steeds minder gebruik gemaakt wordt van de vertrouwenspersoon.

Beoogde resultaten

We werken verder aan projecten volgend uit onze visie op dienstverlening en informatievoorziening

Meer hierover leest u in de [paragraaf Bedrijfsvoering \(2.2.5\)](#).

We stoppen met de externe vertrouwenspersoon

Onze vertrouwenspersoon stopt op 1 januari 2026. Inwoners benaderen hem steeds minder. Dat is een goed teken. Zij kennen de klachtenprocedure en gebruiken die. We blijven klachten van inwoners goed behandelen.

INDICATOREN EN RISICO'S

Lokale indicatoren

Thema dienstbare overheid

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Doel 2024	Realisatie 2024	Doel 2026
Gemiddelde beoordeling van de dienstverlening over de gemeente Bronckhorst	Algemene dienstverleningsonderzoek	7,24	2013	7,8	7,1	7,8
Percentage respondenten die een onvoldoende geven.	Algemene dienstverleningsonderzoek	11%	2013	7%	14%	7%

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
% Demografische druk	CBS 2025	86,3%	86,8%	87,9%	74,8%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 02-09-2025

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Mens - Handelen van bestuurders	In het bestuurlijke verkeer besluiten worden genomen en afspraken gemaakt die niet passen binnen de beleidskaders of financiële kaders van de raad. Nieuw beleid wordt uitgevoerd zonder dat hier de zekerheid van middelen voor is (In het bijzonder in tijden van schaarste)	Financieel - Financieel nadeel voor de gemeente ontstaat; Niet financieel - Imagoschade tot op regionaal niveau mogelijk is	40%	€ 500.000	1,42%	4
Mens - Vertrek wethouder; Mens - Onvrijwillig vertrek wethouder	De voorziening voor wachtgeld niet toereikend is	Financieel - (Langdurige) wachtgeldverplichtingen uitbetaald moeten worden; Voorziening moet worden aangevuld uit andere middelen; Niet financieel - Naast een aanvulling van de voorziening uit andere middelen dit tot imagoschade leidt	10%	€ 1.000.000	0,72%	5
Omgeving - Onze uitleg "Ja, mits" aanpak	In de samenleving een "ja, mits" besluit in een bepaald gebied als een algemeen geldend besluit wordt gezien	Financieel - Extra (niet geraamde) kosten ontstaan; Niet financieel - Er plaatselijke imagoschade ontstaat	30%	€ 100.000	0,21%	2
Extern - Politieke onrust in Nederland is de kans aanwezig dat we vaker	De financiële verplichtingen moeten nagekomen worden	Financieel - We verplicht zijn om de verkiezingen	30%	€ 100.000	0,21%	2

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
verkiezingen 'moeten' organiseren.	terwijl we hier geen zekerheid omtrent dekking voor hebben vanuit het Rijk.	te organiseren en daardoor budget overschrijden.				
Mens - ID Fraude	Bij transactie tussen klant en overheid de klant niet blijkt te zijn wie hij zegt dat hij is	Financieel - Er budgetoverschrijding plaatsvindt; Niet financieel - Er, in het ergste geval, sprake is van regionale impact	30%	€ 100.000	0,21%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

Wat mag het kosten

Programma 4 Bestuur	Rekening 2024	Begroting 2025 (incl. wijziging)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten:						
4A Besturen	5.057	4.682	4.685	4.675	4.648	4.261
Totaal lasten:	5.057	4.682	4.685	4.675	4.648	4.261
Baten:						
4A Besturen	794	719	828	904	784	377
Totaal baten:	794	719	828	904	784	377
Saldo:	-4.263	-3.963	-3.857	-3.771	-3.865	-3.884

Financiële toelichting

De afwijking per taakveld vermelden we in hoofdstuk 3.3. Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten personeel en investeringslasten), leggen we uit bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.1). De investeringen staan vermeld in hoofdstuk 3.5 en het gebruik van de reserves leest u in hoofdstuk 3.6.

2.2. Paragrafen

2.2.1. Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Onze belangrijkste inkomstenbron is de Algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit geld ontvangen we van het rijk. Daarnaast zijn lokale heffingen, zoals belastingen, leges en rechten, belangrijke inkomstenbronnen voor ons. Deze middelen gebruiken we voor het uitvoeren van gemeentelijke taken.

Over ons beleid lokale heffingen

We heffen gebonden en ongebonden heffingen

Als gemeente mogen we maar een paar soorten heffingen innen. Lokale heffingen zijn er in twee soorten:

1. Ongebonden heffingen: dit zijn algemene middelen. Er staat geen directe tegenprestatie tegenover. We kunnen dit geld vrij besteden.
2. Gebonden heffingen: dit zijn geen algemene middelen. Er staat een directe tegenprestatie tegenover. Denk aan kosten voor rijbewijzen of afvalinzameling.

We heffen de volgende gemeentelijke heffingen:

Soorten heffingen Bronckhorst

Ongebonden heffingen	Gebonden heffingen
Forensenbelasting (art. 223 Gemeentewet)	Afvalstoffenheffing (art. 15:33 Wet milieubeheer)
Onroerendezaakbelastingen (art. 220 t/m 220i Gemeentewet)	Begraafrechten (art. 229 Gemeentewet)
Reclamebelasting (art. 227 Gemeentewet)	Rioolheffing (art. 228a Gemeentewet)
Toeristenbelasting (art. 224 Gemeentewet)	Leges en rechten (art. 229 Gemeentewet)

We stellen de belastingverordeningen vast

De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen regelen we door elk jaar verordeningen vast te stellen. Tijdens de begrotingsvergadering legt uw raad daarvoor het beleid (in de programmabegroting) en de tarieven vast.

Maatschappelijke organisaties kunnen de Onroerendezaakbelasting (OZB) terugvragen bij de gemeente via de Compensatieregeling onroerendezaakbelasting maatschappelijke objecten gemeente Bronckhorst. Hiervoor heeft uw raad vanaf 2026 extra geld beschikbaar gesteld, het budget wordt € 95.000.

Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) is verantwoordelijk voor de taxatie, heffing, aanslagoplegging en invordering van de gemeentelijke belastingen, en voor de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken. Onze relatie met GBTwente wijzigt. Vanaf 2026 zijn we deelnemer van het samenwerkingsverband GBTwente volgens de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Daarmee eindigt onze relatie met GBTwente als afnemer van hun diensten volgens contractafspraken.

We volgen vaste beleidskaders

Ons beleid over lokale belastingen en kwijtscheldingen staat in onze belastingverordeningen en beleidsregels. We berekenen de kosten van onze diensten en verwerken deze in de tarieven. Voor de gebonden heffingen rekenen we een opslag van 68% op de loonkosten. De opslag is bedoeld om de kosten van onze bedrijfsvoering te dekken. We indexeren de opbrengsten (zie bijlage 4.3 bij deze begroting); voor 2026 is de indexatie vastgesteld op 2,7%.

De volgende geraamde inkomsten uit heffingen staan in deze begroting

Heffing	Programma begroting 2024	Werkelijk 2024	Programma begroting 2025	Programma begroting 2026
Totaal aan ongebonden heffingen	9.432	9.731	10.323	11.153
- Onroerendezaakbelastingen eigenaren woningen	6.175	6.106	6.785	7.307
- Onroerendezaakbelastingen eigenaren niet-woningen	1.660	1.760	1.820	1.935
- Onroerendezaakbelastingen gebruikers niet-woningen	1.063	1.054	1.164	1.219
Onroerendezaakbelastingen totaal	8.898	8.920	9.769	10.461
Forensenbelasting	69	101	72	87
Toeristenbelasting	340	571	342	465
Reclamebelasting	125	138	140	140
Totaal aan gebonden heffingen	10.871	11.220	11.035	11.356
Afvalstoffenheffing	3.977	3.828	3.950	4.066
Begraafrechten	173	153	161	154
- Rioolheffing woningen	4.383	4.560	4.021	4.206
- Rioolheffing niet-woningen	496	458	440	402
Rioolheffing totaal	4.879	5.018	4.461	4.608
- Leges hoofdstuk 1: Burgerzaken	348	882	678	840
- Leges hoofdstuk 2: Omgevingsvergunning	1.487	1.333	1.714	1.615
- Leges hoofdstuk 3: Economische activiteiten	7	6	72	75
Legesverordening totaal	1.842	2.221	2.464	2.529
Totaal aan ongebonden en gebonden heffingen	20.303	20.951	21.358	22.510

Over de ongebonden heffingen

De ongebonden heffingen zijn:

- forensenbelasting;
- onroerendezaakbelastingen;
- reclamebelasting;
- toeristenbelasting.

Forensenbelasting

Deze belasting is voor mensen die vaak in een gemeente verblijven, maar er niet wonen. Ze betalen mee aan de voorzieningen. Zo helpen ze de kosten te dragen. We vragen forensenbelasting alleen aan mensen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning gebruiken.

We hebben alleen invloed op de geraamde opbrengst

Een wijziging van de WOZ (Waardering Onroerende Zaak) van de recreatiewoning, verandert de waardeklassen. Ze worden aangepast gelet op de gemiddelde waardewijziging. Maar de aanpassing van de waardeklassen leidt niet tot aanpassing van de opbrengst. Daardoor betaalt de forens niet meer belasting. Iedere klasse kent een vast bedrag, dat vaste bedrag is het 'tarief'. We passen de indexering toe op het tarief en dat beïnvloedt de opbrengst.

We verhogen de tarieven met 25%

In de Perspectiefnota houden we rekening met de verhoging van de tarieven voor forensenbelasting. We gaan uit van een stijging van € 18.000.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Eigenaren van woningen en bedrijven betalen eigenarenbelasting. Gebruikers van een pand dat geen woning is, betalen gebruikersbelasting. De WOZ-waarde is de basis voor deze belasting. Het bedrag dat je moet betalen, is een percentage van de WOZ-waarde en staat op de jaarlijkse aanslag.

De OZB is een tijdstipbelasting

De situatie op 1 januari van het belastingjaar bepaalt de belastingplicht. Verkocht je je huis later in het jaar? Dan verwerken we dat in het volgende belastingjaar. De waarde van je huis is die van 1 januari van het jaar ervoor. Door deze peildatum laat de OZB-aanslag voor 2026 een stijging in WOZ-waarde zien door stijgende verkoopprijzen.

We hebben alleen invloed op de geraamde OZB-opbrengst

De ontwikkeling van het OZB-tarief hangt vooral af van de vastgoedmarkt (WOZ-waarden die samenhangen met de verkoopprijzen). Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, verlagen we het OZB-tarief voor gelijkblijvende OZB-opbrengst. Anders zou de OZB-opbrengst hoger worden dan de raming. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt daalt, verhogen we het OZB-tarief om te voorkomen dat de OZB-opbrengst daalt. We verhogen de OZB-opbrengst met het prijsindexatiecijfer (2,7%) en vanwege besluiten uit de Perspectiefnota 2026-2029 (zie hierna).

We ramen een hogere OZB-opbrengst (€ 250.000 hoger) en verlagen tegelijkertijd de geraamde opbrengst uit de rioolheffing

In de Perspectiefnota hebben we vastgelegd dat we de opbrengst voor de OZB met € 54.000 verhogen als tegenhanger van de verlaging van de rioolheffing (deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving). Belangrijk is dat de woonlasten voor inwoners hierdoor niet stijgen. Voor het eerst in jaren verhogen we de OZB met meer dan alleen indexatie, we verhogen de raming aanvullend met 2% (€ 196.000). De totale stijging van de opbrengst komt daarmee op 4,7%.

We volgen de ontwikkeling van de WOZ-waarden

De WOZ-waarden volgen de verkoopprijzen. We meten ieder jaar de WOZ-waarden van alle objecten opgeteld op het moment dat we de tarieven berekenen. We laten dat zien, verdeeld naar de drie groepen die OZB betalen. Dit doen we bij de begroting voor de tariefbepaling (Meicirculaire). Daaruit volgt de raming van de opbrengst. Daarnaast laten we zien hoe de gemiddelde woningwaarde in Bronckhorst zich ontwikkelt, per object, per woning en per bedrijf.

De WOZ-waarden volgen de verkoopprijzen en ontwikkelen zich als volgt:

Ontwikkeling WOZ-waarden in document	Jaarstukken 2023	Jaarstukken 2024	Programma begroting 2025	Programma begroting 2026
WOZ-waarde bij begroting (Meicirculaire)				
Eigenaren woningen	6.666.500	6.762.000	7.129.000	7.877.500
Eigenaren niet-woningen	818.000	807.500	859.500	877.000
Gebruikers niet-woningen	658.500	669.500	705.500	720.000
Aantal WOZ-objecten	20.916	20.917	20.961	21.031
Gemiddelde WOZ-waarde per object (woning en niet-woning)	358	362	381	416
Aantal WOZ-objecten woningen	16.452	16.465	16.498	16.527
Gemiddelde WOZ-waarde per woning	405	411	432	477
Gemiddelde WOZ-waarde per woning (CBS)	474	498	onbekend	onbekend
Aantal WOZ-objecten niet woningen	4.464	4.452	4.463	4.504
Gemiddelde WOZ-waarde per niet-woning incl. gebruikersdeel	183	181	193	195

De WOZ-waarde voor gebruikers is lager dan voor eigenaren

De WOZ-waarde waarover OZB-gebruikers-bedrijven de belasting betalen is altijd lager dan de WOZ-waarde voor OZB-eigenaren-bedrijven. Volgens de wet mogen we over de woononderdelen van een niet-woning geen OZB-gebruikersheffing heffen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een agrarisch bedrijf, waar de eigenaar-bedrijven ook zijn woonverblijf heeft.

Reclamebelasting

Reclamebelasting heffen we op verzoek van ondernemers over openbare aankondigingen die vanaf de openbare weg zichtbaar zijn. Voorbeelden zijn gevelreclame, raamstickers, posters, vlaggen, uithangborden, luifels en spandoeken. We heffen deze belasting in het centrum van Vorden, Hengelo en Zelhem, en op het industrieterrein van Zelhem.

De belastingopbrengst gaat naar de stichting Ondernemersfonds van de kern of het industrieterrein

Nadat GBTweente de belasting heeft geïnd en de uitvoeringskosten zijn betaald, geven we het geld als subsidie aan de stichting Ondernemersfonds. Die stichting is actief in de kern waarvoor de belasting is bedoeld. Voor het industrieterrein in Zelhem gaat het geld naar de stichting die daar het parkmanagement regelt. We verantwoorden de subsidies in deelprogramma 3A Economie (2.1.3).

We veranderen niets in de reclameverordeningen

De reclamebelasting heffen we binnen een bepaald gebied. We zien geen aanleiding om de verordening of tarieven aan te passen. De deelnemende ondernemers vragen daar niet om.

Toeristenbelasting

We heffen toeristenbelasting voor overnachtingen in Bronckhorst. Dit geldt voor mensen die niet in de gemeente wonen. Ze verblijven bijvoorbeeld op een camping, in een pension, op een ligplaats of in een vakantiehuisje. De verhuurder mag deze belasting doorberekenen aan de gasten. Wij innen de belasting bij de verhuurder.

Wie de voorziening gebruikt, betaalt mee

Net als bij de forensenbelasting laten we mensen meebetalen die gebruikmaken van voorzieningen in onze gemeente, maar hier niet wonen. In Bronckhorst gebruiken we

een deel van deze belasting voor toerisme en recreatie. Denk aan het verbeteren van wandelroutes, informatiepunten of andere voorzieningen. De begroting van toerisme valt onder deelprogramma 3A Economie (2.1.3).

We verhogen de tarieven met 25%

In de Perspectiefnota houden we rekening met de verhoging van de tarieven voor toeristenbelasting met 25%. Voor de opbrengst vanuit de toeristenbelasting houden we rekening met een stijging van € 125.000. De ophoging vindt feitelijk in 2027 plaats omdat we bij de vaststelling van de verordening voor 2025 de tarieven voor 2026 al hebben afgesproken. De tarieven zijn als volgt:

Verblijf	2026	2027
Hotel, vakantiewoning	1,40	1,90
Mobiel kampeermiddel	0,85	1,10
Groepsaccommodatie > 20 personen	0,40	0,50

Over de gebonden heffingen

De gebonden heffingen zijn:

- afvalstoffenheffing;
- begraafrechten;
- rioolheffing;
- leges en rechten.

Kostendeckking van heffingen

We laten per heffing zien hoe goed de lasten worden gedekt, dat drukken we uit met een dekkingspercentage. Het dekkingspercentage mag maximaal 100% zijn. Bij het berekenen van het dekkingspercentage tellen we ook kosten zoals overhead en BTW mee. Dit doen we volgens de financiële verordening. We rekenen de overhead uit door de geplande uren te vermenigvuldigen met het vastgestelde percentage. Voor 2026 is dit percentage 68%.

Afvalstoffenheffing

We halen het huishoudelijk afval op. Dat moeten we doen volgens de Wet milieubeheer. De kosten voor het inzamelen en verwerken van afval betalen we met de afvalstoffenheffing. Alle inwoners betalen deze heffing, ook als ze geen afval aanbieden. De inwoner betaalt een vast bedrag én een variabel bedrag. De inwoner kan het variabele deel beïnvloeden. Het maakt uit hoe vaak een huishouden afval aanbiedt en welk soort afval het is. Hoe we de heffing berekenen, leggen we vast.

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Afvalstoffenheffing	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten afval (7.3)	3.616	3.445	3.464
Baten afval (7.3)	713	311	311
Netto kosten taakveld (7.3)	2.903	3.134	3.154
Toe te rekenen lasten	872	926	912
Overhead (0.4)	188	236	221
Verkeer en wegen (2.1)	81	100	101
BTW	603	590	591
Totale lasten	3.775	4.061	4.066

Afvalstoffenheffing	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Opbrengst heffingen	3.828	3.950	4.066
Dekkingspercentage	101%	97%	100%

Circulus verzamelt en verwerkt ons afval

De afvalbegroting is kostendekkend; we maken geen winst op afval. De tariefstijging komt alleen door inflatie. Deze kostenstijging wordt volgens een afgesproken rekenmethode vastgesteld. De kosten zitten vooral in het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval door Circulus. Ook het scheiden en recyclen van afval valt hieronder. GBTwente int de afvalstoffenheffing voor ons. De voorziening tarievenegalisatie Afval zetten we in om de tariefstijging in 2026 beperkt te houden. Onze inspanningen op het gebied van afval beschrijven we in deelprogramma 3B Duurzaamheid (2.1.2) en paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

Begraafrechten

De begraafrechten bestaan uit een vergoeding voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor gemeentelijke diensten. Dit heffen we volgens de Verordening begraafrechten. De kosten zijn voor de uit te voeren diensten en het onderhoud van de begraafplaatsen. Onze inspanningen op het gebied van begraven beschrijven we in deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2) en paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Begraafplaatsen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten begraafplaatsen en crematoria (7.5)	538	512	539
Baten begraafplaatsen en crematoria (7.5)	458	476	514
Netto kosten taakveld (7.5)	81	36	25
Toe te rekenen lasten	108	124	132
Overhead (0.4)	108	124	132
Totale lasten	189	160	157
Opbrengst heffingen	153	161	154
Dekkingspercentage	81%	100%	98%

Het dekkingspercentage haalt niet de 100%

De kosten voor grafonderhoud zijn niet voor 100% te dekken uit de begraafrechten omdat voor een groot aantal graven de onderhoudskosten in het verleden eeuwigdurend zijn afgekocht.

Rioolheffing

De gemeente zorgt voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater. We hebben ook de zorgplicht voor het grondwater. Voor de berekening volgen we het kostendekkingsplan van het Watertakenplan Olburgen 2023-2027 (WTPO). We hanteren één rioolheffing voor alle watertaken. Onze inspanningen op het gebied van riolering beschrijven we in deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2) en paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Rioolheffing	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten riolering (7.2)	3.842	3.385	3.556
Baten riolering (7.2)			
Netto kosten taakveld (7.2)	3.842	3.385	3.556
Toe te rekenen lasten	1.197	1.076	1.052
Overhead (0.4)	485	507	429
Verkeer en wegen (2.1)	27	29	29
BTW	685	540	593
Totale lasten	5.039	4.461	4.608
- Opbrengst heffingen woningen	4.560	4.021	4.206
- Opbrengst heffingen niet-woningen	458	440	402
Opbrengst heffingen	5.018	4.461	4.608
Dekkingspercentage	100%	100%	100%

We stoppen met afkoppelsubsidies

De kosten zitten vooral in het nakomen van onze gemeentelijke watertaken. We gaven ook subsidie aan inwoners voor het afkoppelen van regenwater. Daarmee stoppen we, dit levert een jaarlijkse besparing op van € 50.000. Hierdoor kan de rioolheffing omlaag en daarmee verhoogden we de OZB. Ook hebben we andere diensten anders ingericht zoals de marktplaats voor materialen.

Leges en rechten

We rekenen kosten voor onze taken en diensten. Deze kosten heten leges en de tarieven die we daarvoor hanteren staan in de Legesverordening. De inkomsten mogen niet hoger zijn dan de kosten. Voor sommige tarieven stelt het Rijk een maximum vast. Dit geldt bijvoorbeeld voor de kosten van reisdocumenten en akten.

We mogen kruissubsidiëring toepassen

Het is moeilijk om de kosten van elke dienst apart te bepalen. Daarom mag de gemeente de kosten per dienst of per groep van diensten dekken. We moeten dit wel op een consequente manier doen. Zo kunnen we kruissubsidiëring toepassen. Dit betekent dat we de tarieven van sommige diensten verhogen om de tarieven van andere diensten laag te houden. Dit moet passen binnen de wettelijke regels.

We dekken de kosten per groep gelijksoortige producten

De leges zijn ingedeeld in drie groepen, gelijk aan de drie hoofdstukken in de Legesverordening:

1. Algemene dienstverlening
2. Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning
3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

In de berekening bij het belastingvoorstel laten we per hoofdstuk zien wat de kosten en opbrengsten zijn. We houden dan de kosten en opbrengsten per grotere activiteit bij binnen een groep, niet per recht. Daarom geven we niet alle rechten een waarde. Hieronder geven we het totale dekkingspercentage weer zoals we dat gewend zijn van de andere gebonden heffingen.

Legesverordening	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten legesverordening	5.753	5.197	6.327
Baten legesverordening	35	14	14
Netto kosten taakveld (0.2-1.2-6.6-8.1-8.3)	5.718	5.183	6.313
Toe te rekenen lasten	3.250	3.044	3.528
Overhead (0.4)	3.250	3.044	3.528
Totale lasten	8.968	8.227	9.841
Opbrengst heffingen	2.221	2.464	2.529
Dekkingspercentage	25%	30%	26%

Voor de omgevingsvergunningen stijgen de legesbedragen met 10%

In de legesverordening staan de tarieven voor de leges voor de diensten die we uitvoeren onder de Omgevingswet. Denk daarbij aan het behandelen van aanvragen voor bouwen, afwijken van het omgevingsplan, milieubelastende activiteiten, het kappen van bomen, het aanleggen van uitwegen en het wijzigen van het omgevingsplan.

De legesopbrengst is afhankelijk van de bouwactiviteiten binnen Bronckhorst, zowel van bedrijven als van particuliere woningbouw. Deze activiteiten zijn vooraf lastig te voorspellen, wat de raming van de opbrengsten onzeker maakt.

In de Perspectiefnota is vastgelegd om de legestarieven voor Omgevingswet met 10% te verhogen. De legesopbrengsten bleven in het afgelopen begrotingsjaar achter bij de geraamde inkomsten door een lager dan verwacht aantal bouwinitiatieven en de omzetting van de legesverordening bij het inwerking treden van de Omgevingswet. Door de tarieven met 10% te verhogen, willen we een betere balans realiseren tussen de kosten die we maken voor het leveren van deze diensten en de inkomsten uit leges. Deze aanpassing sluit aan bij het streven naar een financieel gezonde en toekomstbestendige begroting.

De opbrengst besteden we in verschillende deelprogramma's

Bij burgerzaken ontvangen we tijdelijk meer leges doordat nu de piek van vernieuwing van identiteitsbewijzen door de langere geldigheidsduur zichtbaar wordt voor de komende drie jaar. Dit is onderdeel van deelprogramma Besturen (2.1.4). De opbrengsten van o.a. omgevingsvergunningen gebruiken we voor wonen en bouwen. Daar maken we met de tariefsverhoging vanaf 2026 een gedeelte van de achterblijvende inkomsten uit bouwinitiatieven weer goed. Dit is onderdeel van deelprogramma 2A Passend wonen (2.1.1). Uit het overzicht blijkt dat de opbrengsten niet de kosten dekken. In 2025 was de dekking 30%, in 2026 is dit 26%.

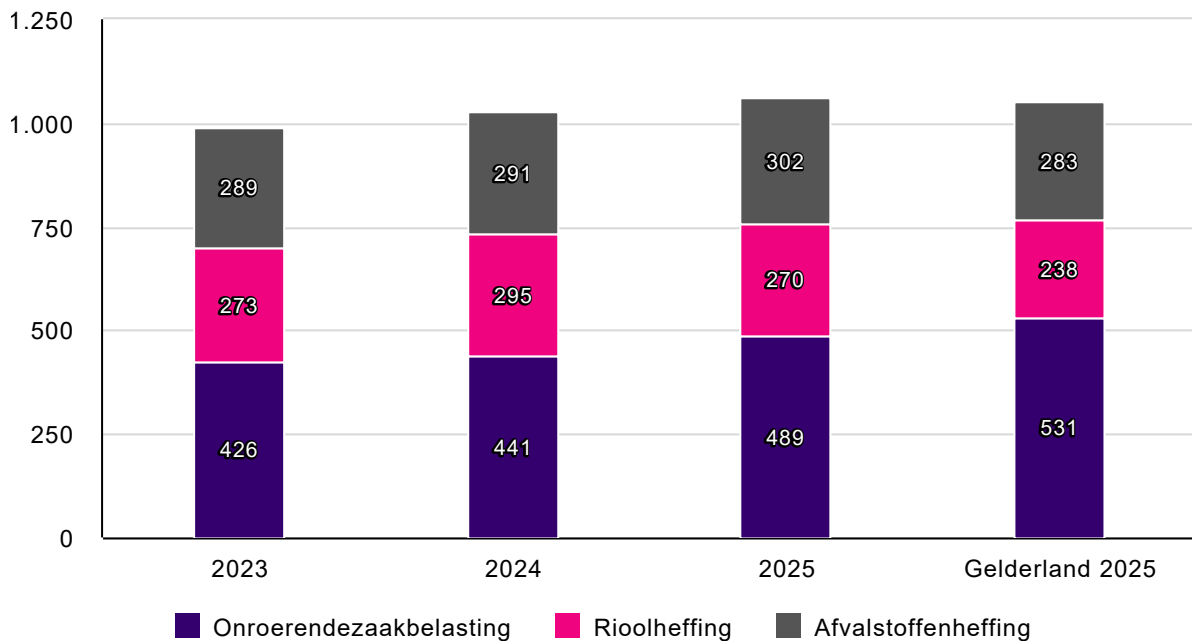
We kijken hoe hoog de belastingdruk is

De woonlasten bestaan uit de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Dit zijn heffingen die elk huishouden in de gemeente jaarlijks betaalt. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert elk jaar de 'Atlas van de lokale lasten'. Hierin staan per gemeente de verschillende woonlasten met een gemiddelde waarde.

In onderstaande grafiek staat wat de woonlasten volgens de Atlas in onze gemeente zijn (bedragen in euro's):

Woonlastenontwikkeling meerpersoonshuishouden

Volgens onze eigen berekeningen bedragen de woonlasten voor een gezin in Bronckhorst in 2026 gemiddeld € 1.048. Dit bedrag bestaat uit OZB € 512, afvalstoffenheffing € 262 en rioolheffing € 274.

We volgen het beleid voor invordering en kwijtschelding van heffingen

Bij ons kwijtscheldingsbeleid passen we de landelijke regels toe. Daarbinnen liggen onze eigen beleidskeuzes vast in verordeningen, waaronder de toepassing van 130%-grens vanwege de hoge (energie)kosten vanuit ons beleidsregels voor minima. Mensen die structureel een laag inkomen hebben, hoeven geen verzoek om kwijtschelding in te dienen. GBTwente scheldt deze aanslagen automatisch kwijt. De aanvragen kwijtschelding die het GBTwente afwijst, toetst zij vervolgens namens ons op basis van het minimabeleid. Onze accountmanagers en sociaal consulenten bieden ondersteuning bij het aanvragen van kwijtscheldingen.

Hoeveel geven we uit voor kwijtschelding?

We geven kwijtschelding aan huishoudens die dat nodig hebben. Binnen deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen (2.1.1) hebben we € 125.000 beschikbaar voor kwijtschelding volgens de rijksnormen en € 30.000 voor ons (aanvullende) minimabeleid.

2.2.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Op 6 februari 2025 stelde uw raad de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2025-2028 vast. Deze nota bevat het beleid dat we als gemeente hanteren om onze risico's te managen en is de basis voor deze paragraaf weerstandsvermogen. Met dit beleid stelde uw raad kaders over de reikwijdte en toepassing van risicomanagement binnen onze gemeente en biedt ons een handvat om zowel financiële als niet-financiële en strategische risico's in beeld te brengen. In deze paragraaf blikken we niet alleen vooruit, maar kijken we ook terug.

De belangrijkste risico's hebben we in beeld

Een risico is een onzekere gebeurtenis waardoor doelen of uitvoering van kernprocessen in gevaar kunnen komen. We blijven alert op de risico's die we willen of moeten nemen om onze doelen te bereiken. We beheersen risico's door het nemen van maatregelen als dat nodig en mogelijk blijkt. Risico's identificeren en hierop acteren, vraagt vooruitkijken. We volgen de laatste ontwikkelingen, zowel lokaal als nationaal, bijvoorbeeld via het CPB. We weten ook of risico's zich hebben voorgedaan.

Top 15 van financiële risico's

We kennen meer dan 100 risico's die we beoordelen op de impact, zowel financieel als niet-financieel. Van deze risico's kent een meerderheid een impact met een financieel gevolg. Het totaal van deze financiële risico's ligt op € 38 mln. De 15 belangrijkste risico's, waar ook de impact niet-financieel kan zijn, vragen 65% van onze weerstandscapaciteit. Eén van de grootste onzekerheden waar we op dit moment mee te maken hebben, is 'Den Haag'. We hebben het dan voornamelijk over de onzekerheid rond de financiële middelen, maar ook rond o.a. het beleid op asiel en stikstof. Omdat we rekening houden met de financiële effecten, zoals die nu bekend zijn, komt deze in de top 15 niet voor. Immers, de terugval van de Algemene uitkering is betrokken in onze begroting.

Het exploiteren van bouwgronden brengt aanzienlijke risico's met zich mee, vooral bij projecten met lange looptijden of hoge voorinvesteringen. Kosten en opbrengsten baseren we op schattingen en kunnen beïnvloed worden door vertragingen zoals bezwaarprocedures, netcongestie of veranderende marktomstandigheden. Om deze risico's te beheersen monitoren we continu en hebben we realtime inzicht in de kosten versus de begroting. We realiseren ons dat grondexploitaties risicovol zijn, maar door de beheersmaatregelen zien we dat het niet in onze top 15 voorkomt. Wanneer het aantal grondexploitaties toeneemt, neemt ook het risico hierop toe.

De huidige top 15 beschrijven we hieronder. We hebben de kans op financiële risico's ingeschat met een 'kans klasse-indeling' waar een percentage aanhangt. Dit percentage geeft aan hoe groot de kans is dat het risico zich binnen 10 jaar voordoet. De impact, met name het financiële gevolg, samen met de kans bepaalt de beoordeling.

Financiële risico's

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Invloed
1	Extern - Netcongestie en/of het niet tijdig behalen van geplande oplossingen door netbeheerders om netcongestie te voorkomen/vermindere	De doelstellingen voor het verduurzamen en (ver)bouwen van sporthallen niet worden gehaald en/of verkregen subsidiegelden komen te vervallen	Financieel - Wanneer de werkzaamheden niet tot uitvoering kunnen komen worden subsidievoorwaarden niet behaald.; Niet financieel - Verdere uitstel leidt tot imagoschade. Beleidsdoelstellingen "energie neutraal 2030 Bronckhorst" worden niet behaald	75%	€ 2.500.000	13,28%
2	Extern - Een wijziging van de SPUK regeling stimulering Sport kan de BTW op onderhoud/renovatie/nieuwbouw van sportaccommodaties alleen achteraf via SISA worden gedeclareerd	De SPUK regeling een budgetplafond kent en indien deze niet toereikend is kan de BTW op onderhoud/renovatie/nieuwbouw een kostenpost worden voor de gemeente	Financieel - Het beschikbare budget voor verduurzaming/renovatie/nieuwbouw van de gemeentelijke sportaccommodaties wordt overschreden	50%	€ 2.500.000	8,79%
3	Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (loggeld eis)	Er zich een beveiligingslek voordoet waar misbruik van gemaakt wordt	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt; Niet financieel - Dit doorgaans leidt tot imagoschade op landelijk niveau	25%	€ 3.000.000	5,34%
4	Extern - Schaarste op de arbeidsmarkt bij instellingen	Er onvoldoende menskracht beschikbaar is bij gecertificeerde instellingen. Ook bij specialistischer zorg en huishoudelijke hulp zien we dat het steeds moeilijker is om cliënten tijdig te plaatsen in de juiste zorg	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat.; Niet financieel - Doelstellingen niet worden gehaald	75%	€ 1.000.000	5,31%
5	Extern - Vluchtelingenstroom, aantallen asielzoekers, wereldwijde ontwikkelingen.	De gemeente onvoldoende huisvestingsmogelijkheden en opvangplekken kan bieden voor vluchtelingen en asielhouders (conform wettelijke verplichting)	Financieel - ; Niet financieel - We niet de opvang bieden die we toegezegd hebben	50%	€ 1.500.000	5,29%
6	Extern - CAO onderhandelingen loonkosten HBH	De loonkosten gaan stijgen	Financieel - Er tekorten binnen het budget optreden	80%	€ 750.000	4,24%
7	Extern - Renteverhoging op langer termijn	De financiering van 1,5% voor het aantrekken van leningen conform begrotingsuitgangspunten in werkelijkheid afwijkt	Financieel - Dit leidt tot een begrotingstekort	50%	€ 1.000.000	3,57%
8	Extern - Netcongestie en/of het niet tijdig behalen van geplande oplossingen door netbeheerders om netcongestie te voorkomen/vermindere	Bij nieuwbouw onderwijshuisvesting van verschillende locaties is niet tijdig een oplossing.	Financieel - Kosten die worden gemaakt in de voorbereiding op nieuwbouw, kosten voor vervangende huisvesting moeten worden gemaakt; Niet	50%	€ 900.000	3,20%

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Invloed
			financieel - De gemeente is gehouden uitvoering te geven op de wettelijke taak onderwijshuisvesting. Vertraging kan imagoschade geven.			
9	Extern - Uitvoering van de inburgeringswet per 1-1-2022	Het Rijk voornemens is de inburgeringswet te wijzigen en de SPUK inburgering te korten.	Financieel - Er budgetoverschrijding plaatsvindt bij Inburgering en Participatie	70%	€ 500.000	2,47%
10	Omgeving - Een niet sluitende exploitatie van een zwembad	Eén of meerdere zwembaden moeten sluiten	Financieel - Er alsnog kosten voor sloop of andere kosten moeten worden gemaakt die voortvloeien uit het recht van eerste aankoop; Niet financieel - Er plaatselijke imagoschade optreedt	50%	€ 650.000	2,29%
11	Extern - Het uitstappen van de VNG uit het IZA-akkoord	De beschikbare IZA middelen na 2025 deels wegvallen	Financieel - ; Niet financieel - De opgestarte of reeds gefinancierde projecten geen doorgang kunnen vinden. Imago en maatschappelijk risico	50%	€ 500.000	1,78%
12	Omgeving - Intensiveren aanpak ondermijning	Er een drugslab wordt aangetroffen	Financieel - Er opruimkosten zijn voor het chemisch afval, milieuschade en inzet gemeente	50%	€ 500.000	1,77%
13	Extern - Wijzigingen in de voorrangregeling huisvesting statushouders	We met een taakstelling, maar zonder voorrang we statushouders niet tijdig kunnen huisvesten binnen de huidige kaders en mogelijkheden.	Financieel - Er extra kosten ontstaan door tijdelijke oplossingen. Maatregelen vanuit de provincie die hierin toezichthouder is op het behalen van de taakstelling	50%	€ 500.000	1,77%
14	Extern - Rijksoverheidsbeleid in ontwikkeling; Omgeving - Europees vluchtelingenbeleid; Organisatie - Huisvesting en opvang nieuwkomers (Oekraïners en statushouders)	Het aantal nieuwkomers toeneemt en de kosten de rijksmiddelen overstijgen	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat; Niet financieel - Dit mogelijk beperkte imagoschade met zich meebrengt	10%	€ 2.500.000	1,77%
15	Extern - Inflatie/prijsstijgingen	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Er vertraging optreedt en dit leidt tot extra kosten voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade ontstaat doordat doelstellingen worden vertraagd of niet worden gehaald	50%	€ 500.000	1,77%

Risico-analyse met de belangrijkste veranderingen binnen onze risico's

Het aantal risico's nam af. We voegden risico's samen, er ontstonden nieuwe risico's en sommigen vervielen. Wijzigingen komen o.a. door onduidelijkheden in de landelijke politiek. Denk aan politiek onrustige omstandigheden, vluchtelingenstromen en toekenningen van het Rijk die versoberen. Voor deze begroting pasten we enkele risico's aan op kans en financieel gevolg. We voegden vijf nieuwe risico's toe, vijf risico's vervielen en geen risico openbaarden zich.

Financiële risico's

De belangrijkste ontwikkelingen in de top 15:

- Intensiveren aanpak van ondermijning. Ondermijning heeft altijd onze aandacht gehad, dit risico maakt het specifiek, gericht op het aantreffen van bijvoorbeeld een drugslab en de gevolgschade die hieruit voort kan komen.
- Wijzigingen in de voorrangregeling van huisvesting statushouders. Mogelijk kunnen we daardoor statushouders niet tijdig huisvesten.
- Het uitstappen van de VNG uit het Integraal Zorg Akkoord. Het is mogelijk dat na 2025 IZA- middelen deels wegvallen, waardoor reeds opgestarte projecten mogelijk niet door kunnen gaan.
- Er zijn ontwikkelingen op het gebied van Migratie en Integratie. De middelen die we vanuit het Rijk krijgen schieten tekort en tijdelijke middelen zijn onzeker. We moeten daardoor schuiven met middelen. Door die onzekerheden ontstaat er onvoldoende bezetting waardoor we mogelijk niet in staat zijn om de opgave (taakstelling) volledig uit te voeren. Bij de risico's voor Migratie en Integratie is een splitsing gemaakt in:
  - toename van nieuwkomers overstijgen de rijksmiddelen waardoor er een begrotingstekort kan ontstaan;
  - het Rijk is voornemens om de Inburgeringswet te wijzigen en de SPUK inburgering te korten, waardoor er mogelijk een budgetoverschrijding ontstaat bij inburgering en participatie.

Bovenstaande risico's kwamen nieuw in de top 15 binnen. Deze waren al eerder in beeld, maar door het vergroten van de kans en impact staan ze nu in de top 15.

Door nieuwe risico's, vallen drie risico's buiten de top 15

De volgende vijf risico's vallen nu buiten de top 15. Dit betekent niet dat deze risico's onbelangrijk zijn of vervallen, ze behoren niet tot de 15 risico's met de grootste financiële impact. We blijven deze risico's volgen en waar mogelijk beheersen.

- Oplopende wachtlijsten in de zorg door een stijging van het aantal jongeren met complexe problematiek.
- Cyberaanvallen/DDOS aanvallen bij overheidsinstellingen door de oorlogen en militair strategische ontwikkelingen tegen NAVO.
Dit onderwerp komt in de top 15 nog wel voor onder een ander risico.
- Minder legesopbrengsten ontvangen dan geraamd door verslechterde economische vooruitzichten.
- Een tekort aan personeel door schaarste op de arbeidsmarkt, waardoor we mogelijk doelstellingen niet halen, of op tijd bereiken.
- Door inflatie herijking van plekprijzen Wmo en jeugdzorg waardoor de plekprijzen hoger zijn dan de budgetten die zijn opgenomen in de begroting.

Nieuwe financiële risico's buiten de top 15

Een klein aantal SPUK's gaat terug naar de Algemene uitkering. Met het overhevelen, houdt het Rijk 10% van het budget in, hierdoor kunnen we mogelijk onze doelen niet realiseren.

Overige ontwikkelingen

Het CPB ziet dat de koopkracht minder stijgt dan verwacht. Het begrotingstekort van het Rijk groeit omdat uitgaven sneller stijgen dan inkomsten. Vooruitkijken blijft moeilijk door de oorlogen in o.a. Rusland-Oekraïne en Gaza. De ontwikkelingen in de internationale economie (Verenigde Staten) volgen elkaar snel op en zorgen voor grote onzekerheid. De toegenomen uitgaven van de overheid, bijvoorbeeld voor defensie, drukken op de rijksbegroting en uiteindelijk op de Algemene uitkering. Ook het feit dat we geen kabinet hebben en er mogelijk een lang formatietraject nodig is om tot een kabinet te komen, brengt onzekerheid met zich mee.

Niet-financiële risico's

Naast financiële risico's zien we ook risico's op het gebied van fraude, veiligheid, gezondheid en juridische aansprakelijkheid. Deze risico's kunnen onze doelen in gevaar brengen. Ze beïnvloeden ook ons imago negatief en kunnen leiden tot verlies van vertrouwen.

Hieronder staan de belangrijkste niet-financiële risico's die het imago op landelijk niveau kunnen beïnvloeden.

Niet-financiële risico's

Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Imago klasse
Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis)	Er zich een beveiligingslek voordoet waar misbruik van gemaakt wordt	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt; Niet financieel - Dit doorgaans leidt tot imagoschade op landelijk niveau	5
Extern - Oorlog Oekraïne-Rusland en militair strategische ontwikkeling tegen NAVO	Zich cyberaanvallen voordoen. De voorbeelden zijn er al met DDOS aanvallen bij overheidsinstellingen en nutsbedrijven maar dat kan veranderen in echte cyberaanvallen	Financieel - Uitval communicatie/ internet optreedt en er geen informatie in brede zin en geen dienstverlening (energiebedrijven, telefoon en internetproviders) is. Het opnieuw opstarten brengt veel extra kosten met zich mee; Niet financieel - Dit kan leiden tot imagoschade	5
Extern - Verontreiniging met chemicaliën. Bijvoorbeeld Crystal Meth (kwik), PFAS	Milieuschade wordt veroorzaakt en de volksgezondheid in het geding komt	Financieel - Het budget wordt overschreden. De kosten van opruiming en formatie-inzet mogelijk niet op de veroorzaker, huurder en/of eigenaar verhaald kunnen worden.; Niet financieel - Er kans op landelijke aandacht in de pers ontstaat	5
Technisch - Onbedoeld verstrekken van privacygegevens	Er datalekken ontstaan door ten onrechte verstrekte persoonsgegevens	Financieel - Er claims kunnen worden ingediend of boetes volgen die leiden tot financiële schade; Niet financieel - Het openbaar worden van datalekken schadelijk kan zijn voor het imago van de organisatie op landelijk niveau	5
Omgeving - Onvoldoende budget of onvoldoende medewerking van derden, inwoners en ondernemers	De doelstelling van de Herijkte Routekaart 'Energie neutraal Bronckhorst 2024-2030' niet wordt gehaald	Financieel - ; Niet financieel - Er reputatieschade optreedt op landelijk niveau	5

Regelmatig kennen we belangrijke ontwikkelingen die onze gemeente beïnvloeden. Deze ontwikkelingen hebben (nog) geen financiële impact, maar zijn belangrijk voor onze samenleving en gemeente. Ze brengen wel risico's met zich mee. Afgelopen periode ging het om het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). In 2024 was het ministerie

van Defensie is op zoek naar meer ruimte. Het onderzoek naar een mogelijk munitiedepot is van de baan. Inmiddels is een groot deel van de Achterhoek aangewezen als zoeklocatie voor laagvlieggebied voor helikopters. Besluitvorming door het kabinet vindt in december 2025 plaats

Openbaring van risico's

Na 2024 openbaarden zich geen risico's.

We nemen beheersmaatregelen

Het is belangrijk om maatregelen te nemen om onze risico's te verkleinen. Denk bijvoorbeeld aan het risico op een hack. Regelmatig verschijnen er updates en software-aanpassingen om dit te voorkomen. Helaas kunnen we het risico nooit helemaal uitsluiten.

We kennen de weerstandscapaciteit en ons weerstandsvermogen

De gemeentelijke weerstandscapaciteit bestaat uit alle middelen die de gemeente heeft om de financiële risico's te dekken. In de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen komt de weerstandsratio als volgt tot stand:

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit

We hielden voorheen rekening met een bedrag van € 11,5 mln voor het opvangen van risico's uit het vrij aanwendbare deel van de Algemene reserve. We realiseren ons dat risico's aan verandering onderhevig zijn, waardoor een vast bedrag slechts een momentopname is. Om die reden koos uw raad ervoor om een vast bedrag los te laten. In de nieuwe berekening gaan we niet uit van een vast bedrag voor het weerstandsvermogen. Om te kunnen vergelijken, laten we ook zien hoe het was met de oude berekening, waarbij we uitgingen van de 11,5 mln.

We hebben met ruim € 16 mln voldoende weerstandscapaciteit

Die weerstandscapaciteit, berekend zoals beschreven in ons beleid, bestaat uit twee delen:

1. een structureel deel: dit deel is ieder jaar opnieuw beschikbaar;
2. een incidenteel deel: dit is één keer beschikbaar.

Bepaling weerstandscapaciteit

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel	Totaal
Vrij aanwendbaar deel Algemene reserve		16.084	16.084
Post onvoorzien begroting	126		126
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	126	16.084	16.210

We hebben een weerstandscapaciteit nodig van 9,5 mln

We doen een risicosimulatie op basis van alle risico's. We reserveren niet het hele risicobedrag van € 38 mln. Niet alle risico's gebeuren tegelijk of in de verwachte mate. De simulatie laat zien dat we een weerstandscapaciteit van € 9,5 mln nodig hebben. Dit kunnen we met 90% zekerheid zeggen.

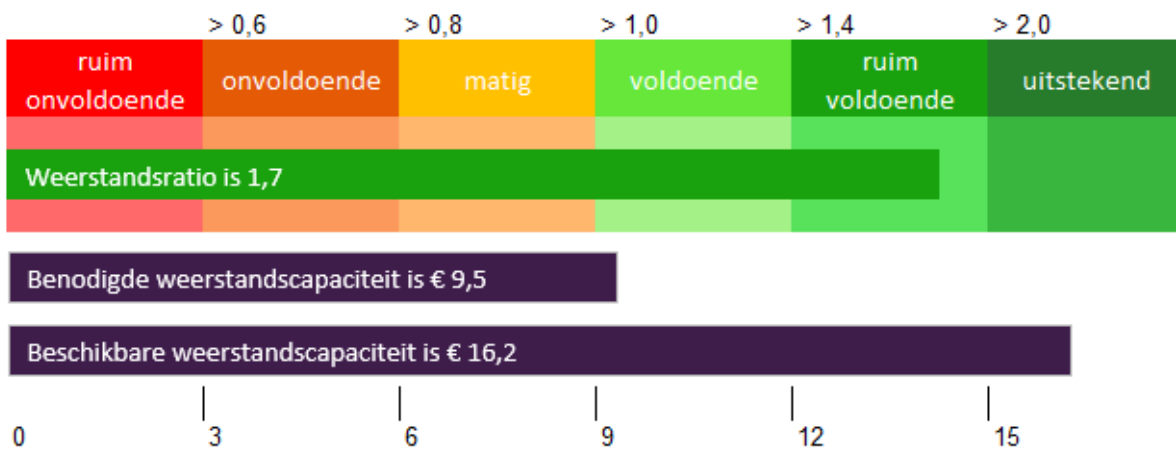
We bepalen ons weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, vergelijken we de financieel beoordeelde risico's (benodigde weerstandscapaciteit) met de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit geeft het weerstandsvermogen, of ook wel weerstandsratio, aan.

De berekening op basis van het nieuwe beleid: $16,2 \text{ mln} / 9,5 \text{ mln} = 1,7$.

We beoordelen een ratio van 1,7 als ruim voldoende. We houden de risico's steeds actueel. Daardoor verandert het weerstandsratio regelmatig. De schommelingen blijven klein.

Berekening gevraagde weerstandscapaciteit (augustus 2025)

We bepalen ons weerstandsvermogen op basis van het oude beleid

Om te kunnen vergelijken met het weerstandsvermogen van eerdere jaren, laten we ook de berekening zien wanneer het beleid ongewijzigd was gebleven. Het uitgangspunt was daar het vaste bedrag van € 11,5 mln. Daarbij betrokken we, evenals hierboven, de post onvoorzien (€ 126.000), maar ook het deel onbenutte belastingopbrengst (€ 2,3 mln).

De berekening op basis van het oude beleid: $15,1 \text{ mln} / 9,5 \text{ mln} = 1,59$.

Uit een financiële benchmark (maart 2024) bleek dat, gelet op de belastingdruk, het voor onze gemeente beperkt mogelijk is om het onbenutte deel van de belasting daadwerkelijk te benutten. De onderzoekers adviseren om in het berekenen van de weerstandcapaciteit geen rekening te houden met de onbenutte belastingcapaciteit. Dit sluit aan bij een eerder advies van de accountant (december 2021). Om die reden gaan we in onze nieuwe beleid niet uit van de onbenutte belastingcapaciteit in de berekening van de weerstandscapaciteit.

We toetsen ons weerstandsvermogen

In onderstaande tabel werken we verschillende ratio's uit om het weerstandsvermogen te toetsen. De provincie gebruikt de kengetallen in haar functie als toezichthouder. Onder de tabel met ratio's leest u wat de kengetallen inhouden.

Financiële ratio's

Omschrijving	werkelijk 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote	-3,47%	19,28%	20,37%	25,59%	45,21%	45,92%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-13,12%	8,60%	10,33%	15,34%	34,87%	35,55%
Ontwikkeling netto schuld per inwoner (in €)	192-	279	574	754	1.374	1.388
Solvabiliteitsratio	62,19%	58,30%	57,83%	55,21%	47,65%	46,81%
Structurele exploitatieruimte	6,82%	0,16%	-1,11%	-1,07%	-2,92%	-2,60%
Grondexploitatie	1,78%	0,18%	0,95%	1,35%	1,31%	1,53%
Belastingcapaciteit	97%	96%	96%			
Onbenutte belastingcapaciteit	4,29%	3,17%	2,95%			
Saldo baten en lasten voor reserves	-0,22%	-0,55%	-2,27%	-2,35%	-4,61%	-4,76%

Bij de belastingcapaciteit en de onbenutte belastingcapaciteit rekenen we met jaar 2026. We voorspellen niet de ontwikkeling voor de komende jaren.

Netto schuldquote en ontwikkeling netto schuld per inwoner

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van onze schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het laat zien of onze gemeente investeringsruimte heeft of juist niet. Daarnaast zegt het kengetal wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing), waardoor een begroting minder flexibel wordt en dus minder investeringsruimte heeft. De netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, geeft ons daarmee een (betere) indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. Hier geldt: hoe lager de ratio, hoe beter.

Om de vervangingsinvesteringen, de investeringen van de Investeringsagenda uit te voeren en de pensioenvoorziening voor wethouders aan het ABP over te dragen (in 2028) te financieren, trekken we vanaf 2026 leningen aan (tot 45 mln). Hierdoor zien we de netto schuldquote stijgen. We zien in 2028 een sterke stijging omdat we in dat jaar alle investeringen uit de Investeringsagenda gerealiseerd zullen hebben. Het opnemen van leningen is ook terug te zien in de ontwikkeling van de netto schuld per inwoner.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding vermogen, hoe financieel gezonder de gemeente. Om de Investeringsagenda uit te voeren, gaan we leningen aantrekken en neemt ons bezit toe. Hierdoor stijgt het totale vermogen. Voor de investeringen zetten we gedeeltelijk onze reserves in. Hierdoor daalt het eigen vermogen. Door de gewijzigde verhouding eigen vermogen en totaal vermogen, neemt de solvabiliteitsratio af.

Door de investeringen vanuit de Investeringsagenda en de langdurige dekking van de afschrijvingslasten uit de gevormde bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda geeft de solvabiliteitsratio geen realistisch beeld. Sluiten we deze posten uit, komen we op een reëel solvabiliteitsratio van 32,7% in 2026 aflopend naar 24,3% in 2029.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de (vrije) begrotingsruimte binnen de vastgestelde begroting is. Het kengetal geeft aan of we in staat zijn om tegenvallers langdurig op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Schommelt de waarde rond de nul? Dan is de ruimte binnen de begroting vrijwel volledig ingevuld. Zichtbaar is dat er in 2025 nog sprake is van geringe begrotingsruimte en dat vanaf 2026 er geen ruimte

is. Dan komen de effecten van de wijziging van de financiering door het Rijk en stijgende zorgkosten voor Wmo en Jeugd naar voren.

Grondexploitatie

Het financiële kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse totale gemeentelijke baten. We zien dan duidelijk de wijziging van een passief naar een meer actief grondbeleid.

Belastingcapaciteit en onbenutte belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe onze belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De onroerendezaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bepalen hoe hoog de woonlasten per gemeente zijn. We vergelijken de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in een jaar met het landelijk gemiddelde van het vorige jaar en is uitgedrukt in een percentage daarvan. Een uitkomst hoger dan 100% betekent dat de woonlasten in Bronckhorst hoger zijn dan het gemiddelde van Nederland. Meer over woonlasten leest u in de paragraaf Lokale heffingen (2.2.1).

De onbenutte belastingcapaciteit geeft in een percentage van de inkomsten van de gemeente weer welke belastingomvang nog geheven kan worden tot aan de norm artikel 12 gemeenten. Deze omvang hebben we becijfert op € 3,5 mln.

Saldo baten en lasten voor reserves

Het saldo (baten minus lasten) wordt uitgedrukt in een percentage van de baten. Een positief percentage geeft aan dat er nog begrotingsruimte is. De hoogte van het percentage geeft de mate van ruimte weer. Bij een negatief percentage is er geen ruimte. Het percentage structurele exploitatieruimte geeft een beter beeld omdat hierbij incidentele baten en lasten zijn geëlimineerd.

2.2.3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn duurzame bezittingen, denk aan wegen, gebouwen en riolering. We onderhouden onze kapitaalgoederen op basis van beheerplannen. Het niveau van het onderhoud en de kwaliteit van de kapitaalgoederen zijn bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. In deze paragraaf geven we aan of de begrotingsbudgetten voldoende zijn om het beleid en de bijbehorende taken uit te voeren. Ook geven we een indicatie van het onderhoudsniveau. U leest de risico's voor kapitaalgoederen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Onderhoud gebouwen

We onderhouden onze gebouwen volgens de Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Deze actualiseren we iedere vier jaar. Dat doen we nu in 2026. We hebben 31 gebouwen:

- Brandweergarages, bibliotheken, gymzalen, sporthallen, peuterspeelzalen, begraafplaatsopstallen, gemeentewerven en overige gebouwen maken onderdeel uit van deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).
- Woningen behoren tot deelprogramma 2A Passend wonen (2.1.2).
- Vrijgekomen accommodaties, met name voormalige schoolgebouwen, vallen onder de betreffende deelprogramma's.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud

De Arbo-technische aanpassingen aan de brandweerkazernes zijn grotendeels afgerond. Aan het gemeentehuis is een aantal grotere onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk (aan de luifels, het glazen atrium en de afdekking bovenzijde gevels). Deze nemen we op in het MJOP bij de actualisatie. We verduurzamen in 2026 de sporthal in Vorden net als die van Hengelo in 2025. Tijdens deze verduurzamingen voeren we ook uitgestelde MJOP-onderhoudswerkzaamheden uit. Na de verduurzaming en renovatie stijgt de verwachte levensduur met 25 jaar. Nieuwe plannen beschrijven we in de deelprogramma's 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2) en 3B Duurzaamheid (2.1.3).

Financiën

We voeren het onderhoud binnen de kostenraming uit. De jaarlijkse storting in de egalisatievoorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties nemen we volgens de geïntariseerde onderhoudsbehoefte in de begroting op.

Onderhoud wegen

Met ons wegbeheerssysteem volgen we de staat van al onze (verharde) wegen (876 km). Dit systeem geeft richting aan onze meerjarenonderhoudsprogramma. In totaal hebben we 3,5

mln m² aan verharding. Dit bestaat uit asfalt (499 km), betonwegen (4 km), klinkers (167 km) en zandwegen (206 km).

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud

We bekijken voor iedere situatie welk onderhoud voorrang heeft. Veiligheid staat daarbij voorop. Belangrijke doorgangswegen vragen bijvoorbeeld meer onderhoud dan wegen die minder vaak gebruikt worden. Ook verrichten we klein onderhoud om vervolgschades en kapitaalvernietiging te voorkomen.

Voor het onderhoud volgen we het Programma Wegenonderhoud 2020-2025. Nieuwe plannen beschrijven we in deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Financiën

We voeren het onderhoud binnen de budgetten uit.

Onderhoud openbaar groen en speelplaatsen

We onderhouden ons openbaar groen

Het Groenstructuurplan vormt het kader voor beleid, aanleg, beheer en onderhoud van het openbaar groen. Het groen onderhouden we op verschillende kwaliteitsniveaus. Het Bomenbeleidsplan en het Beheerplan landschapselementen geven ons richtlijnen voor het behoud, het beheer en het omvormen van het huidige bomenbestand. Het Biodiversiteitsplan geeft ons de uitgangspunten voor meer ecologisch beheer van het groen.

We onderhouden passende, aantrekkelijke speelruimte voor kinderen

Jaarlijks inspecteren we de speeltoestellen op openbare speelplekken. Kapotte onderdelen die gevaar opleveren vervangen we onmiddellijk. Kapotte onderdelen van speeltoestellen die geen direct gevaar opleveren worden bij voorkeur gerepareerd en anders vervangen. Vrijkomende speeltoestellen van goede kwaliteit gebruiken we om speeltoestellen op andere (blijvende) speelplekken te vervangen.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud

- We onderhouden onze groenvoorzieningen in overeenstemming met het Groenstructuurplan en Biodiversiteitsplan. Daarbij onderhouden we 50% in eigen beheer en 50% besteden we uit.
- We geven uitvoering aan sociaal werkgeverschap. Zowel wij als de marktpartij zetten medewerkers in met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bij ons werken op dit moment 25 medewerkers (23 fte) met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervan hebben zes medewerkers een beschutte werkplek.
- Bij zowel de voorbereiding als de uitvoering werken we samen met onze inwoners. We hebben met 150 inwoners, buurten, landschapswerkgroepen en DBO's onderhoudsovereenkomsten gesloten. Zij onderhouden ongeveer 3,8 hectare aan openbaar groen en landschapselementen. Het aantal groenelementen blijft groeien door de uitbreiding van woon- en werklocaties. Daarnaast groeien het bewustzijn en de ambities over biodiversiteit, klimaat en het belang van groen voor een gezonde en prettige leefomgeving.

- Er zijn een aantal knelpunten voor onze groenvoorzieningen. Door klimaatverandering hebben we vaker te maken met periodes van droogte. De natte perioden versnellen vooral bij bomen de natuurlijke veroudering. In een aantal lanen moeten we de volledige boomstructuur vervangen. We hebben te maken met invasieve planten en insecten die een bedreiging vormen voor de biodiversiteit, bijvoorbeeld de Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw en engerlingen. Daarnaast stijgen de kosten voor het groenonderhoud door oplopende brandstofprijzen en door tekorten aan grondstoffen en personeel.

Financiën

We voeren het onderhoud uit met de budgetten voor het taakveld 'Openbaar groen en (openlucht)recreatie' binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Onderhoud wateren en riolering

We werken volgens het Watertakenplan Olburgen 2023-2027 (WTPO) en de Verordening rioolheffing Bronckhorst. In het WTPO hebben we aandacht voor afval-, regen- en grondwater. De speerpunten in het plan zijn samenwerking, afkoppelen, duurzaam en klimaatbestendig. We hebben heel weinig open water (slechts een paar vijvers) in Bronckhorst waarvoor we het onderhoud doen.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud

- We laten ieder jaar camera-inspecties uitvoeren bij een deel van de riolering. Op basis van deze resultaten actualiseren we het uitvoeringsprogramma.
- Voor de mechanische riolering is op basis van de jaarlijkse keuring volgens de landelijke basisrichtlijn (BRL) een uitvoeringsprogramma opgesteld.

Watertakenplan Olburgen

Onze inzichten over klimaatverandering en de gevolgen daarvan op de inrichting van de openbare ruimte en de riolering staan in het Watertakenplan. Met een kostendekkingsplan bepalen we de hoogte van de rioolheffing.

We vragen particulieren hun verhardingen af te koppelen

Het Watertakenplan Olburgen bepaalt dat voor 2050 30% van het verharde oppervlak afgekoppeld moet worden van het riool. Bij afkoppelen wordt regenwater niet meer afgevoerd naar het riool, maar kan het bijvoorbeeld in de grond zakken. Dit draagt bij aan het verminderen van wateroverlast, het ontlasten van het rioolstelsel en het verbeteren van de waterkwaliteit. Het helpt bij het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. Het gaat voor meer dan de helft om particulier terrein. Medio 2025 bedraagt deze opgave nog 7%. Tot eind 2025 was een subsidie beschikbaar voor particulieren om af te koppelen.

We zetten extra in op participatie bij afkoppelprojecten in de openbare ruimte. Daarbij benaderen we aangrenzende particuliere eigenaren nog actiever om hen te laten deelnemen aan het project en hun daken en verhardingen ook af te koppelen. Vanaf 2026 is hiervoor geen subsidie meer.

We treffen maatregelen aan riolering bij onacceptabele situaties

Het Systeemoverzicht Stedelijk Water en de Stresstest wateroverlast geven ons inzicht in de huidige en mogelijk toekomstige onacceptabele situaties als gevolg van hevige regenval. Deze onacceptabele situaties pakken we aan waar dat kan. Bijvoorbeeld door het afkoppelen van verharde oppervlakken, het vergroten van het riool, etc. Deze werkzaamheden stemmen we zoveel mogelijk af op andere werkzaamheden in de openbare ruimte voor openbaar groen en wegen, zoals het uitbreidingsplan in Zelhem en de reconstructie van de Bronckhorsterweg in Steenderen en de Magnoliaweg en de Smidsstraat in Zelhem.

We hebben een hemelwaterverordening

In januari 2023 stelde uw raad de Verordening op de afvoer van hemelwater vast. Hiermee is het voor iedereen duidelijk welke eisen er zijn over de behandeling van hemelwater. Hierdoor weten alle projectontwikkelaars, particulieren en woningbouwverenigingen waar ze aan toe zijn in Bronckhorst.

Financiën

Voor 2026 staat voor € 2,5 mln aan investeringen gepland (3.5 Investeringsplan). De dekking komt vanuit de rioolheffing. Het onderhoudsbedrag namen we op binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Onderhoud afvalvoorzieningen

We werken volgens het Grondstoffenplan 2021-2025. Voor de inzameling van restafval en grondstoffen staan in iedere kern gemeentelijke ondergrondse verzamelcontainers.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud

In deelprogramma 3B Duurzaamheid (2.1.3) leggen we uit dat we eigenaar blijven van de ondergrondse en bovengrondse containers. Voor de meerjarenraming worden de ondergrondse containers in een vervangingsplanning gezet op basis van de economische levensduur. Ieder jaar worden de ondergrondse containers beoordeeld en vervangen op basis van de technische staat. Naast dat we bij nieuw- en herbouwprojecten ondergrondse containers plaatsen, plaatsen we vanwege capaciteitstekort incidenteel extra ondergrondse containers bij bestaande milieuparken. Alle nieuwe ondergrondse containers nemen we in de vervangingsplanning op.

Financiën

Het onderhoudsbedrag nemen we op binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2). De kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen dekken we uit de afvalstoffenheffing.

Onderhoud begraafplaatsen

Sinds 2007 vormt het Beheerplan begraafplaatsen Gemeente Bronckhorst het kader voor het onderhoud van onze begraafplaatsen.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud

We onderhouden het groen op de vijf begraafplaatsen op niveau B (basis en functioneel). De onkruidbeheersing op (half)verharding vindt vanaf 2026 ook plaats op niveau B, waardoor we minder kosten hebben. Voor het onderhoud zetten we ook mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in. Voor zowel begravingen als asbestemmingen is voldoende capaciteit. We zorgen ervoor dat bij verschillende begraafplaatsen meer natuur en biodiversiteit komt. We zetten het ingezette beleid, beheer en onderhoud voort.

Financiën

We voeren het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen uit met de budgetten voor taakveld 'Begraafplaatsen en crematoria' binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Onderhoud materieel

Voertuigen, machines en gereedschap zijn nodig voor een effectieve en efficiënte uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. Voor het vervangen van dit materieel vormen de afschrijvingstermijnen in de Financiële verordening Bronckhorst 2023 de basis.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud

Het onderhoud aan het materieel voeren we uit volgens de vastgestelde planning. Hiermee zorgen we ervoor dat voertuigen en machines in goede staat blijven en betrouwbaar inzetbaar zijn. Waar mogelijk, mits technisch verantwoord, blijven voertuigen en machines langer in gebruik dan de oorspronkelijke vervangingsplanning aangeeft. Op deze manier dragen we bij aan een efficiënter gebruik van middelen en een duurzamere bedrijfsvoering. We vervangen het milieuvoertuig, twee voertuigen van het team verkeersveiligheid, drie elektrische voertuigen van toezichthouders, een voertuig van het team wegen, drie dichte bussen voor plantsoenonderhoud (doelgroep-medewerkers) en een getrokken strooier voor de gladheidsbestrijding. Als dat mogelijk is, vervangen we deze door duurzamere versies.

Financiën

We doen voor € 1,1 mln aan vervangingsinvesteringen. De kapitaallasten van deze investeringen namen we op binnen deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

Kengetallen

Volgens het BBV geven we over het onderhoud van kapitaalgoederen een financieel overzicht van ondermeer de geraamde budgetten en de stand van de voorzieningen.

Omschrijving	Voorziening Jaarrekening 2024	Voorziening Begroting 2026	Benodigde jaarbudget	Jaarlijks gereserveerd bedrag
Onderhoud gebouwen	3.743	4.075	1.722	696
Wegen	n.v.t.	n.v.t.	6.560	6.560
Openbaar groen	n.v.t.	n.v.t.	4.751	4.751
Riolering	576	576	3.556	3.556
Afval	990	990	3.464	3.464
Begraafplaatsen	2.795	2.905	504	504
Materieel	n.v.t.	n.v.t.	974	974
Totalen	8.104	8.546	21.532	20.506

We kennen vier voorzieningen. Bij de voorzieningen horen plannen waaraan het jaarlijks gereserveerde bedrag gekoppeld is. In het overzicht staat het in het jaar verwachte groot onderhoud voor het begrotingsjaar. We kennen geen bezuinigingsmaatregelen of achterstallig onderhoud.

2.2.4. Paragraaf Financiering

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in ons financieringsbeleid. De belangrijkste aandachtspunten zijn: ontwikkelingen in 2026, het risicobeheer van de financieringsportefuille, de financieringsbehoefte, de rentelasten en de verdeling van deze rentelasten.

Ontwikkelingen

Wat zien we in de ontwikkeling van de balansposities

In de toename van ons bezit zien we duidelijk de investeringen in ons maatschappelijk vastgoed terugkomen. Deze investeringen komen voort uit de vastgestelde Investeringsagenda en hebben vooral te maken met herinrichting van de openbare ruimte, scholen en sportaccommodaties. De financieringsmiddelen (reserves, voorzieningen en de bestaande leningportefuille) nemen niet toe en zelf af. Dit betekent dat onze financieringsbehoefte toeneemt en we leningen gaan aantrekken. In de doorrekening van de begrotingscijfers houden we daar rekening mee.

Begrotingsresultaat

Ons begrotingstekort loopt op van € 0,9 mln tot 3,5 mln in 2029. Vanuit het Rijk, verstrekker van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds, rekenen we op korte termijn niet op extra financiële middelen, ook gezien het vallen van het kabinet, de verkiezingen en vervolgens te vormen regering. Dit maakt het extra lastig voor ons om na 2026 een structureel sluitende begroting te kunnen presenteren. Wat zijn hiervoor passende keuzes zijn en hoe geven we die vorm.

Algemene reserve

Het deel van de Algemene reserve dat we vrij kunnen besteden bedraagt € 16 mln. Het resterende deel is vastgelegd voor de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda. Voor het opvangen van mogelijke calamiteiten hebben we een weerstandvermogen nodig van € 9,5 mln volgens de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing (2.2.2). M.a.w., we hebben 6,5 mln voor nog niet afgedekte exploitatietekorten en toekomstige projecten waarvoor binnen de exploitatie geen dekking gevonden kan worden. Toekomstige stortingen in de Algemene reserve en het opvangen van toekomstige kapitaallasten in de begrotingsruimte zelf, zorgen voor toename van de Algemene reserve.

Hoe financieren we ons bezit

We financieren onze investeringen met eigen vermogen en vreemd vermogen. Het eigen vermogen zijn de Algemene- en bestemmingsreserves. Het vreemde vermogen bestaat uit de aangetrokken leningen en onze voorzieningen. In de financiële begroting is de

balansprognose (3.3.2) opgenomen. Hierin is het investeringsplan voor vervangingen en de Investeringsagenda verwerkt, alsook het gebruik van reserves en voorzieningen.

We hebben een financieringstekort

Ons bezit zal de komende jaren toenemen door met name de investeringen vanuit de Investeringsagenda, terwijl de reserves en voorzieningen afnemen. Ook nemen de opgenomen leningen af door aflossingen. De balansprognose geeft te zien dat we van een financieringsoverschot naar een financieringstekort gaan. Dit betekent dat we geld gaan aantrekken tot € 45 mln in 2029.

Vervangingsinvesteringen en investeringsagenda

De voorgenomen vervangingsinvesteringen en investeringen uit de Investeringsagenda namen we op in de Financiële begroting (3.5 Investeringsplan). Een toelichting op de uitwerking van de Investeringsagenda beschrijven we bij 3.2.4 Investeringsagenda.

Reserves en voorzieningen

In de toelichting op de balansprognose geven we het verloop van de reserves en voorzieningen weer. Vooral de overdracht van de pensioenvoorziening voor wethouders naar het ABP in 2028 en de lasten van het verduurzamen van sportaccommodaties in 2026 en 2027 ten laste van de onderhoudsvoorziening sportaccommodaties leiden tot een teruggang in de voorzieningen.

Leningportefeuille

De omvang van onze opgenomen leningen neemt door reguliere aflossingen af van € 8,5 mln (begin 2026) naar € 4,3 mln (eind 2029). Om het financieringstekort te dekken, gaan we over tot het aantrekken van nieuwe leningen.

Over de rentelasten

Het renteschema hieronder geeft inzicht in de rentebaten, rentelasten en de verdeling ervan. Onder het schema lichten we de verschillende onderdelen uit dat schema toe.

Renteschema	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	529	460	436
af: De externe rentebaten	1.181	145	183
<i>Totaal door te rekenen externe rente</i>	<i>-653</i>	<i>315</i>	<i>253</i>
af: De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	21	0	28
af: De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0
<i>Saldo aan taakvelden door te rekenen externe rente</i>	<i>-674</i>	<i>315</i>	<i>226</i>
bij: Rente over eigen vermogen	0	0	0
bij: Rente over voorzieningen	80	86	87
<i>De aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	<i>-594</i>	<i>400</i>	<i>313</i>
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	0	1.196	1.265
Renteresultaat op het taakveld treasury (voordelig)	594	796	953

Wat doen we met de rente

We betalen meer rente dan we ontvangen

We betalen voor de lopende leningen € 337.000 aan rentelasten. Het gemiddelde rentepercentage van onze bestaande leningportefeuille bedraagt 4,5%. Het verloop van de opgenomen leningen, de jaarlijkse rentelast en de restant looptijd leest u in de toelichting op de balansprognose (3.2.2). Voor af te sluiten leningen in 2026 hebben we € 68.000 rente opgenomen tegen 3,1%.

De batens krijgen we uit de in het verleden afgesloten personeelshypotheek, de leningen aan verbonden partijen en leningen voor doelen (zoals starters- en duurzaamheidsleningen).

We voegen rente toe aan de voorziening afkoopsommen onderhoud graven

We berekenen de afkoopsommen voor het onderhoud van graven door te kijken naar de jaarlijkse kosten in de toekomst. Die drukken we uit in één bedrag op het moment van afkoop. We gebruiken hiervoor een rentepercentage van 3%. De afkoopsommen storten we in een voorziening. Aan deze voorziening voegen we ook elk jaar 3% rente toe. Zo zorgen we ervoor dat de jaarlijkse bijdrage aan de exploitatie gelijk blijft aan het berekende tarief. We voegen € 87.000 rente toe aan de voorziening voor afkoopsommen onderhoud graven.

We rekenen de rente toe aan de taakvelden

Op basis van de investeringen binnen de diverse taakvelden (zoals wegen, onderwijs of riolering en grondenexploitaties) rekenen we de rentelasten toe aan die taakvelden.

Hiervoor hanteren we een geraamd percentage van 1,5%. De teveel verdeelde rente (renteresultaat) verantwoorden we onder de noemer 'saldo financieringsmiddelen'. Dit is voor 2026 € 953.000. Het bedrag vindt u ook terug in het overzicht van algemene dekkingsmiddelen (3.1.2). Bij het opstellen van de jaarstukken maken we een verdeling op basis van de werkelijke rentelasten.

We blijven binnen de financiële risiconormen

De Wet financiering decentrale overheden (Fido) voorziet in richtlijnen voor gemeenten en andere decentrale overheden om hun kredietwaardigheid en financiële positie op de markten te waarborgen. Hierbij spelen twee specifieke richtlijnen een rol: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. De wet geeft twee concrete richtlijnen: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Het doel is om te voorkomen dat de leningportefeuille te gevoelig is voor schommelingen in de rente.

Renterisiconorm

We volgen in deze begroting een renterisiconorm van € 23,8 mln, wat overeenkomt met 20% van het de lasten (exclusief reserveringen). Het renterisico ligt voor op € 16,9 mln en wordt bepaald door de aflossingen op de bestaande leningportefeuille en de nog op te nemen leningen. Het moment waarop we nieuwe leningen opnemen bepaald de te vergoeden rente en overige voorwaarden. Deze kan afwijken van waar bij het opstellen van deze begroting zijn uitgegaan. Daarnaast hebben lage aflossingsverplichtingen en de opgenomen leningen hebben een vast rentepercentage voor de hele looptijd, dit minimaliseert ons risico op wijzigingen in rentepercentages. Het risico blijft binnen de gestelde norm. Kortom, het financiële beleid zorgt ervoor dat het risico op leningen beheersbaar blijft.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een instrument om het gebruik van kortetermijnfinanciering te beperken. Voor deze programmabegroting bedraagt de kasgeldlimiet € 10,1 mln, wat overeenkomt met 8,5% van het begrotingstotaal. Met een netto vlottende schuld van 0,7 mln blijven we ruim binnen de limiet en kunnen we nog voor maximaal € 9,4 mln aan kortetermijnleningen aantrekken.

Financieringsbehoefte

In de financiële begroting wordt de balansprognose (3.2.2) opgenomen. Hierin is het investeringsplan voor vervangingen en de Investeringsagenda verwerkt en het gebruik van reserves en voorzieningen. De investeringen voor de Investeringsagenda, gericht op onderwijs, sport, leefbaarheid en herinrichting van bedrijventerreinen, leiden tot een financieringsbehoefte van ruim € 45 mln in 2029. Deze behoefte dekken we met zowel kortlopende financieringsmiddelen (tot € 9,4 mln) als met langlopende leningen.

2.2.5. Bedrijfsvoering

Inleiding

Een goede bedrijfsvoering vinden we belangrijk. Zowel voor onze eigen organisatie als voor onze dienstverlening. We gaan door op de koers van de afgelopen jaren en blijven investeren in (digitaal) samenwerken en het contact met onze inwoners en medewerkers. Wat we hiervoor extra of anders gaan doen, beschrijven we in deze paragraaf.

Ontwikkelingen in onze bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling; investeren in ontwikkeling en behoud van medewerkers

Onze medewerkers zijn ons belangrijkste kapitaal. Daarom zetten we in 2026 een stevige basis neer door in te zetten op ontwikkeling en behoud van medewerkers vanuit onze in 2025 vastgestelde organisatievisie. We versterken de focus op persoonlijke groei, leiderschap en werken vanuit onze kernwaarden: dichtbij, professioneel, nieuwsgierig en trots.

Beoogde resultaten

We versterken leiderschap, kernwaarden en persoonlijke ontwikkeling binnen onze organisatie

De afspraken over het cultuur- en leiderschapsprogramma en het maatwerkprogramma voor senioren en coördinatoren uit 2025, gaan door in 2026. De afspraken met leidinggevendenden zijn gericht op het versterken van gedrag dat aansluit bij onze kernwaarden.

We bouwen door aan een open, wendbare en gelijkwaardige organisatiecultuur

Onze organisatie kent een positieve cultuur waar medewerkers zich welkom voelen. We willen vanuit die cultuur verder bouwen aan een sterke en open organisatiecultuur; een cultuur waarin we:

- elkaar vertrouwen;
- luisteren zonder oordeel;
- uitspreken, bespreken, afspraken maken en elkaar aanspreken.

Onze kernwaarden vormen hierbij het fundament. We willen doorgroeien naar een organisatie waarin we vanuit gelijkwaardigheid samenwerken met inwoners, partners en andere organisaties. We blijven vernieuwen, maken bewuste keuzes en zijn wendbaar. Dit nemen we mee in onze clusterplannen.

Sterkere arbeidsmarktpositie en warm welkom voor nieuwe medewerkers

Door de inzet van een adviseur Werving en Selectie, sinds 2025 een aanvulling op de werkgroep arbeidsmarktcommunicatie, versterken we onze zichtbaarheid op de arbeidsmarkt. We zorgen hiermee ook voor een duurzame instroom van talentvolle medewerkers. Naast goede werving is ook aandacht voor de periode vanaf aanstelling tot de eerste werkdag (preboarding) en de eerste maanden waarin we de nieuwe medewerker inwerken (onboarding) essentieel. Verdere pre- en onboarding-activiteiten ontwikkelen we

om nieuwe medewerkers een goede start te geven binnen onze organisatie. We gaan door met de introductiedag als belangrijk moment voor sociale binding tussen collega's.

Overzicht van medewerkers

We bepalen elk jaar op een vaste datum het aantal medewerkers en fte's dat in dienst is van de gemeente en de omvang van de loonsom. In onderstaand overzicht is de formatie weergegeven op de peildatum 31 mei. Dit betreft het aantal medewerkers dat bij de gemeente werkt en de openstaande vacatures. Hierbij tellen we een aantal mensen niet mee: collegeleden, raadsleden, Wsw-medewerkers, buitengewoon ambtenaren burgerlijke stand, stagiairs en medewerkers die worden gedekt uit incidentele middelen.

De omvang van de inhuur in het kader van tijdelijke opvulling van vacatures en vervanging bij ziekte bedraagt 14,2 fte.

Medewerkers en formatie	fte 2024	fte 2025	fte 2026
Totaal werkzaam (bezetting)	276,8	285,5	280,2 *
Vacatureruimte	28,4	20,0	25,2
Totaal	305,2	305,5	305,4

* De 280,2 fte bestaat uit 320 medewerkers

We verlagen onze facilitaire kosten

Wij besparen op kosten die we beschreven in de perspectiefnota. We kijken bijvoorbeeld kritisch welke post er per fysieke post verzonden moet worden. Het beoogde resultaat is 6% besparing.

Beoogde resultaat

We verlagen de facilitaire kosten

Onze facilitaire kosten verlagen we onder andere door:

- het verlagen van het aantal abonnementen;
- het besparen op kosten voor het tenderplatform voor inkoop en aanbesteding;
- het verminderen van de verzending van fysieke post;
- het intern gebruik van zijden boeketten, bijvoorbeeld bij huwelijken.

We voeren het programma voor de Visie op dienstverlening en informatievoorziening 2025-2028 uit

Bijna alle onderdelen van dit programma gaan over informatie en ICT. Denk aan digitale infrastructuur, wetten, hergebruik van data en kunstmatige intelligentie (AI).

Beoogde resultaten

We gaan door met Robotic Process Automation (RPA)

De komende jaren digitaliseren we werkprocessen zonder ICT-systemen aan te passen. Het gaat om handelingen die we nu nog handmatig doen, maar die sneller en beter door een 'robot' gedaan kunnen worden. Dit jaar automatiseren we een aantal processen. We kiezen de processen door te beoordelen of digitalisering haalbaar is, de kosten terug te verdienen zijn, de werkdruk te verminderen en acceptabele risico's kennen.

(Europees) aanbesteden van programmatuur

We gebruiken vaak al jaren dezelfde vakapplicaties, zoals voor burgerzaken en sociale zaken. Daarom starten we nieuwe (Europese) aanbestedingen.

We starten projecten in de ICT-samenwerking

Maandelijks bepalen we in de ICT-samenwerking de projectenkalender. De projecten dragen bij aan o.a. de modernisering van de infrastructuur, verbetering van de beveiliging, verhoging van de digitale weerbaarheid en het verder standaardiseren en verbeteren van de dienstverlening. Voorbeelden hiervan zijn:

- het realiseren van acties n.a.v. gap-analyse NIS2 en BIO;
- het actualiseren wifi-netwerk;
- de migratie naar Liquit in combinatie met uitfasering Citrix;
- verbetering van uitrol van rechten aan gebruikers via rollbased access.

We werken datagedreven

We verbeteren onze datastrategie. We versterken onze data governance (geheel van afspraken, processen en verantwoordelijkheden rond data), breiden onze technische kennis uit en bouwen aan een centraal datawarehouse. Daarnaast maken we analyses en informatieproducten voor alle clusters, vernieuwen het open dataportaal en vergroten de data-awareness via trainingen. Voor diepere analyse halen we data science kennis in huis.

We onderzoeken de verzekering van onze gebouwen

De VNG is een initiatief gestart met als doel het risicobeheer en de verzekering van gemeentelijk vastgoed (en mogelijk andere onderwerpen in de toekomst) structureel te verbeteren.

Beoogd resultaat

We onderzoeken of deelname aan het Risicobeheerfonds van de VNG voordelig is

De VNG richt een collectief schadeverzekeringsbedrijf op. Dit bedrijf werkt zonder winstoogmerk. Ze zetten in op preventie, inzicht en samenwerking. Samen met andere gemeenten kunnen we aandelen nemen in dit bedrijf. Door samen te werken en onze verzekeringen bij de VNG onder te brengen, kunnen we mogelijk geld besparen. In 2026 onderzoeken we of deelname voor ons voordelig is.

2.2.6. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

We werken samen met andere overheden om dingen goed te regelen. Soms doen we dat door mee te beslissen en geld bij te dragen. Dat noemen we 'verbonden partijen'. Het betekent dat we op verschillende onderwerpen samenwerken met anderen om onze doelen te bereiken. We doen mee aan zeven gemeenschappelijke regelingen, samen met andere gemeenten. Ook zijn we betrokken bij zes bedrijven. Daarnaast werken we samen met stichtingen en verenigingen, omdat we dat belangrijk vinden voor onze gemeente. Zo zorgen we er samen voor dat we onze plannen kunnen uitvoeren en doelen realiseren.

We nemen deel in gemeenschappelijke regelingen

Sommige taken in de gemeente zijn te groot, ingewikkeld of te kostbaar om alleen te doen. Daarom werken we samen met andere gemeenten. Dat noemen we 'gemeenschappelijke regelingen'. Het betekent dat we samenwerken om dingen goed te regelen, vooral als we dat niet zelfstandig kunnen of willen doen.

Soms gaat het om taken die vooral met uitvoering te maken hebben, zoals bij de Stadsbank. Andere keren maken we ook samen beleid, zoals bij VNOG, dat gaat over veiligheid en hulpdiensten. En soms gaat het om dingen die in de regio spelen, zoals bij Regio Achterhoek.

In het bestuur van zo'n samenwerking zitten bestuurders van alle deelnemende gemeenten. Ze nemen samen besluiten en meestal beslist de meerderheid. Dat betekent dat we een stukje van onze zelfstandigheid overdragen aan de samenwerking, maar we blijven wel verantwoordelijk voor wat er gebeurt. Zo'n samenwerking kan daardoor zelfstandig werken. We deden al mee aan zes van deze regelingen. En vanaf 2026 komt daar nog eentje bij: GBTwente. Die regelt onze gemeentelijke belastingen. Tot nu toe hadden we met GBTwente alleen afspraken voor dienstverlening, maar straks zijn we deelnemer.

GGD Noord en Oost Gelderland

	GGD Noord en Oost Gelderland
Programma	1A Vitale inwoners en samenleving
Vestigingsplaats	Warnsveld
Doelstelling en belang	Uitvoering geven aan de taken die vallen onder de Wet Publieke Gezondheid.
Partijen	22 gemeenten uit de Achterhoek, Midden IJssel, Oost- en Noord Veluwe
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder J.T. Puijk
Risico's	Landelijke bezuinigingen als uitwerking van het hoofdlijnenakkoord van het kabinet (VWS) voor Publieke gezondheid en preventie. De GGD NOG heeft ook de opdracht om aan te sluiten op de financiële situatie van gemeenten en daarmee dus te bezuinigen.
Onderwerpen 2026	In de Bestuursagenda 2023-2027 staan vier inhoudelijke speerpunten genoemd: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen, Mentale gezondheid, Gezonde leefstijl en Gezonde fysieke en sociale leefomgeving.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage van Bronckhorst	746	815	838
Bijdrage per inwoner (in €)	20,71	22,64	23,34
Eigen vermogen	1.921	2.050	2.050
Vreemd vermogen	11.330	8.884	7.984
Resultaat	-170	0	0

Stadsbank Oost Nederland

Stadsbank Oost Nederland (SON)	
Programma	1B Toegang en individuele voorzieningen
Vestigingsplaats	Enschede
Doelstelling en belang	Begeleiden van huishoudens en mensen met een problematische schuldensituatie en het stabiliseren van hun financiële situatie.
Partijen	21 gemeenten in Oost-Nederland (Achterhoek en Twente)
Vertegenwoordiging	Dagelijks en Algemeen bestuur: wethouder A.R. Peppelman
Risico's	Afname van omzet omdat er minder kredieten uitgezet worden en aflossing van dergelijke kredieten uitblijft.
Onderwerpen 2026	De focus ligt op de verdere doorontwikkeling van de klantreis. Waarbij de dienstverlening van de Stadsbank zich verder ontwikkelt van proces- en productgericht naar klant- en resultaatgericht. Specifieke aandacht krijgt de ontwikkeling van de financiële begeleiding, gericht op de zelfredzaam van de klant. Dit gebeurt in samenhang met andere ondersteuningsaanbod vanuit het sociaal domein en het lokale netwerk.
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	het aantal huishoudens en bestaat uit de standaard dienstverlening (40%) bijdrage bestaanskosten (53%) en additionele dienstverlening (7%)

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage van Bronckhorst	241	270	274
Bijdrage per inwoner (in €)	6,70	7,51	7,63
Eigen vermogen	2.236	1.290	2.347
Vreemd vermogen	5.059	5.790	4.483
Resultaat	657	0	75

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)	
Programma	2B Aantrekkelijke leefomgeving
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doelstelling en belang	Voorkomen en bestrijden van rampen en incidenten. Deze taken zijn verankerd in de Wet veiligheidsregio's.
Partijen	22 gemeenten uit de Achterhoek, Midden IJssel, Oost- en Noord Veluwe
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester P. van Domburg
Risico's	Toename inzet als gevolg van incidenten en rampen.
Onderwerpen 2026	Blijven professionaliseren van de incidentbestrijding en crisisorganisatie, Zelfredzaam en risicobewust, Vakbekwaam en deskundig, Sterke informatiepositie en Gezonde bedrijfsvoering.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Volgens verdeelmodel van de gemeenschappelijke regeling VNOG (in 2025 geactualiseerd voor vier jaar).

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage van Bronckhorst	2.579	2.538	2.648
Bijdrage per inwoner (in €)	71,62	70,51	73,77
Eigen vermogen	22.717	12.691	17.925
Vreemd vermogen	19.125	57.608	47.558
Resultaat	1.793	0	0

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)	
Programma	2B Aantrekkelijke leefomgeving
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Wettelijke archieftaken uitvoeren volgens de Archiefwet en overige erfgoedtaken zoals documentatie, onderzoek en publieksdiensten.
Partijen	De Achterhoekse gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder J.T. Puijk
Risico's	-
Onderwerpen 2026	Reguliere overdracht van archieven, doorontwikkeling van het e-depot voor digitaal archiefmateriaal en decentraal digitaal archief opbouwen.
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal overgedragen en wettelijk nog over te dragen meters archief, waarvan de prijs per meter voor vier jaar is opgenomen in de meerjarenbegroting ECAL 2026-2030.

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage van Bronckhorst	309	318	318
Bijdrage per inwoner (in €)	8,58	8,84	8,87
Eigen vermogen	308	176	346
Vreemd vermogen	460	NB	226
Resultaat	233	12	10

Omgevingsdienst Achterhoek

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)	
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Behandelen van de aanvragen voor vergunningen, toetsen meldingen en toezichts- en handhavingstaken op het gebied van milieu. Daarnaast advies geven (op verzoek) bij de opstelling van beleid en bij specifieke projecten.
Partijen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen en Provincie Gelderland
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder W.J.G. Pelgrom
Risico's	Budgetten voor formatie, contracten en overheadkosten. Toename inzet als gevolg van calamiteiten en ondermijning. Vanuit het Interbestuurlijk Programma VTH (IBP) werken we aan een doorontwikkeling naar een robuuste omgevingsdienst. Hiermee kunnen kosten gepaard gaan. Vanuit het Interbestuurlijk Programma VTH (IBP) is het risico aanwezig dat de ODA zelfstandig niet kan blijven voortbestaan en 'gedwongen' wordt te fuseren.
Onderwerpen 2026	Verkenning fusie met ODV, Interbestuurlijk Programma VTH en uitwerking Risicoanalyse.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Afgenomen producten

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage van Bronckhorst	1.367	1.281	1.413
Bijdrage per inwoner (in €)	37,97	35,59	39,36
Eigen vermogen	112	164	165
Vreemd vermogen	1.889	1.146	1.514
Resultaat	-98	0	0

Regio Achterhoek

Regio Achterhoek (RA)	
Programma	4A Besturen
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Invulling geven aan de Achterhoek visie 2030 'Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit' in samenwerking met de acht gemeenten, de ondernemers en de maatschappelijke organisaties in de Achterhoek.
Partijen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester P. van Domburg. Achterhoek Board: wethouder E.M. Gosselink. Verder zijn de wethouders als (agenda)lid vertegenwoordigd aan de thematafels en zijn er afgevaardigden vanuit onze gemeenteraad in de Achterhoek Raad.
Risico's	Tegenstrijdige belangen en het vinden van cofinanciering om (RegioDeal) projecten mee te kunnen cofinancieren.
Onderwerpen 2026	Vanuit zes thematafels wordt er met overheid, ondernemers en onderwijs gewerkt aan de visie Achterhoek 2030: 'Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit'. De thematafels zijn: Smart werken en innovatie, De gezondste regio, Mobiliteit en bereikbaarheid, Wonen en vastgoed, Circulaire economie en energietransitie, Onderwijs en arbeidsmarkt. De Regio is op dit moment bezig met een heroriëntatie van haar inhoudelijke agenda waarin keuzes worden gemaakt over het 'takenpakket' van Regio Achterhoek dat past binnen de financiële kaders. Eind 2025 zijn de organisatorische consequenties van de inhoudelijke keuzes uitgewerkt. In 2024 is een nieuwe Regio Deal toegekend aan de Regio Achterhoek. Binnen Bronckhorst kijken we welke van onze huidige projecten/plannen aansluiten bij de 'springplanken' en bijbehorende 'sprongen' uit deze RegioDeal aanvraag.
Rapportages	Begroting, bestuursrapportages en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage van Bronckhorst	269	290	297
Bijdrage per inwoner (in €)	7,48	8,07	8,27
Eigen vermogen	6.736	6.041	5.648
Vreemd vermogen	22.278	20.200	10.186
Resultaat	0	0	0

GBTwente

GBTwente	
Programma	Dekkingsmiddelen
Vestigingsplaats	Hengelo (Overijssel)
Doelstelling en belang	Uitvoering wettelijke taken voor de Wet WOZ en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen.
Partijen	De gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Twenterand, Berkelland en Bronckhorst
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder A.R. Peppelman
Risico's	-
Onderwerpen 2026	Investeren in de kwaliteit van de dienstverlening van waarden, heffen en innen door te borgen dat medewerkers vakbekwaam blijven. Met vernieuwde ICT-toepassingen processen zo efficiënt mogelijk laten verlopen. De focus ligt op uitlegbaarheid van de dienstverlening en op participatie van inwoners. Ook vinden er voorbereidingen plaats om te voldoen aan de NIS2/BIO2.0 en de nieuwe AI-verordening.
Rapportages	Begroting, bestuursrapportages en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Afgenomen producten

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage van Bronckhorst			1.011
Bijdrage per inwoner (in €)			28,17
Eigen vermogen			1.008
Vreemd vermogen			9.601
Resultaat			0

We nemen deel in bedrijven

We hebben aandelen in zes ondernemingen, dat betekent dat we een beetje mede-eigenaar zijn. Als aandeelhouder mogen we meepraten tijdens aandeelhoudersvergaderingen, waarin belangrijke keuzes worden gemaakt over hoe het bedrijf verdergaat. Bij twee van die bedrijven – Alliander en BNG – krijgen we ook dividend. M.a.w. als het goed gaat met het bedrijf, krijgen we een deel van de winst. Zo oefenen we niet alleen invloed uit op wat er in die bedrijven gebeurt, maar ontvangen we ook geld.

Amphion

	Amphion Cultuurbedrijf N.V.
Programma	2B Aantrekkelijke leefomgeving
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Het bevorderen van de kwaliteit en de toegankelijkheid van cultuurpresentatie, cultuurparticipatie en cultuureducatie en alles al wat hiermee rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.
Partijen	De gemeenten Doetinchem, Bronckhorst, Montferland en Oude IJsselstreek
Vertegenwoordiging	In de raad van Commissarissen zitten geen bestuurders van aandeelhoudende gemeenten. Aandeelhoudersvergadering: wethouder J.T. Puijk
Risico's	-
Onderwerpen 2026	Geen specifieke onderwerpen voor 2026
Rapportages	Jaarlijks

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Aantal aandelen	42	42	42
Nominale waarde totaal	19	19	19
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

Achterhoekse Groene Energie Maatschappij

	Coöperatieve Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM)
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Opwekking van duurzame energie in de Achterhoek aanjagen (energietransitie) en daarmee ook geld en werkgelegenheid in de Achterhoek houden.
Partijen	Van de energiecoöperatie zijn acht Achterhoekse gemeenten lid. De acht Achterhoekse gemeenten zijn 100% aandeelhouder van Coöperatie Energieloket Achterhoek en Agem Gemeentelijke Energieloket. Daarnaast is er in 2023 een Stichting Aandelenbezit Agem Energie Experts en een Stichting Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie opgericht. De AGEM Holding is nu Agem Energie Experts BV geworden.
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder W.J.G. Pelgrom
Risico's	Wanneer het verdienmodel van Agem onvoldoende tot resultaten leidt en Agem stopt, gaat de startinbreng van € 105.353 verloren.
Onderwerpen 2026	Geen specifieke onderwerpen voor 2026
Rapportages	Begroting, jaarplan en jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Aantal aandelen	nvt	nvt	nvt
Nominale waarde totaal	0	0	0
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

Er is geen sprake van aandelen

Circulus BV

	Circulus BV
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doelstelling en belang	Inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval.
Partijen	De gemeenten Apeldoorn, Epe, Deventer, Brummen, Doesburg, Lochem, Zutphen, Westervoort, Duiven, Bronckhorst en Voorst.
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder A.R. Peppelman Portefeuillehoudersoverleg: wethouder W.J.G. Pelgrom
Risico's	De risico's zijn beperkt.
Onderwerpen 2026	Vermindering hoeveelheid restafval richting doelstelling 30 kg binnen de gestelde financiële en kwaliteitskaders. Preventie van afval en een goede kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen zijn daarbij van belang, zo min mogelijk verspillen en waar mogelijk hergebruiken. In 2023 zijn de gesprekken gestart over de overname van de ondergrondse containers in Bronckhorst. We hebben besloten de ondergrondse containers in eigendom te houden omdat overdracht tot een hogere afvalstoffenheffing zou leiden, terwijl daar voor de inwoners niets tegenover staat.
Rapportages	Begroting en jaarrekening

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Aantal aandelen	773	773	773
Nominale waarde totaal	1	1	1
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

Alliander

	Alliander
Programma	AD Dekkingsmiddelen en overhead
Vestigingsplaats	Arnhem
Doelstelling en belang	Aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit. De taken zijn wettelijk bepaald omdat onze samenleving sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van energie.
Partijen	De provincies Gelderland en Noord-Holland, BV Falcon en de gemeente Amsterdam hebben gezamenlijk 75% van de aandelen in bezit. Het overige deel is in bezit van 55 andere gemeentelijke aandeelhouders
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder A.R. Peppelman Portefeuillehoudersoverleg: wethouder W.J.G. Pelgrom
Risico's	Bij liquidatie van het bedrijf verlies van de waarde van de aandelenportefeuille en het dividend in onze begroting. Daarnaast lopen we risico over een in december 2021 verstrekte reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander.
Onderwerpen 2026	Alliander staat voor grote investeringen. De vraag en aanbod van elektriciteit zijn fors toegenomen. Dit zet een enorme druk op de infrastructuur. Om Rijksdeelname in het eigen vermogen van Alliander in de toekomst mogelijk te maken hebben de huidige aandeelhouders (waaronder Bronckhorst) ingestemd met mogelijke toetreding door het Rijk. Bij een daadwerkelijk verzoek om deelname wordt dit weer voorgelegd aan de aandeelhouders.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Aantal aandelen	539.969	539.969	539.969
Nominale waarde totaal	2.700	2.700	2.700
Ontvangen dividend	684	376	400
Bedrag per inwoner (in €)	18,99	10,44	11,14

Bank Nederlandse Gemeenten

	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Programma	AD Dekkingsmiddelen en overhead
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Behouden van een belangrijk marktaandeel in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en rendement voor de aandeelhouders.
Partijen	De Staat is houder van 50% van de aandelen, de andere 50% is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder A.R. Peppelman
Risico's	Verlies van de excellente kredietwaardigheid, scherpe inkooppositie en effectieve bedrijfsvoering. Bij een liquidatie van het bedrijf, verlies van de waarde van de aandelenportefeuille en dividend.
Onderwerpen 2026	Geen specifieke onderwerpen voor 2026
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Aantal aandelen	72.384	72.384	72.384
Nominale waarde totaal	181	181	181
Ontvangen dividend	156	180	180
Bedrag per inwoner (in €)	4,34	5,00	5,01

Vitens

	Vitens
Programma	Dekkingsmiddelen en overhead
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Gezonde (door veilig en betrouwbaar drinkwater) en duurzame samenleving hebben met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Partijen	Gemeenten en provincies (in totaal 111 aandeelhouders)
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder A.R. Peppelman Portefeuillehoudersoverleg: wethouder W.J.G. Pelgrom
Risico's	Bij een liquidatie van het bedrijf verlies van de waarde van de aandelenportefeuille.
Onderwerpen 2026	Veel innovaties staan op stapel door klimaatveranderingen en veiligheid (ICT-investeringen). Extra investeringen zijn nodig voor de grotere (zakelijke) vraag naar drinkwater en aantal aansluitingen. Ook de vervangingsinvesteringen (m.n. leidingen) zijn groot in de nabije toekomst.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Aantal aandelen	21.362	21.362	21.362
Nominale waarde totaal	21	21	21
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

Leisurelands

	Leisure Lands
Programma	3A
Vestigingsplaats	Arnhem
Doelstelling en belang	In samenwerking met regiogemeenten vrijetijdseconomie recreatieplassen ondersteunen. Onze deelname beperkt zich tot een aandelenbezit, ontstaan uit een historische situatie en als steun richting de Achterhoekse plasplassen.
Partijen	Er zijn 21 gemeenten aandeelhouder. Dit zijn de zeven Achterhoekse gemeenten en zes omliggende gemeenten die samen onderdeel waren van het voormalige Recreatieschap Achterhoek en Liemers (RAL) en acht gemeenten gelegen in de rest van Gelderland en Limburg. Van de 196.707 aandelen zijn er 1.310 in ons bezit.
Vertegenwoordiging	Portefeuillehoudersoverleg Vrijetijdseconomie Achterhoek (wethouder A.R. Peppelman) heeft gemeente Berkelland gemachtigd om het POHO VE te vertegenwoordigen
Risico's	-
Onderwerpen 2026	Doorontwikkeling van recreatieplassen en maatschappelijk ondernemen. Kosten worden gedekt uit de opgebouwde reserves.

	Leisure Lands
Rapportages	Jaarstukken

Bijdrage van Bronckhorst	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Aantal aandelen	1.310	1.310	1.310
Nominale waarde totaal	1.310	1.310	1.310
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

We nemen deel in stichtingen en verenigingen

We doen mee met stichtingen en verenigingen. Dat doen we niet omdat het moet, maar omdat het bijdraagt aan het realiseren van onze doelen. Anders dan bij de eerdergenoemde samenwerkingen, zijn we hier niet verplicht om mee te doen. We kiezen bewust voor deelname, omdat we het belangrijk vinden en omdat we er enthousiast over zijn. Het is dus helemaal vrijwillig, maar met een duidelijk doel: we willen iets bijdragen en samen onze maatschappelijke doelen bereiken.

Vereniging Nederlandse Gemeenten

	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
Programma	4A Besturen
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Belangenbehartiging, kennisuitwisseling en het gezamenlijk uitvoeren van maatschappelijke opgaven zijn de kerntaken van de VNG.
Partijen	Alle 342 Nederlandse gemeenten zijn lid van de VNG. Daarnaast zijn ook de gewesten Aruba en Curaçao en de bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint Eustatius lid
Vertegenwoordiging	Stemrecht via de Algemene ledenvergadering, geen vertegenwoordiging in het bestuur van de VNG
Risico's	-
Onderwerpen 2026	Uitvoering geven aan de 'Verenigingsstrategie VNG 2030, een stap naar voren', Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering, Lobby richting kabinet op gebied van o.a. gemeentefinanciën. De activiteiten van de VNG zijn in het VNG Jaarplan 2025 onderverdeeld in acht hoofdthema's: Een krachtige lokale overheid, Inclusieve samenleving, Leefomgeving, Lokale bestuur en veiligheid, Digitale Samenleving, Versterking Lokale Uitvoering, Europa en internationaal en De organisatie.
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Gewogen inwonerbijdrage en bijdrage voor diensten

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage van Bronckhorst	201	231	227
Bijdrage per inwoner (in €)	5,59	6,42	6,33
Eigen vermogen	52.643	NB	NB
Vreemd vermogen	118.819	NB	NB
Resultaat	3.758	-3.274	NB

Euregio

	Euregio
Programma	4A Besturen
Vestigingsplaats	Gronau (Dld)
Doelstelling en belang	Grensoverschrijdende samenwerking bevorderen, ondersteunen en coördineren. Een belangrijke taak is de coördinatie van Europese en grensoverschrijdende subsidies (Interreg-programma).
Partijen	Gemeenten in Nederland (Oost-Gelderland en Twente) en Duitsland (Kreis Borken e.o.)
Vertegenwoordiging	De Euregioraad kent in totaal 84 leden. De leden worden benoemd op basis van een politiek-regionale verdeelsleutel. Daarbij wordt binnen het Duitse en

	Euregio
	Nederlandse gebied rekening gehouden met de bevolkingscijfers. De in de Euregioraad vertegenwoordigde partijen vormen grensoverschrijdende fracties. Vanuit Bronckhorst zijn B. Stegeman (raadslid) en A.R. Peppelman (wethouder) afgevaardigd
Risico's	-
Onderwerpen 2026	Grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en arbeidsmarkt, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en maatschappelijke ontwikkeling.
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Financieel	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage van Bronckhorst	11	11	11
Bijdrage per inwoner (in €)	0,29	0,29	0,29
Eigen vermogen	NB	2.366	NB
Vreemd vermogen	NB	NB	NB
Resultaat	NB	-76	NB

Uitgaven voor verbonden partijen

Voor het toezicht verzamelt de provincie bij de gemeenten in hun gebied informatie over de samenwerkingspartners. Zo kan zij zien waar voor onze gemeente dan het geld naartoe gaat en waarom we met deze partijen samenwerken. Het helpt ook om duidelijk te maken wat we samen willen bereiken en hoe we dat doen.

Bijdragen samenwerkingsverbanden	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Gemeentelijke Gezondheidsdienst NOG	746	815	838	872	902	934
Stadsbank Oost-Nederland	241	270	274	285	295	306
Veiligheidsregio NOG	2.579	2.538	2.648	2.782	2.850	2.850
Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers	309	318	318	318	318	318
Omgevingsdienst Achterhoek	1.367	1.281	1.413	1.413	1.413	1.413
Regio Achterhoek	269	290	297	297	297	297
GBTwente	0	0	1.011	1.011	1.011	1.011
Totale uitgaven samenwerkingsverbanden	5.512	5.514	6.800	6.979	7.087	7.129

2.2.7. Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf leest u hoe ons grondbeleid bijdraagt aan de doelen van programma's 2 Wonen en leefomgeving (2.1.2) en 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling (2.1.3). Ook bespreken we de winstnemering en de beleidsuitgangspunten voor de reserve van de grondexploitaties in relatie tot financiële risico's.

Sturend grondbeleid voor maatschappelijke opgaven

Ons grondbeleid is een middel om andere gemeentelijke programma's te ondersteunen. Op 23 februari 2023 stelde uw raad de Nota Grondbeleid vast. We kozen voor sturend grondbeleid en een actievere rol in gebieds- en locatieontwikkelingen. Dit betekent dat, als het nodig is, we grond en gebouwen kopen, bouwrijp maken en doorverkopen. We hebben controle over toekomstige ontwikkelingen en kunnen kosten dekken uit de verkoopopbrengst. Wanneer we kiezen voor aankoop brengt dat investeringen en risico's met zich mee, zoals rente- en kostenstijgingen en vertraagde verkoop van kavels. Tegelijkertijd stelt het ons in staat om bijvoorbeeld betaalbare woningen te realiseren.

Sturend grondbeleid

Onze ambitie is 1.700 tot 2.200 nieuwe woningen te bouwen voor 2035 (Woonvisie 2025-2035). Voor bedrijven is er een uitbreiding van 12 hectare gepland tot 2030 (Regionaal Programma Werklocaties 2024-2028). Het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) wordt geactualiseerd. Voor de periode tot 2040 gaan we uit van een ruimtebehoefte van 16 tot 28 hectare, afhankelijk van het scenario voor economische groei (laag versus hoog).

Faciliterend grondbeleid

Naast een actief grondbeleid waarbij de gemeente zelf gronden ontwikkelt en kosten verhaalt bij gronduitgifte, kent de gemeente ook een faciliterend grondbeleid. Daarbij nemen derden de grondexploitatie voor hun rekening en daarmee de risico's. De kosten die we maken voor deze plannen verhalen we op de ontwikkelende partij. Kosten voor begeleiding, toetsing van plannen, onderzoeken en toezicht tijdens de uitvoering. Daarnaast verhalen we ook kosten voor planschade, bijdragen aan bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke ontwikkelingen.

Financiering grondbeleid

Een deel van onze kosten dekken we via de leges. Kosten buiten de leges verhalen we door een anterieure overeenkomst (privaatrechtelijk spoor). Met de Omgevingswet is het kostenverhaal geïntegreerd in het omgevingsplan, projectbesluit of omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Of we actief of faciliterend grondbeleid voeren, verschilt per project. We kiezen per project de beste vorm van grondbeleid om de ruimtelijke doelstellingen te halen.

Uitvoering Grondbeleid

We hanteren marktconforme prijzen bij de uitgifte van grond. Jaarlijks stellen we de grondprijzenbrief vast.

Nieuwe nota kostenverhaal

We stellen een nieuwe Nota Kostenverhaal Ruimtelijke Investerings op, ter vervanging van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen. Dit is voorgeschreven in de Omgevingswet.

Handleiding/werkproces gronduitgiftebeleid

We starten met het opstellen van een handleiding/werkproces gronduitgiftebeleid.

Organisatie en budget

We vragen jaarlijks een onafhankelijk adviesbureau om advies over de rekenparameters. Deze parameters gebruiken we voor onze grondexploitaties en de actualisatie van het Meerjaren Perspectief Ontwikkellocaties (MPO).

Prognoses grondexploitatie

We stellen jaarlijks een MPO op dat in de toekomst wordt uitgebreid. Het MPO bevat: de uitgangspunten, het programma, de resultaten, financiën en risico's van de lopende grondexploitaties. In november 2024 stelde uw raad het MPO vast, inclusief de volgende grondexploitaties:

1. Industriepark Zelhem (herziening).
2. CPO Hummelo.
3. Tarwestraat Halle.
4. Wethouder Campermanstraat Toldijk.
5. Kerkhofweg Steenderen.
6. Ludger Wichmond.
7. Magnoliaweg Zelhem.

De vastgestelde grondexploitaties vormen het kader om projecten te realiseren. Ze voorspellen de te verwachten kosten en opbrengsten en het financiële eindresultaat. We actualiseren de grondexploitaties jaarlijks en bieden deze ter goedkeuring aan de gemeenteraad aan bij de vaststelling van het MPO.

Winstneming en verliesvoorziening

We actualiseren jaarlijks de grondexploitaties. We passen, indien nodig, de ramingen van de te verwachten lasten en baten aan. Geraamde verliezen verantwoorden we zodra deze voorzienbaar en onafwendbaar zijn. We vormen dan per balansdatum een voorziening 'verlies'.

Het voorzichtigheidsbeginsel stelt dat winst pas gerealiseerd mag worden als daar voldoende zekerheid over bestaat. Dit betekent niet dat we de winst pas bij afsluiting van de grondexploitatie nemen. We gebruiken voor winstneming de Percentage of Completion methode (POC). Naar rato van de verkochte gronden en gerealiseerde kosten en opbrengsten, kunnen we tussentijds winst nemen op basis van de eindwaarde.

Verliesvoorziening

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet er naar rato van het geraamde tekort een voorziening worden getroffen. Dit bedrag wordt onttrokken uit de Algemene reserve.

Reserves en risico's

Mee- en tegenvallers bij de uitvoering van het grondbeleid komen ten gunste of ten laste van de Algemene reserve. De risico's worden beschreven in het MPO.

Risicomanagement grondexploitatie

Het exploiteren van bouwgronden brengt risico's met zich mee, vooral bij projecten met een lange looptijd of hoge voorinvesteringen. Kosten en opbrengsten zijn schattingen. Vertraging door bezwaarprocedures, netcongestie of veranderende marktomstandigheden zijn reële risico's. We beheersen deze risico's actief door continu de uitgangspunten van de grondexploitatie te monitoren en bij te stellen indien nodig. We hebben real-time inzicht in de kosten ten opzichte van de begroting om financiële risico's te beheersen en projecten binnen budget te houden. Risicobeheersing bespreken we standaard in projectgroep overleggen. We leggen overleggen tussen de projectleider en wethouder(s) vast. We schatten de onderdelen van de grondexploitatie zo realistisch mogelijk in.

De ontwikkeling in de budgetten

Het MPO 2025 is onder geheimhouding vastgesteld in de raadsvergadering van 28 november 2024. Een en ander gebaseerd op artikel 87 van de Gemeentewet, in samenhang met artikel 58.1, tweede lid, onder b van de Wet open overheid (economische of financiële belangen van het bestuursorgaan). Dat gold ook voor het bijbehorende raadsvoorstel. Daarom gaan we in deze (openbare) paragraaf niet in op de financiële informatie van de grondexploitaties.

2.2.8. Informatiebeveiliging en privacy

Inleiding

We vinden informatiebeveiliging en privacy belangrijk. We zorgen dat onze systemen veilig en stabiel blijven. We gaan bewust om met gevoelige gegevens. Samen met ICT-samenwerken we aan gezamenlijke doelen. We overleggen actief met partners over veiligheid en privacy. Zo bewaken we samen de technische beveiliging en werken we efficiënt samen.

Beoogde resultaten

We voeren het beleid voor informatieveiligheid (2022–2026) en privacy (2024) uit
Zo verbeteren we de bescherming van gegevens en zorgen we voor veilige informatie. We zetten concrete stappen om dit goed te regelen en vast te houden.

We bereiden ons voor op de NIS2 en BIO2

De NIS2 is een Europese richtlijn voor cyberveiligheid. Gemeenten vallen daar nu ook onder. Risicoanalyse en bedrijfscontinuïteit zijn daar belangrijke onderdelen van. We voerden risicoanalyses uit. De actiepunten daaruit verwerken we in onze jaarplannen. In de eerste helft van 2026 ronden we de actualisatie van het bedrijfscontinuïteitsplan af.

We starten met een Information Security Management System (ISMS)

Dit systeem helpt ons om risico's voor informatieveiligheid goed te beheersen. De risicoanalyses horen bij de eerste stap van de PDCA-cyclus. Ze vormen de basis voor de invoering van het ISMS.

We voeren de VNG-resolutie 'Digitale Veiligheid' uit

Net als andere gemeenten nemen we onze verantwoordelijkheid. We werken aan een veilige digitale samenleving.

We maken medewerkers bewust van informatieveiligheid en privacy

Nieuwe collega's volgen een bijeenkomst met een bewustwordingsspel en bieden we een e-learning aan. Alle medewerkers krijgen elke week een digitale vraag over informatieveiligheid en privacy. We geven extra leertaken over actuele onderwerpen en we zetten periodiek een phishing test uit. In 2025 maakten we nieuwe spellen om de bewustwording te vergroten. Die gebruiken we vanaf 2026.

We volgen nieuwe ontwikkelingen

We passen onze werkwijze aan op veranderingen in regels en technologie. Denk aan kunstmatige intelligentie (AI), algoritmen en werken in de cloud. Wij ontwikkelen beleid over de omgang met AI. We gebruiken het ook, zo hebben we bij het opstellen van deze programmabegroting Copilot ingezet om teksten te vereenvoudigen, te verbeteren en meer in één lijn te krijgen.

We pakken datalekken volgens een vaste procedure op

Bij datalekken zijn persoonsgegevens betrokken. Deze pakken we op via een aparte procedure. We beoordelen of we het lek aan de Autoriteit Persoonsgegevens moeten melden en aan de direct betrokkenen. We evalueren de datalekken en passen waar nodig processen aan.

We voeren verplichte DigiD-audits uit

De audits dragen bij aan een betere informatieveiligheid. We hebben in Bronckhorst drie DigiD aansluitingen die de elektronische dienstverlening naar de burgers en de efficiëntie in de bedrijfsprocessen vergroten.

We leggen verantwoording af over onze informatieveiligheid

De verantwoordenden ons via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). De uitkomst komt in een Collegeverklaring informatiebeveiliging en in een verantwoording aan uw raad bij de jaarstukken. Onder de ENSIA vallen de audits van DigiD, uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwi) en de zelfevaluaties van Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO), Basisregistratie Personen (BRP) en Reisdocumenten.

2.2.9. Wet open overheid (Woo)

Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. In de Wet is opgenomen dat bestuursorganen in de begroting aandacht besteden aan de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen over de uitvoering.

We merken dat verschillende medewerkers steeds meer tijd besteden aan het afhandelen van verzoeken op basis van de Woo. In de piekperiodes is gebleken sommigen zelfs een weektaak hebben aan het verzamelen en anonimiseren van stukken.

Beoogde resultaten

Projectgroep Woo werkt verder aan gefaseerde invoering van 11 informatiecategorieën

De projectgroep blijft zich inzetten om bestuurders en medewerkers te informeren en te adviseren over de werkwijzen om de wet uit te voeren. Er zijn trainingen en handleidingen. In 2025 startten we met het opstellen van een inwerkprogramma voor uw raad, mede naar aanleiding van de raadsinformatieavond in 2025 en zetten we in 2026 extra in op onze informatiehuishouding.

We gaan verder met het inrichten van ons platform (SIM) om documenten actief openbaar te maken. Na een pilotfase is het 'SIM platform' beschikbaar voor onze inwoners (open.bronckhorst.nl). Via een fasegewijze uitrol publiceren we o.a.: vergaderstukken/ bestuursstukken, Woo-verzoeken, -besluiten en verstrekte stukken, convenanten en informatie over de organisatie.

We volgen de lijn van het coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2022-2026 'Bouwen aan een dienstbaar, leefbaar en sociaal Bronckhorst' staat opgenomen dat we staan voor openheid en transparantie. We volgen deze lijn en blijven zoveel mogelijk collegevoorstellen inclusief bijlagen openbaar maken. Het uit de openbaarheid houden van een collegevoorstel is een uitzondering en alleen mogelijk op basis van een goede motivering.

2.2.10. Programma klimaat en energie

Inleiding

In deze paragraaf brengen we in beeld welke invloed onze beleidskeuzes hebben op het veranderende klimaat. Deze keuzes doen zich op veel beleidsvelden van de deelprogramma's voor.

Visie

Vijf sporen voor de aanpak van de energietransitie

De energietransitie gaat om het verminderen van de uitstoot van CO₂. We versnellen en schalen op om dit doel te halen. Om dit als gemeente gestructureerd aan te pakken, stelde uw raad in 2024 de Herijkte Routekaart energieneutraal Bronckhorst 2024-2030 vast. Samengevat zetten we hierbij eerst in op besparen van energie. Isoleren van gebouwen is hierbij de belangrijkste maatregel. Daarna komt het verlagen van energieverbruik voor apparatuur bij woningen, bedrijven en bedrijfsprocessen. We werken ook aan meer duurzaam opgewekte elektriciteit in onze gemeente.

Om dit te bereiken, is onze aanpak verdeeld over vijf sporen:

1. *Warmtetransitie*

Verduurzaming van gebouwen en van het gas af gaan van deze gebouwen.

Hiervoor gebruiken we de natuurlijke momenten dat de gebouweigenaar toch aan de slag moet met het gebouw en daarbij verduurzaming en van het gas af gaan, kan meenemen. Die natuurlijke momenten kunnen zijn: huidig verwarmingssysteem gaat kapot, verhuizing/verkoop gebouw of grote verbouwing om andere reden dan verduurzaming. Met woningcorporaties Prowonen en Sité maakten we prestatieafspraken over het verduurzamen van hun woningbezit.

1. *Lokaal energiesysteem*
Innovatief experiment met een start in en rondom Steenderen. Dit noemen we de regiorotonde. Meer hierover staat in deelprogramma 3B Duurzaamheid (2.1.3).
2. *Grootschalige energieprojecten*
De grootschalige opwek van elektriciteit.
3. *Dorps Energie Processen*
Participatieprocessen met inwoners en ondernemers in de gemeente. Onderwerpen zijn de warmtetransitie, *duurzame opwek van energie en zaken die deelnemers zelf nog aangeven*.
4. *Randvoorwaarden*
Om de ambities rondom de energietransitie te bereiken, dienen randvoorwaarden ingevuld te zijn. In dit spoor werken we hieraan. Zie hieronder voor de beoogde resultaten.

Door gebiedsgericht te werken, nemen we de energiedoelen ook mee in andere opgaven, zoals wonen, kwaliteit van de leefomgeving en werklocaties.

Resultaten

Per spoor worden resultaten beschreven, maar er is één overkoepelend resultaat, waar alle sporen gezamenlijk naar toe werken: 55% minder CO₂ uitstoot in 2030 t.o.v. 2015 voor heel Nederland. Dit is vastgelegd in het landelijke Klimaatakkoord waar alle Nederlandse gemeenten zich aan verbonden hebben en ons eigen regionale Akkoord van Groenlo. In 2030 mag er in de gemeente Bronckhorst nog 310 kiloton CO₂ uitgestoten worden.

1. *Warmtetransitie*
  1. De aanpak voor de natuurlijke momenten werkten we uit en is operationeel per begin 2025. We maakten afspraken met het Energieloket en Duurzaam Ondernemers centrum Achterhoek om hun activiteiten aan te laten sluiten bij deze natuurlijke momenten aanpak. Vanuit de warmtetransitie werken we toe naar het opstellen van een wettelijk verplicht Warmteprogramma. Dit programma beschrijft de strategie voor de komende jaren over hoe wij toewerken naar het aardgasvrij verwarmen en koelen van gebouwen. Het programma moet uiterlijk eind 2026 vastgesteld zijn. We bereiden ons ook voor om in 2032 buurten en gebieden die van het aardgas af gaan aan te wijzen.
  2. In 2030 is het gehele gemeentelijke vastgoed verduurzaamd en van het aardgas af. In 2026 is de uitvoeringsplanning gereed en gaan we verder met deze opgave.
2. *Lokaal Energiesysteem*
Voor dit spoor is vanwege de omvang, innovativiteit en complexiteit een projectmanager in dienst gekomen. Onder zijn leiding gaat de uitvoering hiervan verder en versterken we de samenhang met de Routekaart.
3. *Grootschalige energieprojecten*
  1. Het gaat om de invulling van de in RES 1.0 afgesproken doelstelling voor de Achterhoek, waarvan Bronckhorst met 0,054 TWh bijdraagt aan de grootschalige opwek van elektriciteit voor 2030. Hier komt mogelijk nog een deel bij, omdat binnen de RES Achterhoek 0,244 TWh nog niet gealloceerd is.
  2. Wanneer een grootschalig opwekproject gerealiseerd is, kent dit een Sociaal Buurtfonds (zie deelprogramma 3B Duurzaamheid over het realiseren van randvoorwaarden).

4. *Dorps Energie processen (DEP)*

1. Aansluitend bij het op te stellen Warmteprogramma ronden we in 2026 het strategisch plan voor de uitvoering van de Dorps Energieprocessen af. Hierin nemen we de lessen uit de gelopen DEP's mee (Keppel, Steenderen en Vorden).
2. Uiterlijk in 2030 is in de hele gemeente een DEP proces uitgevoerd. Dit met het oog op de gemeentelijke verplichting om vanaf 2032 wijken aan te wijzen die van het aardgas af gaan.

5. *Randvoorwaarden*

1. Er is een Bronckhorster energiecoöperatie (of in andere vorm) opgezet die de 50% lokaal eigendom behartigd bij grootschalige opwek.
2. Er is voor 2030 een Burgerberaad rondom de warmtetransitie georganiseerd.

Indicatoren

Lokale indicatoren

Thema CO₂

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Realisatie 2024	Doel 2025	Doel 2026	Doel 2030
CO2 eigen gemeentelijke organisatie	Eigen bronnen	549,7 ton	2018	onbekend	147 ton	143 ton	140 ton

3. FINANCIËLE BEGROTING

3.1. Overzichten baten en lasten 2026-2029

3.1.1. Overzicht van baten en lasten 2026 per programma

Programma	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1 Zorg en ondersteuning	8.268	52.108	-43.840
1A Vitale inwoners en samenleving	940	6.361	-5.421
1B Toegang en individuele voorzieningen	7.329	45.747	-38.419
Programma 2 Wonen en leefomgeving	10.104	34.110	-24.006
2A Passend wonen	3.024	2.842	183
2B Aantrekkelijke leefomgeving	7.080	31.269	-24.189
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	8.450	10.629	-2.179
3A Economie	1.631	2.305	-674
3B Duurzaamheid	6.820	8.324	-1.505
Programma 4 Bestuur	828	4.685	-3.857
4A Besturen	828	4.685	-3.857
Totaal programma's	27.651	101.532	-73.881
Algemene dekkingsmiddelen			
- Lokale heffingen	10.606	780	9.826
- Algemene uitkering	75.608	0	75.608
- Dividenden	580	4	576
- Saldo financieringsfunctie	1.476	523	953
- Overige algemene dekkingsmiddelen	20	608	-588
Totaal algemene dekkingsmiddelen	88.290	1.916	86.374
Overhead	245	15.252	-15.007
Heffing VPB			0
Onvoorzien	0	126	-126
Saldo van baten en lasten	116.186	118.826	-2.640
Onttrekking aan reserves	15.570	0	15.570
Toevoeging aan reserves	0	13.818	-13.818
Geraamd resultaat 2026	131.756	132.644	-888

+ = minder uitgaven; - = meer uitgaven

De wijzigingen in onze reserves leest u verderop bij [Gebruik van reserves en voorzieningen \(3.7\)](#).

3.1.2. Bedrijfsvoering

Hoe komen we aan onze dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht	Rekening 2024	Begroting 2025 (na wijziging)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Onvoorziene uitgaven (A)	0	126	126	126	126	126
<i>Lokale heffingen</i>						
Onroerendezaakbelastingen woningen	6.106	6.785	7.307	7.307	7.333	7.333
Onroerendezaakbelastingen eigenaren niet-woningen	1.760	1.908	1.935	1.935	1.942	1.942
Onroerendezaakbelastingen gebruikers niet-woningen	1.054	1.197	1.219	1.219	1.224	1.224
Forensenbelasting	101	72	87	87	87	87
Reclamebelasting	138	140	140	140	140	140
Toeristenbelasting	571	465	465	590	590	590
Parkeerbelasting	0	0	5	5	5	5
Lokale heffingen (B)	9.731	10.567	11.158	11.283	11.321	11.321
Algemene uitkering	71.463	74.958	75.608	75.317	73.595	74.228
Algemene uitkering (C)	71.463	74.958	75.608	75.317	73.595	74.228
<i>Dividend / winstuitkering</i>						
BNG	156	180	180	180	180	180
Alliander	684	376	400	400	400	400
Dividend (D)	840	556	580	580	580	580
Overige algemene dekkingsmiddelen (E)	879	180	628	628	628	628
Saldo financieringsfunctie (F)	573	-92	953	767	638	579
Totaal dekkingsmiddelen (A t/m F)	83.486	86.295	89.053	88.702	86.888	87.463

We leggen uit hoe we aan onze dekkingsmiddelen komen

We gebruiken de financiële middelen voor onze maatschappelijke doelen en verantwoordelijkheden richting onze burgers. We lichten ze hieronder toe. Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten personeel en investeringslasten), leggen we uit bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.1). De investeringen staan vermeld in hoofdstuk 3.5 en het gebruik van de reserves en voorzieningen leest u in hoofdstuk 3.6.

Onvoorziene uitgaven (A)

De begroting kent een post voor onvoorziene uitgaven. In de Financiële verordening Bronckhorst is dit bedrag gesteld op € 3,50 per inwoner. We gebruiken dit om eenmalige kosten te dekken die voldoen aan de drie 'O-criteria': onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar. Met behulp van de risico-impactanalyse, uitgewerkt in de paragraaf

Weerstandsvermogen en risicobeheersing) (2.2.2), houden we de effecten van risico's in de gaten voor de komende jaren, met name wat betreft onvoorziene uitgaven.

Lokale heffingen (B)

Deze baten betalen onze inwoners. Begraafrechten, riool- en afvalstoffenheffing staan niet in het overzicht. De opbrengsten van die heffingen zijn bedoeld om de kosten van die specifieke taken te dekken.

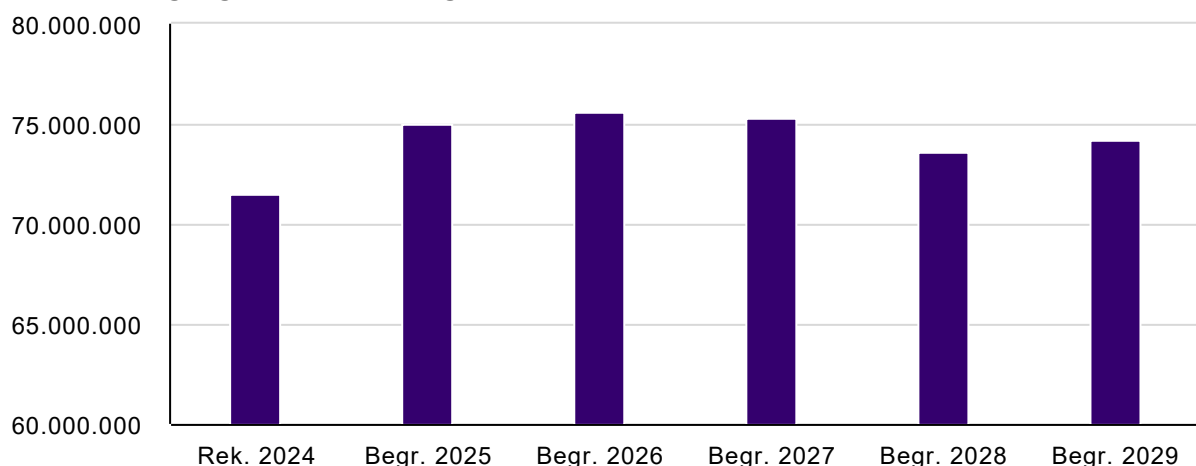
Van de toeristenbelasting gebruiken we een deel voor onze toeristische uitgaven. De reclamebelasting gaat via een subsidie volledig naar ondernemersverenigingen en naar Industriekring Zelhem.

Over de lokale heffingen leest u meer in de paragraaf Lokale heffingen (2.2.1).

Algemene uitkering (C)

De Algemene uitkering uit het Gemeentefonds is onze belangrijkste inkomstenbron. We mogen dit geld vrij besteden. Als we budgetten binnen deze uitkering toewijzen aan een onderwerp, doen we dat zelf. De cijfers in deze programmabegroting baseren we op de Meicirculaire van 2025. We verwachten niet dat het Rijk de financiële tekorten van gemeenten aanvult. In 2025 zijn we gestart met het in beeld brengen van maatregelen die leiden tot een sluitende begroting. Voor de begroting 2026 zagen we de noodzaak om dit te vervolgen en richting 2027 maken we inzichtelijk wat keuzes tussen ambities betekent. In juli 2025 informeerden we u over de Meicirculaire 2025. Het resultaat van deze circulaire heeft invloed op onze begrotingsruimte. Die ruimte bestaat uit een vrij besteedbaar deel en een deel voor compensatie van loon- en prijsstijgingen. Meer hierover leest u bij de financiële positie (3.2.1), verderop in dit hoofdstuk. We passen alleen iets aan als dat past bij onze uitgangspunten.

Ontwikkeling algemene uitkering

Dividend / winstuitkering (D)

We nemen deel in zes bedrijven. Van twee bedrijven (Alliander en BNG) ontvangen we dividend. Meer informatie over de deelnemingen staat in de paragraaf Verbonden partijen (2.2.6).

Overige algemene dekkingsmiddelen (E)

Onder deze noemer nemen we stelposten op. Deze stelposten gaan over uitgaven of inkomsten waarvan we zeker weten dat ze komen, maar we weten nog niet binnen welk beleidsveld ze worden ingezet. In deze programmabegroting gaat het om het flexibele

formatiebudget (€ 0,6 mln) voor het opvangen van calamiteiten en de opbrengst van overtollig materieel buitendienst (€ 20.000).

Saldo financieringsfunctie (F)

In de paragraaf Financiering (2.2.4) vindt u meer informatie over onze financieringsaanpak.

Indicatoren en risico's

Lokale indicatoren

Voor dekkingsmiddelen stelden we geen lokale indicatoren vast.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
Gemiddelde WOZ waarde woning (x € 1.000)	CBS 2025	417	438	443	398
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden (in euro's)	COELO 2025	936	980	1011	987
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	COELO 2025	988	1027	1061	1052

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 02-09-2025

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Raming stelpost BCF (BTW-compensatiefonds) conform Provinciale richtlijnen	De opbrengst te hoog is ingeschat	Financieel - Dit leidt tot een begrotingstekort	10%	€ 570.000	0,40%	5
Extern - Inflatie	De inflatie wordt onvoldoende gecompenseerd	Financieel - Dit leidt tot een begrotingstekort	10%	€ 500.000	0,36%	4
Extern - Terugloop van een klein aantal SPUKS naar de Algemene uitkering	De overheveling naar Algemene uitkering wordt gekort met 10%. Dit wordt ingehouden van het budget.	Financieel - Het volledige budget of meer van de SPUK benodigd is voor deze onderwerpen, dan ontstaat er een tekort.	50%	€ 100.000	0,36%	2
Organisatie - Een te hoog ingeschatte WOZ-waarde wordt een te laag tarief vastgesteld voor bedrijven en bij een te laag ingeschatte waarde een te hoog tarief	De geraamde belastinginkomsten niet worden gerealiseerd (te laag tarief) of de opbrengst veel hoger is (te hoog tarief)	Financieel - Dit leidt tot een begrotingstekort; Niet financieel - Bedrijven verwachten een andere belastingheffing door een onjuist ingeschatte waarde (Imagoschade)	5%	€ 100.000	0,04%	2
Organisatie - Een te hoog ingeschatte WOZ-waarde wordt een te laag tarief vastgesteld voor woningen en bij een te laag ingeschatte waarde een te hoog tarief	Geraamde belastinginkomsten niet worden gerealiseerd (te laag tarief) of de opbrengst veel hoger is (te hoog tarief)	Financieel - Dit leidt tot een begrotingstekort; Niet financieel - Inwoners verwachten een andere belastingheffing door een onjuist ingeschatte waarde (Imagoschade)	5%	€ 100.000	0,04%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

We hebben inzicht in onze overhead

Hieronder ziet u het overzicht van de totale uitgaven voor de overhead van onze organisatie. Deze uitgaven ondersteunen het primaire proces, zoals groenonderhoud en Jeugdzorg. U vindt het totaalbedrag ook terug in het [overzicht van baten en lasten per programma \(3.1.1\)](#).

Overzicht baten en lasten overhead

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 (incl. wijziging)	Begroting 2026
Lasten			
Personeelskosten / personeelskosten derden	8.073	8.699	8.875
Energiekosten	69	45	46
Belastingen	3	9	9
Leveringen en diensten	3.962	5.669	5.145
Dotatie voorziening onderhoud	319	259	266
Kapitaallasten	587	589	912
Subtotaal lasten	13.013	15.270	15.252
Doorbelastingen	0	0	0
Totaal lasten	13.013	15.270	15.252
Baten			
Vergoedingen voor personeel	18	38	45
Huren	183	181	186
Leveringen en diensten	244	0	0
Bijdrage instanties	81	14	14
Totaal baten	526	232	245
Saldo Overhead (taakveld 0.4)	12.487	15.038	15.007
Overheadpercentage	10,8%	11,9%	11,3%

Hoe rekenen we overhead door aan programma's

De wet schrijft voor dat we een kengetal gebruiken om taakvelden met elkaar te vergelijken

Dit kengetal laat zien hoeveel overhead we hebben, als percentage van de totale lasten van de programma's. We boeken de kosten voor overhead apart. Daarom staan ze niet bij de totale lasten van de (deel)programma's in het [programmaplan \(2.1\)](#). Wilt u weten wat de totale lasten van een programma zijn, inclusief overhead? Tel dan het percentage overhead op bij de lasten van de (deel)programma's.

Voor het berekenen van kostprijzen gebruiken we een ander kengetal

Volgens de financiële verordening van Bronckhorst rekenen we met het percentage van de totale overhead ten opzichte van de totale loonkosten. We baseren dit percentage dus niet op de totale lasten van de programma's. We kijken dan naar de verhouding tussen de totale overhead en de totale loonkosten. Voor de begroting komt dit op 68% (2025: 73%). Dit percentage geeft een beter beeld van de kosten die we kunnen toerekenen aan onze eigen primaire werkzaamheden, zoals loonkosten.

We rekenen geen overhead aan incidentele taken

Sinds 2024 rekenen we loonkosten toe aan grondexploitaties en (exploitatie)projecten. We doen dit op basis van nacalculatie bij de jaarstukken.

Indicatoren en risico's**Lokale indicatoren**

Voor overhead stelden we geen lokale indicatoren vast.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Landelijk vastgestelde indicatoren	Bron	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	Begroting 2024	7,84	8,58	8,62	8,48	8,51
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	Begroting 2024	7,67	7,89	7,89	7,93	7,81
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	Begroting 2024	785	911	903	1.030	1.005
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	Begroting 2024	7,5%	15,9%	15,9%	7,48%	5,37%
Overhead (% van totale lasten)	Begroting 2024	12,1%	11,6%	10,8%	12,8%	11,3%

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis)	Er zich een beveiligingslek voordoet waar misbruik van gemaakt wordt	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt; Niet financieel - Dit doorgaans leidt tot imagoschade op landelijk niveau	25%	€ 3.000.000	5,34%	5
Extern - Oorlog Oekraïne-Rusland en militair strategische ontwikkeling tegen NAVO	Zich cyberaanvallen voordoet. De voorbeelden zijn er al met DDOS aanvallen bij overheidsinstellingen en nutsbedrijven maar dat kan veranderen in echte cyberaanvallen	Financieel - Uitval communicatie/internet optreedt en er geen informatie in brede zin en geen dienstverlening (energiebedrijven, telefoon en internetproviders) is. Het opnieuw opstarten brengt veel extra kosten met zich mee; Niet financieel - Dit kan leiden tot landelijke imagoschade	25%	€ 1.000.000	1,77%	5
Extern - De economische situatie	Een medewerker fraude pleegt	Financieel - Er financiële schade ontstaat en er kosten optreden voor onderzoek; Niet financieel - Er regionale imagoschade ontstaat	10%	€ 1.000.000	0,71%	5
Technisch - Onbedoeld verstrekken van privacygegevens	Er datalekken ontstaan door ten onrechte verstrekke persoonsgegevens	Financieel - Er claims kunnen worden ingediend of boetes volgen die leiden tot financiële schade;	20%	€ 500.000	0,71%	4

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
		Niet financieel - Het openbaar worden van datalekken schadelijk kan zijn voor het imago van de organisatie op landelijk niveau				
Omgeving - Een veranderende arbeidsmarkt/krappe arbeidsmarkt specifieke functies; Organisatie - Hoog/langdurig ziekteverzuim; Organisatie - Vertrek van medewerkers wegens pensionering	Er achterstanden ontstaan in de werkzaamheden waardoor er extra moet worden ingehuurd (externen)	Financieel - Dit leidt tot overschrijding van inhuur budgetten; Niet financieel - Imagoschade door achterstanden in werkzaamheden en opgaven	50%	€ 100.000	0,35%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing \(2.2.2\)](#).

3.1.3. Baten en lasten 2026-2029 per programma

Programma		Rekening 2024	Begroting 2025 (incl. wijziging)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Zorg en ondersteuning	baten	15.205	12.810	8.268	7.896	8.280	8.282
	lasten	51.498	56.739	52.108	50.842	50.858	50.985
	saldo	-36.293	-43.929	-43.840	-42.946	-42.579	-42.703
Wonen en leefomgeving	baten	11.756	10.694	10.104	9.664	9.701	9.211
	lasten	36.328	36.098	34.110	34.434	35.496	35.666
	saldo	-24.573	-25.405	-24.006	-24.769	-25.795	-26.455
Bedrijvigheid en ontwikkeling	baten	6.512	8.586	8.450	7.096	6.118	5.848
	lasten	8.179	10.778	10.629	9.025	8.017	7.637
	saldo	-1.667	-2.193	-2.179	-1.929	-1.899	-1.790
<u>Bestuur</u>	baten	794	719	828	904	784	377
	lasten	5.057	4.682	4.685	4.675	4.648	4.261
	saldo	-4.263	-3.963	-3.857	-3.771	-3.865	-3.884
Totaal programma's		-66.796	-75.489	-73.881	-73.415	-74.137	-74.832
Algemene dekkingsmiddelen							
- Lokale heffingen	baten	9.059	10.030	10.606	10.606	10.644	10.644
	lasten	765	718	780	780	780	780
	saldo	8.293	9.312	9.826	9.826	9.864	9.864
- Algemene uitkering	baten	71.463	74.958	75.608	75.317	73.595	74.228
	lasten	0	0	0	0	0	0
	saldo	71.463	74.958	75.608	75.317	73.595	74.228
- Dividenden	baten	840	556	580	580	580	580
	lasten	9	4	4	4	4	4
	saldo	831	551	576	576	576	576
- Saldo financieringsfunctie	baten	1.181	454	1.476	1.478	1.443	1.377
	lasten	609	546	523	711	805	798
	saldo	573	-92	953	767	638	579
- Overige algemene dekkingsmiddelen	baten	1.289	20	20	20	20	20
	lasten	647	-125	608	608	608	608
	saldo	642	145	-588	-588	-588	-588
Totaal algemene dekkingsmiddelen		81.802	84.874	86.374	85.898	84.084	84.659
<u>Overhead</u>	baten	529	232	245	245	245	245
	lasten	13.013	15.270	15.252	15.279	15.205	15.225
	saldo	-12.484	-15.038	-15.007	-15.034	-14.960	-14.980
Heffing VPB	saldo	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	saldo	0	-126	-126	-126	-126	-126
Saldo van baten en lasten (A)		2.522	-5.778	-2.640	-2.678	-5.139	-5.279
Onttrekking aan reserves		6.265	6.730	15.570	1.524	1.099	1.786
Toevoeging aan reserves		9.610	1.182	13.818	776	0	0
Saldo mutaties reserves (B)		-3.346	5.548	1.752	748	1.099	1.786
Geraamd resultaat (A + B)							
Begrotingstekort		-824	-231	-888	-1.930	-4.040	-3.494

3.1.4. Overzicht berekening aandeel EMU-saldo

Om te voldoen aan de Europese begrotingsregels, moet Nederland het begrotingstekort (EMU-saldo) onder de grens van 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) houden. De decentrale overheden dragen hieraan bij met een aandeel van 0,4%. Het Rijk verdeelt dit aandeel niet verder over gemeenten, provincies en waterschappen. De overheid ziet het halen van de 0,4%-norm als een inspanningsverplichting. Als we de norm overschrijden, kan er een sanctie volgen. We verwachten echter geen sanctie. De EMU-normen zijn onderdeel van Europese afspraken (zoals het Stabiliteits- en Groeipact), maar die zijn gericht op lidstaten, niet op gemeenten of provincies.

Nog niet alle projecten van de Investeringsagenda hebben een startdatum

In de tabel hieronder ziet u dat we de norm overschrijden voor de investeringen van de Investeringsagenda. We plannen de nog niet benoemde investeringen voorlopig in 2028. Zo blijven de totale kapitaallasten binnen de planperiode zichtbaar. In 2028 rekenen we alleen rente voor een half jaar. We rekenen vanaf het jaar na ingebruikname de afschrijvingen. U leest meer over deze investeringen verderop in dit hoofdstuk bij de [Investeringsagenda](#) (3.2.4) en het [Investeringsplan](#) (3.5).

In de tabel hieronder leest u de ontwikkeling van ons aandeel in het EMU-saldo.

Nr	Berekening EMU-saldo		2026	2027	2028	2029
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	+	-2.640	-2.678	-5.139	-5.279
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	+	-6.871	-3.230	-15.912	2.499
3	Mutatie voorzieningen	+	-1.200	-1.119	-3.557	-486
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	+	0	0	0	0
5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	+	0	0	0	0
Berekening EMU-saldo			-10.711	-7.028	-24.609	-3.267

+ = ruimte binnen norm; - = overschrijding van norm

3.2. Onze financiële positie voor 2026-2029

3.2.1. De financiële ontwikkelingen leggen we uit

Wat is vandaag ons begrotingsbeeld

Ontwikkeling financiële positie	2026	2027	2028	2029
Programmabegroting 2025-2028 (nov 2024)	121	-1.620	-2.036	-1.993
Amendement begroting 2025 (nov 2024)	-28	-28	-28	-28
Eerste begrotingswijziging 2025-2028 (dec 2024)	628	674	487	717
Decembercirculaire 2024 (jan 2025)	210	204	295	386
Tussentijdse raadsbesluiten	0	-19	-19	-18
Raming voor hogere zorgkosten Wmo en jeugdzorg (Jaarstukken 2024)	-3.528	-3.528	-3.528	-3.528
Inschatting effect Voorjaarsnota	1.280	1.346	-847	-451
Effect begrotingswijziging 1e tussenrapportage	-915	-1.203	-1.851	-1.399
Beeld voor Perspectiefnota 2026-2029 (zonder voorstellen)	-2.232	-4.175	-7.527	-6.313
Besparingsvoorstellen (incl. realistisch begroten)	1.853	2.048	2.053	2.095
Opbrengst OZB verhogen met 2%	196	196	196	196
Extra geldvragen	-1.249	-1.367	-1.633	-1.403
Autonome ontwikkelingen volgens perspectiefnota	-160	-82	1.004	75
Aanvulling vanuit Algemene reserve voor begrotingstekort	1.592	0	0	0
Beeld in Perspectiefnota 2026-2029 (raad juni)	0	-3.379	-5.907	-5.350
Gevolgen amendementen (26 juni 2025)	-374	-374	-356	-356
Vrije ruimte Meircirculaire 2025 boven raming perspectiefnota	646	525	1.205	938
Beeld na Meircirculaire 2025 (raad juli)	272	-3.228	-5.058	-4.768
Uitgangspunten (autonome ontwikkelingen na perspectiefnota)	1.243	1.298	1.018	1.274
Geen verkoop van ondergrondse milieucontainers	-812			
Aanpassingen programmabegroting 2026	431	1.298	1.018	1.274
Aanvulling vanuit Algemene reserve voor begrotingstekort lager	-704			
Beeld Programmabegroting 2026-2029	0	-1.930	-4.040	-3.494

+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort

Om aan te sluiten bij informatie die we geven over de kostensoorten zoals personeel, sociale uitkeringen of afschrijvingen (verderop bij '3.7.1 We volgen welke kosten we maken'), beginnen we hier met het begrotingsbeeld dat de Programmabegroting 2025 voor de jaren 2026-2028 kende. Vanaf 'Beeld voor Perspectiefnota 2026-2029 (zonder voorstellen)' volgt het beeld dat we ook tonen in de [Inleiding \(1.1\)](#).

We herhalen kort de beslispunten uit de Perspectiefnota 2026–2029. De voorstellen in die nota zorgden ervoor dat de begroting voor 2026 sluitend werd. In juli 2025 kreeg u via de actieve informatievoorziening over de Meircirculaire 2025 de laatste stand van zaken over onze financiële positie. Het effect van die circulaire ziet u hierboven bij 'Beeld inclusief Meircirculaire 2025'.

Na de Perspectiefnota pasten we de begroting aan op basis van autonome ontwikkelingen. Voor het doorrekenen van bestaande budgetten, zoals indexeringen, verbonden partijen,

contracten en investeringslasten, gebruiken we vastgestelde uitgangspunten (bijlage 4.3). Zo nam uw raad tijdens de behandeling van de perspectiefnota een aantal amendementen aan (€ 374.000 N). Dankzij extra geld uit de Meicirculaire 2025 kregen we meer ruimte in de begroting (€ 646.000 V). De rest van de extra middelen vanuit het Rijk gebruiken we om loon- en prijsstijgingen te compenseren. In de volgende paragraaf leggen we uit welke aanpassingen de autonome ontwikkelingen van ons vragen. Daarnaast besloten we op 15 juli 2025 de ondergrondse milieucontainers in eigendom te houden. Daarover schreven we in het programmaplan bij deelprogramma 3A Duurzaamheid (2.1.3).

Voor een sluitend begrotingsjaar 2026 vragen we uw raad om een bijdrage uit de Algemene reserve van € 888.256 in plaats van € 1,6 mln zoals gedacht in de Perspectiefnota.

U hebt inmiddels ook de 2^e Tussenrapportage 2025 ontvangen. U als raad neemt hierover een besluit in dezelfde raadsvergadering. De gevolgen voor 2026 en verder verwerken we in deze programmabegroting via de 1^e begrotingswijziging 2026.

We nemen maatregelen voor een gezonde financiële toekomst

We streven altijd naar een programmabegroting die meerjarig sluitend is. Door de stijgende kosten en de lagere Algemene uitkering lukt ons dat niet zonder keuzes in ambitie te maken. We vinden dat de keuzes door een volgend bestuur, na de verkiezingen, hoort te gebeuren. Daarvoor hebben we een plan van aanpak, waarvan we de resultaten meenemen in de Programmabegroting 2027.

We doen alleen aanpassingen door uitgangspunten te volgen

In onderstaand overzicht staan de wijzigingen in budgetten na de Perspectiefnota 2025-2028 en de Meicirculaire 2025:

Autonome aanpassingen 2026-2029	2026	2027	2028	2029
<i>Indexering prijzen (uitgaven en inkomsten)</i>	-939	-921	-938	-948
<i>Indexering salarissen</i>	-489	-489	-489	-489
Totaal effect actualisatie indexatie	-1.428	-1.410	-1.427	-1.437
Compensatie vanuit Algemene uitkering voor indexatie	2.630	2.656	2.516	2.548
Wijzigingen investeringsplan na Perspectiefnota	385	326	176	235
Wijzigingen bijdragen samenwerkingsverbanden	-237	-245	-246	-288
Perspectiefnota: Exacte doorrekening voorstellen	4	32	-6	209
<i>Technisch: Raadsbesluiten na Perspectiefnota</i>	-19	-33	-32	-32
<i>Technisch: Vervallen stelposten</i>	-91	-28	37	38
Totaal technische aanpassingen	-111	-61	4	6
Totaal	1.243	1.298	1.018	1.274

+ = minder uitgaven; - = meer uitgaven

Indexering en loonstijging passen binnen de compensatie van het Rijk

Het Rijk vergoedt de kosten voor indexering en loonstijgingen via de Meicirculaire 2025. Bij het vaststellen van de vrije begrotingsruimte reserveren we altijd dit bedrag (€ 2,6 mln) voor deze compensatie. Het bedrag dat we niet reserveren (€ 646.000) hebben we al genoemd in de actieve informatievoorziening van juli 2025. De totale indexering kost uiteindelijk € 1,2 mln minder dan eerder gedacht (namelijk € 1,4 mln).

We betalen de lasten van de Investeringsagenda uit de reserves

We werkten de voorstellen voor de Investeringsagenda uit. De meeste kredietbedragen hebben een duidelijke bestemming. Volgens voorstel in de perspectiefnota boeken we € 13,2 mln uit de Algemene reserve over naar de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda (zie ook paragraaf Financiering). Vanaf 2026 rekenen we niet meer op dekking uit de jaarlijkse begrotingsruimte voor de Investeringsagenda.

In deze programmabegroting ziet u dat de kosten voor (vervangings)investeringen dalen. Veel investeringen starten later dan gepland. Daardoor schuiven de lasten door naar latere jaren. Daarnaast vallen de lasten voor de Investeringsagenda weg. We actualiseerden de kapitaallasten op basis van de Jaarstukken 2024.

Verbonden partijen vragen ook andere bijdragen

Onze verbonden partijen vragen meer geld om loon- en prijsstijgingen te betalen. Zo heeft de VNOG € 110.000 extra nodig. De Omgevingsdienst vraagt € 132.000 extra.

De besparingsmaatregelen uit de Perspectiefnota vragen aanpassingen

We passen sommige voorstellen uit de Perspectiefnota aan. De effecten wijken af van de verwachte besparing. Soms gaat het om andere bedragen (zoals bij verkiezingen), eenmalige opbrengsten (zoals de verkoop van de Op Morgen-mobiel), of tijdelijke regelingen (zoals de afkoppelsubsidies).

We hebben de bijdrage van € 1,6 mln uit de Algemene reserve in 2026 niet nodig, we vragen € 888.000 voor het begrotingstekort in 2026. We hebben dat bedrag niet nodig voor 2026. Dat komt doordat we minder geld nodig hebben uit de Algemene uitkering voor de compensatie van loon- en prijsstijgingen. Ook gaf de Meicirculaire extra begrotingsruimte (zie vorige paragraaf). Zo presenteren we in deze programmabegroting een goed beeld van de jaarlijkse begrotingsruimte voor 2026–2029.

We hebben twee technische aanpassingen meegenomen in de begroting

1. We hebben de raadsbesluiten verwerkt over de herinrichting van de Burgemeester Smidsstraat in Steenderen en de aanpassing van de raadszaal. Dit kost € 19.000 extra.
2. Bij het opstellen van de programmabegroting ontdekten we foutieve boekingen en ingevulde stelposten. We corrigeren deze fouten nu in de raming.

We verplaatsen de informatie over de investeringen en reserves

Vanaf dit jaar verplaatsen we de informatie over investeringen en reserves bij 'Wat mag het kosten' uit het programmaplan (2.1) en wat over deze onderwerpen tot vorig jaar in deze paragraaf stond naar aparte hoofdstukken in de financiële begroting (hoofdstuk 3.5 en 3.6). Zo sluiten we aan bij de manier waarop de accountant deze informatie in de jaarstukken wil zien.

We beschrijven de vervangingsinvesteringen en geplande projecten in detail bij Investeringsplan (3.5). Het gebruik van reserves en voorzieningen staat verderop in hoofdstuk Gebruik van reserves en voorzieningen(3.6).

We hebben de risico's goed in beeld

De financiële situatie van Bronckhorst is gezond. Elk jaar bekijken we of maatregelen nodig zijn om risico's te beperken. We blijven aandacht houden voor risicomanagement. In paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2) leest u hier meer over.

3.2.2. De veranderingen in budgetten

Vanuit de voorstellen uit de Perspectiefnota 2026-2029 wijzigden bij verschillende beleidsvelden de budgetten (herkomst PPN). De overige budgetveranderingen in deze programmabegroting (herkomst PB) hebben we in de vorige paragraaf toegelicht.

Hieronder geven we in vogelvlucht de veranderingen per programma.

Programma 1 Zorg en ondersteuning

Omschrijving	Herkomst *	S/I	2026	2027	2028	2029
1A Zo doen we dat: Samenredzaamheid in de kernen	PPN	S	-90	-90	-90	-90
1B Zorgkosten Wmo en Jeugd	PPN	S	-3.528	-3.528	-3.528	-3.528
1B Vitaal oud worden: Nu en in de toekomst	PPN	S	-130	-90	-90	-90
1B Budgetplafonds	PPN	S	100	100	100	100
1B Mantelzorgwaardering anders inrichten	PPN	S	20	20	20	20
1B Powerful Ageing geeft minder indicaties hulp in huishouden	PPN	S	200	200	200	200
1B Minder taxivervoer door indicatie maatwerk	PPN	S	100	100	100	100
1A Gemeenschappelijke regelingen (GGD)	PB	S				
Totaal gewijzigd beleid Zorg en ondersteuning			-3.328	-3.288	-3.288	-3.288
waarvan structureel			-3.328	-3.288	-3.288	-3.288
waarvan incidenteel			0	0	0	0

* PPN = perspectiefnota; PB = aanvulling programmabegroting

Programma 2 Wonen en leefomgeving

Omschrijving	Herkomst *	S/I	2026	2027	2028	2029
2A Versnellen woningbouw	PPN	S	-200	-200	-200	-200
2A Situationeel grondbeleid toepassen	PPN	I		-30		
2A Verhoging leges tarieven met 10%	PPN	S	100	100	100	100
2A Leges voor kleine BOPA/OPA's heffen	PPN	S	50	50	50	50
2A Leges heffen voor nieuwe legessoorten	PPN	S	10	10	10	10
2B Onderhoud civiele kunstwerken	PPN	S	-48	-95	-95	-95
2B Versterken lokale omroepen	PPN	I	-27	-27		
2B Herstel sloten	PPN	S	-123	-123	-378	-378
2B Herstel laanbomen	PPN	S	-75	-200	-250	-250
2B Straatverlichting dimmen	PPN	S	7	7	7	7

Omschrijving	Herkomst *	S/I	2026	2027	2028	2029
2B Verminderen bermen verlagen en aanbrengen bermverharding	PPN	S		85	85	85
2B Minder verkeersmaatregelen treffen	PPN	S	30	30	30	30
2B Onderhoud aan scholen aan scholen overdragen	PPN	S	19	19	19	19
2B Invoering MBO Leerplicht	PPN	S	-40	-40	-40	-40
2B Versobering omgevingsprogramma Landelijk gebied	PPN	I	50			
2B Verminderen vervanging straatmeubilair	PPN	S	10	10	10	10
2B Verminderen vervanging palen langs fietspaden	PPN	S	5	5	5	5
2B Minder kappen en herplant bomen	PPN	S	10	10	10	10
2B Minder reconstructie groenvakken	PPN	S	150	250	250	250
2B Minder subsidie voor burgerprojecten	PPN	S	25	25	25	25
2B Kosten Langenberg binnen bijdrage vanuit provincie	PPN	S	3	3	3	3
2B Opzeggen deelname platforms circulariteit en biodiversiteit	PPN	S	4	4	4	4
2B Geen afkoppelsubsidies verstrekken	PPN	S	50	50	50	50
2B Verharding bij begraafplaatsen naar onderhoudsniveau B	PPN	S	3	3	3	3
2B Leges begraafrechten (niet algemeen onderhoud) verhogen	PPN	S	20	20	20	20
2B Doorberekenen projecturen aan derden (0,5 fte)	PPN	S	40	40	40	40
2B Gemeenschappelijke regelingen (VNOG)	PB	S	-110	-110	-110	-110
Totaal gewijzigd Wonen en leefomgeving			-36	-104	-353	-353
waarvan structureel			-59	-47	-353	-353
waarvan incidenteel			23	-57	0	0
* PPN = perspectiefnota; PB = aanvulling programmabegroting						

Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling

Omschrijving	Herkomst *	S/I	2026	2027	2028	2029
3A Subsidie ondernemersprijs halveren	PPN	S	5		5	
3A Tarieven toeristenbelasting met 25% verhogen	PPN	S		125	125	125
3A Tarieven forensenbelasting met 25% verhogen	PPN	S	18	18	18	18
3B We doen mee in de RegioRotonde	PPN	I	-225	-200	-200	
3B Aanschaf soortenmanagementplan Warmtetransitie	PPN	I	-150			
3B Minder dorpsenergieprocessen subsidiëren	PPN	I	60			
3B Geen vouchers en andere bewustwordingstrajecten	PPN	S	14	14	14	14
3B Op Morgen mobiel verkopen	PPN	I	20			
3B Gemeenschappelijke regelingen (ODA)	PB	S	-132	-132	-132	-132
3B Geen verkoop van ondergrondse verzamelcontainers	PB	I	-812			
Totaal gewijzigd Bedrijvigheid en ontwikkeling			-1.202	-175	-170	25
waarvan structureel			-95	25	30	25
waarvan incidenteel			-1.107	-200	-200	0

* PPN = perspectiefnota; PB = aanvulling programmabegroting

Programma 4 Bestuur

Omschrijving	Herkomst *	S/I	2026	2027	2028	2029
4A Stoppen met vertrouwenspersoon	PPN	S	24	24	24	24
4A Minder stembureau's, doeken	PPN	S	6	6	6	6
4A Geen verkiezingsjaar dan ook niet begroten	PPN	S				47
4A Gemeenschappelijke regeling (Regio Achterhoek)	PB	S				
Totaal gewijzigd Bestuur			30	30	30	77
waarvan structureel			30	30	30	77
waarvan incidenteel			0	0	0	0

* PPN = perspectiefnota; PB = aanvulling programmabegroting

Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Omschrijving	Herkomst *	S/I	2026	2027	2028	2029
BV Aanbesteding automatiseringssystemen	PPN	I		-30	-30	
BV Investeren in ontwikkeling en behoud van medewerkers	PPN	S	-200	-300	-300	-300
Minder abonnementen, porto en bloemen	PPN	S	10	10	10	10
Ander systeem voor inkoopplatform (= autonome verlaging)	PPN	S	10	10	10	10
Investeringsagenda voor 100% uit reserves dekken	PPN	S	179	227	227	448
OZB verhoging met 2%	PPN	S	196	196	196	196
AU meicirculaire 2025 vrij besteedbaar	PB	S	1.926	1.871	358	487
AU meicirculaire 2025 compensatie loon- en prijsstijgingen	PB	S	2.630	2.656	2.516	2.548
Indexeren prijzen en salarissen	PB	S	-1.428	-1.410	-1.427	-1.437
Bijdrage samenwerkingsverbanden	PB	S	22	14	13	-29
Gemeenschappelijke regelingen (GBTwente)	PB	S	-17	-17	-17	-17
Intrekken stelposten	PB	S	-91	-91	-90	-88
Wijzingen investeringsplan na Jaarstukken 2024	PB	S	385	326	176	235
Totaal gewijzigd Dekkingsmiddelen			3.622	3.463	1.642	2.064
waarvan structureel			3.622	3.493	1.672	2.064
waarvan incidenteel			0	-30	-30	0

* PPN = perspectiefnota; PB = aanvulling programmabegroting

3.2.3. De balans in het kort

Balansprognose

De geprognosticeerde balansposities, aan het einde van een kalenderjaar, staan in het volgende overzicht:

Activa	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste activa						
Materiële vaste activa	68.338	81.649	88.863	92.460	109.003	107.368
Financiële vaste activa	11.754	11.754	11.659	11.659	11.519	11.488
Vlottende activa						
Grondexploitaties (voorraden)	2.106	1.359	1.109	1.540	1.455	1.700
Rekening-courantverhouding met het Rijk	17.500	0	0	0	0	0
Vorderingen op openbare lichamen	8.052	5.700	5.700	5.700	5.700	5.700
Overige vorderingen	3.296	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Liquide middelen	274	250	250	250	250	250
Overlopende activa	6.416	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250
Totaal	117.736	106.462	113.332	117.359	133.677	132.256
Passiva	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Eigen vermogen						
Algemene reserve	33.749	31.110	16.689	16.109	16.084	16.084
Bestemmingsreserves	39.473	36.349	48.852	48.684	47.610	45.824
Voorzieningen	13.079	13.202	12.429	11.747	7.919	7.761
Vaste schulden						
Leningportefeuille	10.866	8.532	6.261	5.544	4.867	4.271
Financieringsbehoefte (aan te trekken leningen)	0	1.769	14.601	21.775	44.697	45.816
Vlottende passiva						
Overige schulden	8.413	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Overlopende passiva						
Verplichtingen	3.716	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Voorschotbedragen specifiek bestedingsdoel	8.440	4.500	3.500	2.500	1.500	1.500
Totaal	117.736	106.462	113.332	117.359	133.677	132.256

Toelichting balans, activazijde

Vaste activa

We verdelen de vaste activa in materiële en financiële activa. Bij de materiële vaste activa horen investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Bij de financiële vaste activa gaat het om kapitaalverstrekkingen en uitgeleende bedragen aan verbonden partijen en andere leningen, zoals duurzaamheidsleningen en personeelshypotheken.

Economisch nut of maatschappelijk nut

Een investering heeft economisch nut als we het kunnen verkopen, als het geld oplevert of als het verhandelbaar is. Denk bijvoorbeeld aan gebouwen of voertuigen.

Een investering heeft maatschappelijk nut als het gaat om voorzieningen in de openbare ruimte die we niet kunnen verkopen. Voorbeelden zijn wegen, bruggen en openbaar groen.

Ontwikkeling van vaste activa

In deze programmabegroting nemen we verschillende investeringen mee. We rekenen met de investeringen waarvoor we tot en met 2025 krediet hebben, de vervangingsinvesteringen en de plannen uit de Investeringsagenda. U vindt de investeringen en de bijbehorende kapitaallasten in het Investeringsplan (3.5). We verwerken deze kapitaallasten in de ramingen van de programma's. Vervangingsinvesteringen in riolering en afval betalen we uit de daarvoor gevormde voorziening.

Op basis van de Investeringsagenda, het vervangingsplan en de beschikbare kredieten tot en met 2025 investeren we de komende jaren in totaal € 58,8 mln. Bij de financiële activa verwerken we de aflossingen van leningen.

Flottende activa

Onder de vlottende activa zetten we bezittingen die we binnen een jaar ('vlot') gebruiken of omzetten in geld. Denk aan voorraden, vorderingen en liquide middelen. Vlottende activa verschillen van vaste activa, omdat we vaste activa langer dan een jaar in bezit houden.

Voorraden kavels

De gepresenteerde waarde heeft betrekking op de grondexploitaties.

Rekening-courantverhouding met het Rijk

De rekening-courantverhouding laat zien hoeveel geld we overhouden (financieringsoverschot). Wanneer we meer geld hebben dan nodig om ons bezit te financieren moeten we dit overschot beleggen bij het Rijk via 'schatkistbankieren' (zie ook paragraaf Financiering).

Door nieuwe investeringen, de uitvoering van de Investeringsagenda en het gebruik van de Algemene reserve, bestemmingsreserves en voorzieningen, houden we geen geld over. We verwachten vanaf 2026 geld te gaan lenen (aantrekken financieringsmiddelen).

Vorderingen op openbare lichamen, overige vorderingen, liquide middelen en overlopende activa

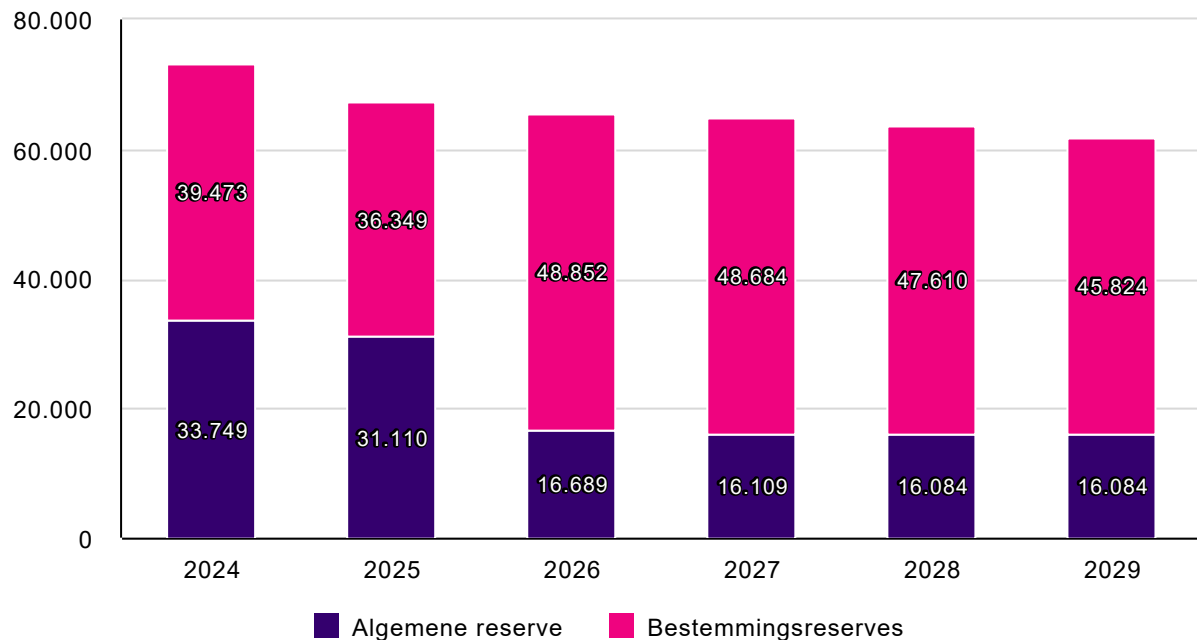
Voor deze balansprognose gebruiken we stelposten voor een aantal onderdelen. We baseren de cijfers op de meest recente Jaarstukken (2024).

Toelichting passiva, passivazijde

Eigen vermogen

Reserves

Ontwikkeling reserves in 2026

Specificatie	Saldo begin jaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde jaar
Algemene reserve	31.110	536	14.957	16.689
Algemene reserve	31.110	536	14.957	16.689
Minima	14		5	9
Bovenwijkse voorzieningen	909	82		991
Bovenwijkse voorzieningen, bestemd	1.581		25	1.556
Kapitaallasten investeringsagenda	7.253	13.200		20.453
Kapitaallasten investeringsagenda, bestemd	22.471		572	21.899
Gemeentehuis	4.121		177	3.943
Bestemmingsreserves	36.349	13.282	779	48.852
Totaal reserves	67.459	13.818	15.736	65.541

Algemene reserve

We gebruiken de Algemene reserve om onverwachte tegenvallers op te vangen. Daarnaast zoeken we, binnen de verslaggevingsregels, naar goede manieren om de reserve in te zetten voor blijvende meerwaarde voor Bronckhorst. U leest hier meer over in de [paragraaf Financiering \(2.2.4\)](#) en bij de [Investeringsagenda \(3.2.3\)](#).

Bestemmingsreserves

Dit deel van ons eigen vermogen gebruiken we voor een specifiek doel. De bestemmingsreserves zijn minder vrij te besteden dan de Algemene reserve. We kunnen de bestemming wel altijd aanpassen als dat nodig is.

Minima

We gebruiken deze reserve om inwoners eenmalig te helpen bij onverwachte kosten. Dit doen we alleen als zij geen gebruik kunnen maken van bestaande regelingen, zoals de bijstand. We verwachten dat we hiervoor ongeveer € 5.000 inzetten. We hebben nog voor drie jaar middelen.

Bovenwijkse voorzieningen

Bij ruimtelijke plannen die extra ruimte vragen, vragen we een bijdrage van de aanvrager. Dit doen we op basis van de Nota Bovenwijkse voorzieningen (2.2.7). We storten deze bijdragen in een aparte bestemmingsreserve met dezelfde naam. Met deze reserve betalen we uitgaven die buiten het directe projectgebied vallen. In februari 2023 werd het exploitatieplan vastgesteld, inclusief het kostendekkingsplan.

Kapitaallasten Investeringsagenda

In de Programmabegroting 2021–2024 hebben we besloten om de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda te vormen. Voor bijdragen vanuit de Sportagenda gebruikten we deze reserve in 2021 ook voor eenmalige bijdragen. Om beter inzicht te krijgen en de reserve goed te kunnen volgen, hebben we de reserve gesplitst; één waarvoor de bestemming vast is gelegd op basis van besluiten en één waarop besluitvorming nog moet plaatsvinden. Uit de reserve dekken we de afschrijvingslasten voor 100%. Met deze bestemmingsreserves betalen we voor toekomstige opgaven van Bronckhorst. U leest meer over het gebruik van deze reserves bij paragraaf Financiering (2.2.4) en de Investeringsagenda (3.2.4).

Gemeentehuis

We hebben deze reserve gevormd met geld uit de verkoop van de oude gemeentehuizen en de werkplaats in Hengelo. We gebruiken de reserve om (deels) de kapitaallasten van het gemeentehuis en de gemeentewerf te betalen. Elk jaar komt een deel van de reserve vrij en gebruiken we dat voor de exploitatie.

Daarnaast hebben we twee derde van de IZA-middelen (een kapitaaluitkering van de zorgverzekering) in deze reserve gestort. We gebruiken dat geld voor de kapitaallasten van personeelsvoorzieningen in de panden.

Voorzieningen

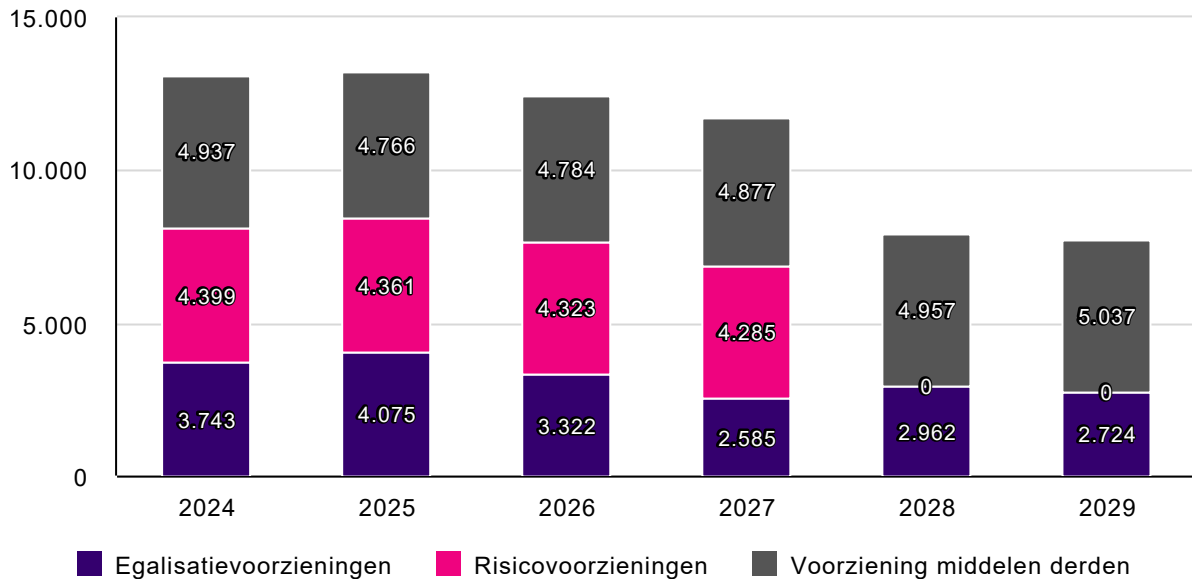
In Bronckhorst kennen we drie soorten voorzieningen. Voorzieningen hebben we voor verplichtingen en voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.

Ontwikkeling voorzieningen in 2026

Specificatie	Saldo begin jaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde jaar
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.957	621	379	2.199
Onderhoud sportaccommodaties	2.118	348	1.343	1.123
Egalisatievoorzieningen	4.075	969	1.722	3.322
Wethouders pensioen vóór herindeling	1.184		99	1.085
Pensioen wethouders	3.177	126	65	3.238
Risicovoorzieningen	4.361	126	164	4.323
Re-integratietrajecten	114			114
Rioolheffing, vervangingsinvesteringen	88	543	631	0
Rioolheffing, tariefegalisatie	576			576
Afvalstoffenheffing, vervangingsinvesteringen	14			14
Afvalstoffenheffing, tariefegalisatie	990			990

Specificatie	Saldo begin jaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde jaar
Afkoop onderhoud graven	2.905	431	325	3.011
Verlofsparen	79			79
Voorziening middelen derden	4.766	974	955	4.784
Totaal voorzieningen	13.202	2.069	2.842	12.429

Egalisatievoorzieningen

Met een egalisatievoorziening bouwen we een buffer op voor kosten die we pas later verwachten. Deze kosten horen bij de normale bedrijfsvoering, maar kunnen in bepaalde jaren ineens hoger uitvallen. Met de voorziening vangen we zulke pieken op.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties

We hebben een voorziening voor de jaarlijkse onderhoudskosten van gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties. We berekenen de stortingen op basis van het onderhoudsplan. Die stortingen zijn het gemiddelde van het bedrag dat we nodig hebben in de gekozen onderhoudsperiode. De berekeningen komen uit de onderhoudsplannen die we in 2018 opstelden. We betalen alle onderhoudskosten uit deze voorziening. Meer informatie vindt u in de [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen \(2.2.3\)](#).

Risicovoorzieningen

We gebruiken risicovoorzieningen voor verplichtingen die nog onzeker zijn. Deze verplichtingen kunnen later veranderen in schulden. In Bronckhorst hebben we twee risicovoorzieningen.

Wethouders pensioen vóór herindeling

We gebruiken deze voorziening voor het uitbetalen van pensioenen aan oud-wethouders van de voormalige gemeenten. We bepalen de hoogte van de voorziening regelmatig met actuariële berekeningen.

Pensioen wethouders

Elk jaar storten we een bedrag in de voorziening voor de pensioenen van wethouders van Bronckhorst. Dit bedrag komt overeen met de toename van hun opgebouwde pensioenrechten. We betalen de pensioenen uit deze voorziening.

De pensioenrechten worden per 1 januari 2028 overgedragen aan het Algemeen Burgelijk Pensioenfonds (ABP).

Voorziening middelen derden

Bij deze middelen van derden (niet van overheidsorganisaties) ligt de bestemming vast. De derde, zoals inwoners die te veel afvalstoffenheffing hebben betaald, geeft het geld voor een specifiek doel. Wij moeten het bedrag dan ook aan dat doel besteden. We hebben zeven voorzieningen voor deze middelen van derden, zoals voor re-integratietrajecten.

Re-integratietrajecten

We houden op het salaris van ons personeel de premie in voor 'Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten' (WGA). Dit bedrag storten we in een voorziening. Vanuit deze voorziening betalen we de re-integratietrajecten.

Rioolheffing, vervangingsinvesteringen

Bij het berekenen van het tarief voor de rioolheffing houden we rekening met een storting in de voorziening voor vervangingsinvesteringen. We sparen dit geld om toekomstige vervangingen te kunnen betalen. Meer informatie hierover staat in de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

Rioolheffing, tariefegalisatie

We zorgen voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater. Ook hebben we de zorg voor het grondwater. De rioolheffing is maximaal kostendekkend: we vragen niet meer dan nodig is. Bij het opstellen van de jaarstukken zien we of er een overschot of tekort is. Een overschot voegen we toe aan de voorziening. Een tekort halen we uit de voorziening, maar alleen tot het bedrag dat daarin beschikbaar is.

Afvalstoffenheffing, vervangingsinvesteringen

Bij het berekenen van het tarief voor de afvalstoffenheffing kunnen we rekening houden met een storting in de voorziening voor vervangingsinvesteringen. We sparen dit geld om toekomstige vervangingen van ondergrondse containers te kunnen betalen. Meer informatie hierover staat in de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

Afvalstoffenheffing, tarievenegalisatie

We dekken de kosten voor het inzamelen en verwerken van afvalstoffen met heffingen. De heffing is maximaal kostendekkend: we vragen niet meer dan nodig is. Bij het opstellen van de jaarstukken zien we of er een overschot of tekort is. Een overschot voegen we toe aan de voorziening. Een tekort halen we uit de voorziening, maar alleen tot het bedrag dat daarin beschikbaar is.

Afkoop onderhoud graven

Wie dat wil, kan het onderhoud van een graf afkopen. We storten deze afkoopsommen in een speciale voorziening. Elk jaar komt een deel van het bedrag vrij. Dat gebruiken we voor het onderhoud van de graven. Meer informatie hierover staat in de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

Verlofsparen

Vanaf 1 januari 2022 kunnen medewerkers bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Dit heet verlofsparen. Medewerkers gebruiken deze uren op een manier die past bij hun levensfase, persoonlijke situatie en loopbaanplanning. Zo sluit het verlof beter aan bij het gemeentelijke beeld van vitaliteit.

Vaste schulden

Onder vaste schuld vallen leningen met een looptijd van één jaar of langer. We geven hieronder een overzicht van de ontwikkeling van deze leningen, de jaarlijkse rentelasten en de resterende looptijd van onze leningenportefeuille.

Verloop leningen

Ontwikkeling	2025	2026	2027	2028	2029
Schuldrest per 1 januari	10.858	8.532	6.261	5.544	4.867
Reguliere aflossingen	2.326	2.271	717	677	597
Vervroegde aflossingen					
Schuldrest per 31 december	8.532	6.261	5.544	4.867	4.271
Rentelast boekjaar	431	337	273	241	211
Gemiddeld rentepercentage	4,4%	4,5%	4,6%	4,7%	4,7%

Looptijd schuldrestant per 31 december					
- looptijd < 5 jaar	2.594	740	440	180	0
- looptijd tussen 5 en 10 jaar	0	0	0	0	0
- looptijd langer dan 10 jaar	5.938	5.521	5.104	4.688	4.271

In 2025 en 2026 vervallen twee leningen van € 1.500.000. Op onze bestaande leningen betalen we gemiddeld 4,5% rente. Als we nieuwe leningen afsluiten voor o.a. de Investeringsagenda, veranderen de bedragen en het rentepercentage. Dit heeft invloed op onze totale rentelasten.

Vlottende passiva / Overlopende passiva

Onder deze posten vallen verplichtingen met een looptijd korter dan één jaar en vooruitontvangen bedragen. Voor de balansprognose gebruiken we stelposten voor de vlottende en overlopende passiva. De cijfers baseren we op de Jaarstukken 2024.

Overige gegevens

Jaarlijks terugkomende verplichtingen

Jaarlijks nemen we arbeidskosten mee in de exploitatie, zoals niet opgenomen vakantiedagen en wachtgelden. Deze kosten blijven meestal gelijk in omvang. Voor pensioenen en wachtgelden van (voormalige) wethouders gebruiken we een voorziening. We toetsen deze voorzieningen regelmatig en passen ze aan als dat nodig is.

3.2.4. Investeringsagenda

We blijven investeren in onderwijs, sport, leefbaarheid en bedrijventerreinen. In de Programmabegroting 2021–2024 stelden we hiervoor de Investeringsagenda op. We spraken af dat we uw raad betrekken bij concrete voorstellen. Ook volgen we de bestedingen en letten we op de inzet van begrotingsruimte en de bestemmingsreserve.

De Investeringsagenda

In 2023 brachten we de geplande investeringen in beeld. We verdeelden deze in vijf categorieën:

1. Projecten die klaar zijn of al lopen
2. Projecten waarover uw raad al een besluit nam
3. Projecten die we als college binnenkort willen uitvoeren
4. Projecten die we als college op langere termijn willen uitvoeren
5. Projecten die we voorlopig niet uitvoeren

In het onderstaande overzicht geven we de categorieën weer met de investeringsbedragen en het totaal van de vrij gemaakte middelen voor de uitvoering van de investeringen. Categorie 1 en 2 hebben we samengevoegd in Besloten Projecten. De projecten die we voorlopig niet uitvoeren, hebben we niet opgenomen.

Investeringsagenda	Investeringsbedrag
Besloten Projecten	22.680
Voorgenomen Projecten (korte termijn)	15.770
Voorgenomen Projecten (lange termijn)	0
Subtotaal benoemde uitvoeringsplannen	38.450
Totaal bekende ambities Investeringsagenda	38.450
Vrijgemaakt voor kapitaallasten Investeringsagenda	43.108
Beschikbaar voor projecten	4.658

De detaillering van de investeringen in de diverse categorieën hebben we hieronder weergegeven.

Omschrijving	Invest. bedrag	Afschr. term.	Start jaar	Afschrijvingslasten			
				2026	2027	2028	2029
Besloten Projecten							
VO Vorden	10.700	40	2026	268	268	268	268
Vorbereidingskrediet School Zelhem	300	40	2029	0	0	0	8
Vorbereidingskrediet School Zelhem	300	40	2029	0	0	0	8
Vorbereidingskrediet School Halle	300	40	2027	0	8	8	8
Verduurzamen sporthal De Kamp	1.500	25	2026	60	60	60	60
Verduurzamen sporthal 't Jebbink	1.500	25	2027	0	60	60	60
Fietsstroken Drempt / Laag Keppel	250	20	2023	13	13	13	13
Oltmanstraat Steenderen	700	20	2025	35	35	35	35
Bloemenbuurt Zelhem	550	20	2025	28	28	28	28
Marktplaats Steenderen	875	20	2025	44	44	44	44
Zomerweg Achter Drempt	1.300	20	2025	65	65	65	65
Herinrichting Smidsstraat / Magnoliaweg Zelhem	1.000	20	2026	50	50	50	50
Herinrichting Dorpstraat Vorden	150	20	2026	8	8	8	8
Herinrichting Burg. Smitstraat	600	20	2027	0	30	30	30

Omschrijving	Invest. bedrag	Afschr. term.	Start jaar	Afschrijvingslasten			
				2026	2027	2028	2029
MFA Bronckhorst Midden	125	40	2026	3	3	3	3
Herinrichting markt en parkje Zelhem	1.900	20	2029	0	0	95	95
Sporthal De Pol Zelhem (voorbereidingskrediet)	630	25	2029	0	0	0	25
Totaal besloten projecten	22.680			572	669	764	805
Voorgenomen Projecten (korte termijn)							
IHP Nieuwbouw scholen Zelhem	7.700	40	2029	0	0	0	193
IHP Nieuwbouw school Halle*	2.200	40	2027	0	55	55	55
Nieuwbouw sporthal De Pol Zelhem	4.370	40	2029	0	0	0	109
Uitbreiding en revitaliseren bedrijventerreinen	1.500	20	2029	0	0	0	75
Totaal projecten korte termijn	15.770			0	55	55	432
* Bij het samenstellen van de begroting is hiervoor een raadsvoorstel in voorbereiding.							
Voorgenomen Projecten (lange termijn)							
Beschikbaar voor nieuwe plannen	4.658	20	2029	0	0	0	233
Totaal projecten lange termijn	4.658			0	0	0	233
Projecten die voornamelijk niet worden uitgevoerd							
Mogelijke investeringen onderwijshuisvesting	9.915						
Totaal niet benoemde projecten	9.915						

De sportaccommodatie Het Hooge Wessel hadden we eerst onder categorie 4 (Programmabegroting 2025) opgenomen. Uw raad besloot om de kosten uit de onderhoudsvoorziening te betalen. Daardoor valt deze investering buiten de Investeringsagenda.

Budget en groei van de Investeringsagenda tot € 48,2 mln

We begonnen in 2021 met een budget van € 32,4 mln, waarvan € 23,8 mln uit de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda kwam. In het coalitieakkoord van 2022 voegden we € 10 mln toe, waarvan € 5 mln uit de bestemmingsreserve. Daarna voegden we € 4,6 mln toe uit de jaarstukken van 2023 en 2024 en uit de tussenrapportage van 2024. Het totale bedrag voor de Investeringsagenda is nu € 48,2 mln.

Voor de investeringen die we willen uitvoeren, beschikken we over voldoende middelen in de bestemmingsreserve voor de Investeringsagenda en in de begroting. Daarin zit zelfs nog ruimte. Wanneer we ook de projecten willen realiseren uit de categorie 5 zien we dat we over onvoldoende budget beschikken.

We betalen de Investeringsagenda volledig uit de reserves

We betalen de Investeringsagenda volledig uit onze reserves. In de Perspectiefnota 2026–2029 stelden we voor om alle lasten te dekken uit de bestemmingsreserve. Daarom voegden we € 13,2 mln toe. We volgen de bestedingen via de programmabegroting en de jaarstukken. Daarbij letten we goed op hoe we de bestemmingsreserve inzetten.

Verwachte tekorten

Veel plannen kosten meer dan we eerst dachten. Dit komt door stijgende lonen en prijzen tussen het moment van plannen en het moment van aanbesteding. Denk bijvoorbeeld aan de nieuwbouw in Halle en de uitvoering van de visie Sport en Leefbaar. Daarnaast ontvangen we nieuwe verzoeken voor eenmalige uitgaven, zoals initiatieven Sport en

Leefbaar. Uw raad nam hierover een motie aan om ruimhartig te zijn. We verzamelen alle extra verzoeken voor investeringen en voor de visie op sport en leefbaarheid. Of we deze plannen kunnen uitvoeren, hangt af van het opstellen van een sluitende meerjarenbegroting. We vinden het belangrijk om verantwoord te investeren. Dat betekent dat er voldoende geld beschikbaar moet zijn.

3.3. Overzicht baten en lasten per taakveld

Inleiding

In deze paragraaf laten we zien welke taakvelden binnen een deelprogramma vallen met daarbij de baten en lasten voor de jaren 2026-2029. De inhoud van de taakvelden is volgens het BBV zodat de vergelijkbaarheid met de overige gemeenten beter wordt. De verschillen van 2026 met 2025 lichten we steeds per taakveld toe. Het nieuwe beleid vanuit de voorstellen in de Perspectiefnota 2026-2029 benoemden we bij 3.2.2 De veranderingen in budgetten.

1A Vitale inwoners en samenleving

1A Vitale inwoners en samenleving	Baten	Lasten	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	770	4.538	-3.768
7.1 Volksgezondheid	169	1.823	-1.654
Totaal	940	6.361	-5.421

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

1A - 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	6.991	9.209	4.538	3.495	3.442	3.448
Totaal baten	6.500	5.003	770	98	94	94
Saldo	-491	-4.206	-3.768	-3.396	-3.348	-3.354

+ = ruimte; - = geldvraag

6.1 Personeelskosten (lasten € 148.000 V)

Vanuit de loonkostenbegroting 2026 worden er ten opzichte van 2025 minder personele kosten aan dit taakveld toegerekend.

6.1 Programma Migratie & Integratie (lasten € 1.072.000 V)

Het programma M&I betreft tijdelijke middelen met ieder jaar andere bedragen. In de 2^e Tussenrapportage 2025 stellen we de tijdsplanning van het programma weer bij. Dat worden de meest recente cijfers voor de Programmabegroting 2026. Wijzigingen binnen het programma M&I zijn budgettair neutraal over de jaren heen.

6.1 Opvang Vluchtelingen Oekraïne (lasten € 3.009.000 V)

De budgetten voor de opvang van Oekraïners verwerken we jaarlijks in de tussenrapportage. De regeling is een jaar geldig en de voorwaarden worden jaarlijks in december aangepast voor het komende jaar. Dit betekent dat deze budgetten niet meerjarig begroot mogen worden en dus een afwijking weergeven met het huidige jaar.

6.1 Preventie Jeugd (lasten € 202.000 V)

De uitvoering van de pilot 'Flexibel, Preventief & Nabij' vroeg voor de jaren 2024 en 2025 een aanvullende subsidiebijdrage voor jongerenwerk. We dekten deze bijdrage uit het budget voor Jeugdzorg (deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen).

6.1 Welzijnsbeleid (lasten € 90.000 N)

In de Perspectiefnota 2026-2029 stelde u structureel € 90.000 beschikbaar voor versterking van het maatschappelijk voorveld.

6.1 Collectief aanvullend vervoer (lasten € 100.000 V)

In de Perspectiefnota 2026-2029 stemde u in met een besparing op het doelgroepenvervoer en het sociaal recreatief Wmo-vervoer. Door kritischer te kijken naar daadwerkelijk maatwerk en het gebruik van openbaar vervoer te stimuleren, voorzien we een afname van het taxivervoer.

6.1 SPUK Inburgering (lasten € 243.000 V)

De SPUK Inburgeringsvoorzieningen is budgettair neutraal. De bedragen verschillen per jaar op basis van het aantal inburgeraars. In de tussenrapportage monitoren we deze budgetten.

6.1 Opvang Vluchtelingen Oekraïne (baten € 3.898.000 N)

Wat geldt voor de lasten bij 'Opvang Vluchtelingen Oekraïne' geldt ook voor de baten. Het verschil loopt via de Algemene reserve.

6.1 SPUK Inburgering (baten € 243.000 N)

Wat geldt voor de lasten bij 'Inburgering' geldt ook voor de baten, het betreft een budgettair neutrale SPUK.

7.1 Volksgezondheid

1A - 7.1 Volksgezondheid	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	1.526	1.819	1.823	1.687	1.718	1.749
Totaal baten	288	220	169	0	0	0
Saldo	-1.238	-1.599	-1.654	1.687	1.718	-1.749

+ = ruimte; - = geldvraag

7.1 Brede SPUK-regeling (baten € 51.000 N)

Voor een aantal onderdelen van de Brede SPUK-regeling ontvangen we in 2026 geen rijksmiddelen meer. Dit betreft de onderdelen Mentale gezondheid, Aanpak overgewicht en obesitas, Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie.

1B Toegang en individuele voorzieningen

1B Toegang en individuele voorzieningen	Baten	Lasten	Saldo
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	414	-414
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	606	-606
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	6	2.262	-2.256
6.3 Inkomensregelingen	6.594	9.010	-2.416
6.4 WSW en beschut werk	430	4.966	-4.536
6.5 Arbeidsparticipatie	0	1.109	-1.109
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	34	1.114	-1.080
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	265	4.255	-3.990
6.712 Begeleiding (Wmo)	0	3.385	-3.385
6.713 Dagbesteding (Wmo)	0	1.338	-1.338
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	0	10.769	-10.769
6.753 Jeugdhulp ambulante landelijk	0	235	-235
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	3.704	-3.704

1B Toegang en individuele voorzieningen	Baten	Lasten	Saldo
6.791 PGB Wmo	0	545	-545
6.792 PGB Jeugd	0	264	-264
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	0	0	0
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	0	18	-18
6.821 Jeugdbescherming	0	591	-591
6.822 Jeugdreclassering	0	37	-37
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	0	671	-671
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	455	-455
Totaal	7.329	45.747	-38.419

6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo

1B - 6.21	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	42	50	414	414	414	414
Totaal baten	10	0	0	0	0	0
Saldo	-32	-50	-414	-414	-414	-414

+ = ruimte; - = geldvraag

6.21 Loonkosten (lasten € 362.000 N)

Vanuit de loonkostenbegroting 2026 worden er personele kosten aan dit taakveld toegerekend. De overige wijzigingen betreffen reguliere indexering (lasten € 2.000 N).

6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd

1B - 6.22	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	291	595	606	554	453	452
Totaal baten	0	0	0	0	388	391
Saldo	-291	-595	-606	-554	-64	-61

+ = ruimte; - = geldvraag

6.22 Personeelskosten (lasten € 213.000 N)

Vanuit de loonkostenbegroting 2026 worden er personele kosten aan dit taakveld toegerekend.

6.22 Hervormingsagenda jeugd (lasten € 212.000 V)

Bij de Tussenrapportage 2024 en Jaarstukken 2024 schoven we de incidentele middelen voor uitvoering van de Hervormingsagenda jeugd door naar 2025. De overige wijzigingen betreffen reguliere indexering (lasten € 10.000 N).

6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal

1B - 6.23	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	2.162	2.767	2.262	2.292	2.292	2.262
Totaal baten	30	6	6	6	6	6
Saldo	-2.132	-2.762	-2.256	-2.286	-2.286	-2.256

+ = ruimte; - = geldvraag

6.23 Personeelskosten (lasten € 483.000 V)

Vanuit de loonkostenbegroting 2026 worden er ten opzichte van 2025 minder personele kosten aan dit taakveld toegerekend.

6.23 Regionale samenwerking (lasten € 31.000 V)

In de Tussenrapportage 2024 stelde uw raad voor de jaren 2024 en 2025 extra budget beschikbaar voor de nieuwe aanbestedingsprocedure Wmo en jeugdzorg. De overige wijzigingen betreffen reguliere indexering (lasten € 9.000 N).

6.3 Inkomensregelingen

1B - 6.3	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	8.788	9.133	9.010	9.040	9.027	9.010
Totaal baten	6.673	6.705	6.594	6.594	6.594	6.594
Saldo	-2.115	-2.428	-2.416	-2.446	-2.432	-2.415

+ = ruimte; - = geldvraag

6.3 TOZO (lasten € 110.000 V)

Ondernemers betalen de leningen bedrijfskapitaal terug die we vanuit de TOZO-regeling aan hen verstrekten. Deze aflossingsbedragen dragen we vervolgens weer af aan het Rijk. Per saldo is dit budgetneutraal. De verwachte baten en lasten verwerken we jaarlijks via de tussenrapportages.

6.3 TOZO (baten € 110.000 N)

Ondernemers betalen de leningen bedrijfskapitaal terug die we vanuit de TOZO-regeling aan hen verstrekten. Deze aflossingsbedragen dragen we vervolgens weer af aan het Rijk. Per saldo is dit budgetneutraal. De verwachte baten en lasten verwerken we jaarlijks via de tussenrapportages. Het restant betreft stijging van personele lasten als gevolg van CAO-ontwikkelingen en/of herverdeling van de totale loonsom over de diverse taakvelden (lasten € 22.000 N) en overige wijzigingen van kleinere omvang (lasten € 35.000 V).

6.4 WSW en beschut werken

1B - 6.4	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	4.670	4.998	4.966	4.724	4.736	4.721
Totaal baten	691	425	430	430	430	430
Saldo	-3.979	-4.573	-4.536	-4.294	-4.306	-4.291

+ = ruimte; - = geldvraag

6.4 Personeelskosten (lasten € 32.000 V)

Vanuit de loonkostenbegroting 2026 worden er ten opzichte van 2025 minder personele kosten aan dit taakveld toegerekend (lasten € 99.000 V). Vanuit de Meicirculaire 2025 ontvingen we voor 2026 minder rijksmiddelen voor uitvoering van de Wsw dan voor 2025. We verwerken dit als taakmutatie op de budgetten voor de loon- en uitvoeringskosten Wsw (lasten € 28.000 V). In 2025 zetten we een groter deel van het uitvoeringsbudget Wsw in voor het toekomstbestendig maken van het leerwerkbedrijf Werkcarrousel Bronckhorst, verantwoord onder taakveld 6.5 (lasten € 117.000 N). Het restant betreft overige wijzigingen van kleinere omvang (lasten € 22.000 V).

6.5 Arbeidsparticipatie

1B - 6.5	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	782	1.295	1.109	1.053	1.040	1.044
Totaal baten	12	0	0	0	0	0
Saldo	-770	-1.295	-1.109	-1.053	-1.040	-1.044

+ = ruimte; - = geldvraag

6.5 Werkcarrousel (lasten € 96.000 V)

Het budget voor het leerwerkbedrijf Werkcarrousel Bronckhorst is in 2025 incidenteel hoger in verband met de geplande verhuizing naar een nieuwbouwpand in Hengelo (Gld). Dit brengt extra kosten met zich mee voor procesbegeleiding en de inrichting van het gebouw.

6.5 Re-integratie (lasten € 100.000 V)

In de Perspectiefnota 2026-2029 stemde u in met een besparing van € 100.000 op re-integratievoorzieningen. Dit willen we realiseren door per soort voorziening een budgetplafond vast te stellen. Een budgetplafond is het maximale bedrag dat de gemeente per kalenderjaar kan uitgeven aan een bepaalde voorziening. Als dit budgetplafond bereikt is, verstrekt de gemeente zo'n voorziening niet meer.

6.5 Programma Migratie & Integratie (lasten € 80.000 V)

Het programma M&I betreft tijdelijke middelen met ieder jaar andere bedragen. In de 2^e Tussenrapportage 2025 stellen we de tijdsplanning van het programma weer bij. Dat worden de meest recente cijfers voor de Programmabegroting 2026. Wijzigingen binnen het programma M&I zijn budgettair neutraal over de jaren heen. Het restant betreft stijging van personele lasten als gevolg van CAO-ontwikkelingen en/of herverdeling van de totale loonsom over de diverse taakvelden (lasten € 63.000 N) en overige wijzigingen van kleinere omvang (lasten € 27.000 N).

6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)

1B - 6.60	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	1.647	1.159	1.114	1.180	1.183	1.183
Totaal baten	23	33	34	34	34	34
Saldo	-1.624	-1.126	-1.080	-1.146	-1.149	-1.149

+ = ruimte; - = geldvraag

6.60 Personeelskosten (lasten € 45.000 V)

Vanuit de loonkostenbegroting 2026 worden er ten opzichte van 2025 minder personele kosten aan dit taakveld toegerekend (lasten € 59.000 V). Het restant betreft overige wijzigingen van kleinere omvang en reguliere indexering (lasten € 14.000 N).

6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)

1B - 6711	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	4.225	4.217	4.255	4.215	4.215	4.215
Totaal baten	323	419	265	734	734	734
Saldo	-3.902	-3.798	-3.990	-3.482	-3.482	-3.482

+ = ruimte; - = geldvraag

6.711 Powerful Ageing (lasten € 130.000 N)

In de Perspectiefnota 2026-2029 stelde u voor 2026 € 130.000, en vanaf 2027 € 90.000, beschikbaar voor het trainingsprogramma Powerful Ageing dat ouderen helpt hun fysieke kracht en mobiliteit te behouden en te verbeteren. Met deze methodiek zetten we in op herstelgerichte ondersteuning om de zelfredzaamheid van ouderen te vergroten.

6.711 Kosten HbH (lasten € 200.000 V)

Door inzet van het trainingsprogramma Powerful Ageing verwachten we het aantal indicaties en daarmee de kosten voor huishoudelijke hulp terug te kunnen brengen. Het restant betreft reguliere indexering (lasten € 108.000 N).

6.711 Eigen bijdrage Wmo (baten € 154.000 N)

De invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo (ter vervanging van het abonnementstarief Wmo) is met een jaar uitgesteld naar 2027, wat de daling in eigen bijdragen Wmo in 2026 verklaart.

6.712 Begeleiding (Wmo)

1B - 6712	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	4.312	3.321	3.385	3.540	3.692	3.840
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-4.312	-3.321	-3.385	-3.540	-3.692	-3.840

+ = ruimte; - = geldvraag

De wijziging ten opzichte van 2025 betreft reguliere indexering en overige mutaties van kleinere omvang (lasten € 64.000 N).

6.713 Dagbesteding (Wmo)

1B - 6713	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	48	1.303	1.338	1.338	1.338	1.338
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-48	-1.303	-1.338	-1.338	-1.338	-1.338

+ = ruimte; - = geldvraag

De wijziging ten opzichte van 2025 betreft reguliere indexering (lasten € 35.000 N).

6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal

1B - 6752	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	8.006	10.465	10.769	10.787	10.787	10.787
Totaal baten	2	0	0	0	0	0
Saldo	-8.004	-10.465	-10.769	-10.787	-10.787	-10.787

+ = ruimte; - = geldvraag

De wijziging ten opzichte van 2025 betreft met name reguliere indexering (lasten € 304.000 N).

6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk

1B - 6753	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	680	229	235	235	235	235
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-680	-229	-235	-235	-235	-235

+ = ruimte; - = geldvraag

De wijziging ten opzichte van 2025 betreft reguliere indexering (lasten € 6.000 N).

6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal

1B - 6762	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	4.915	3.606	3.704	3.704	3.704	3.704
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-4.915	-3.606	-3.704	-3.704	-3.704	-3.704

+ = ruimte; - = geldvraag

De wijziging ten opzichte van 2025 betreft reguliere indexering (lasten € 98.000 N).

6.791 PGB Wmo

1B - 6791	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	505	527	545	545	545	545
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-505	-527	-545	-545	-545	-545

+ = ruimte; - = geldvraag

De wijziging ten opzichte van 2025 betreft reguliere indexering en overige mutaties van kleinere omvang (lasten € 18.000 N).

6.792 PGB Jeugd

1B - 6792	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	253	257	264	264	264	264
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-253	-257	-264	-264	-264	-264

+ = ruimte; - = geldvraag

De wijziging ten opzichte van 2025 betreft reguliere indexering (lasten € 7.000 N).

6.811 Beschermd wonen (Wmo)

1B - 6811	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	38	0	0	0	0	0
Totaal baten	637	0	0	0	0	0
Saldo	599	0	0	0	0	0

+ = ruimte; - = geldvraag

We hebben nog geen uitgaven voor Beschermd wonen.

6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)

1B - 6812	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	14	18	18	18	18	18
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-14	-18	-18	-18	-18	-18

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

6.821 Jeugdbescherming

1B - 6821	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	573	578	591	591	592	592
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-573	-578	-591	-591	-592	-592

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

6.822 Jeugdreclassering

1B - 6822	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	54	36	37	37	37	37
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-54	-36	-37	-37	-37	-37

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

6.91 Coördinatie en beleid Wmo

1B - 6.91	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	427	655	671	671	671	671
Totaal baten	2	0	0	0	0	0
Saldo	-426	-655	-671	-671	-671	-671

+ = ruimte; - = geldvraag

Vanuit de loonkostenbegroting 2026 worden er ten opzichte van 2025 meer personele kosten aan dit taakveld toegerekend (lasten € 16.000 N).

6.92 Coördinatie en beleid Jeugd

1B - 6.92	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	549	501	455	455	455	455
Totaal baten	13	0	0	0	0	0
Saldo	-536	-501	-455	-455	-455	-455

+ = ruimte; - = geldvraag

Vanuit de loonkostenbegroting 2026 worden er ten opzichte van 2025 minder personele kosten aan dit taakveld toegerekend (lasten € 46.000 V).

2A Passend wonen

2A Passend wonen	Baten	Lasten	Saldo
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.159	665	494
8.3 Wonen en bouwen	1.866	2.177	-312
Totaal	3.024	2.842	183

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

2A - 8.2	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	703	1.904	665	612	1.040	590
Totaal baten	179	1.752	1.159	729	906	466
Saldo	-524	-152	494	117	-134	-124

+ = ruimte; - = geldvraag

8.2 Bouwgrondexploitatie algemene kosten (lasten € 69.500 V)

In 2025 hebben we rekening gehouden met een verwachte winstneming bij Zomerweg 't Doornslag Achter Drempt. Deze is verkeerd begroot. In de 2^e Tussenrapportage 2025 herstellen we dit, maar dit zorgt nu voor de daling in 2026.

8.2 Grondexploitaties (lasten € 1.172.000 V)

De baten en lasten worden voor € 1.172.000 beïnvloed door het overbrengen van de veranderingen in de grondexploitaties naar de balans.

8.2 Grondkostenverhaal bijdrage bovenwijkse voorzieningen (baten € 51.000 V)

We verwachten in 2026 € 51.000 meer bijdrages bovenwijkse voorzieningen. Deze storten we in de bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen.

8.2 Grondexploitaties (baten € 1.172.000 N)

Bij de lasten geven we aan dat het hier gaat om het overbrengen van veranderingen in de grondexploitaties naar de balans.

8.2 Winstneming grondexploitaties (baten € 527.000 V)

In november 2025 heeft u het MPO vastgesteld. Hierin hebben we de verwachting opgenomen dat we in 2026 bij drie locaties, waarvan CPO Ludger Wichmond de grootste is, een winstneming verwachten. Dit leidt tot een stijging van de baten van € 527.000.

8.3 Wonen en bouwen

2A - 8.3	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	2.890	2.223	2.177	2.127	2.127	2.127
Totaal baten	2.151	1.547	1.866	1.968	1.899	1.899
Saldo	-739	-676	-312	-159	-229	-229

+ = ruimte; - = geldvraag

8.3 Volkshuisvesting algemeen (lasten € 200.000 V)

In 2025 stelde uw raad een incidenteel budget beschikbaar voor flexwonen. Dit leidt tot een voordeel t.o.v. 2026 van € 200.000.

8.3 Personeelskosten (lasten € 149.000 N)

Naast het voordeel binnen volkshuisvesting algemeen zijn er enkele budgetten die wel stijgen, de grootste hiervan wordt veroorzaakt door indexering van de salarissen.

8.3 Omgevingsvergunningen (baten € 388.000 V)

De stijging van de opbrengsten omgevingsvergunningen komt voort uit de stijging van het legestarief.

8.3 Ontwikkeling woningbouwprojecten (baten € 48.000 N)

In 2025 houden we rekening met de verkoop schoolplein de Mammoet Velswijk. Aangezien dit om een eenmalig voordeel gaat, leidt het wegvallen van deze opbrengst t.o.v. 2026 tot een nadeel.

2B Aantrekkelijke leefomgeving

2B Aantrekkelijke leefomgeving	Baten	Lasten	Saldo
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	166	355	-189
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	3.239	-3.239
1.2 Openbare orde en veiligheid	75	956	-882
2.1 Verkeer en vervoer	304	6.560	-6.257
2.2 Parkeren	0	34	-34
2.5 Openbaar vervoer	0	52	-52
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	268	-268
4.2 Onderwijshuisvesting	44	1.800	-1.756
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	135	2.077	-1.941
5.1 Sportbeleid en activering	319	954	-635
5.2 Sportaccommodaties	425	1.488	-1.063
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	342	-342

2B Aantrekkelijke leefomgeving	Baten	Lasten	Saldo
5.4 Musea	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	455	-455
5.6 Media	45	1.000	-955
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	110	4.751	-4.641
7.2 Riolering	4.608	3.556	1.052
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	668	504	164
8.1 Ruimte en leefomgeving	181	2.879	-2.698
Totaal	7.080	31.269	-24.189

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

2B - 0.3	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	515	432	355	357	358	358
Totaal baten	151	132	166	166	166	166
Saldo	-364	-300	-189	-190	-192	-192

+ = ruimte; - = geldvraag

0.3 Personeelskosten (lasten € 96.000 N)

Naast enkele kleine wijzigingen wordt de grootste stijging van de lasten veroorzaakt door indexatie van de salarissen.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

2B - 1.1	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	2.963	3.064	3.239	3.371	3.436	3.435
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-2.963	-3.064	-3.239	-3.371	-3.436	-3.435

+ = ruimte; - = geldvraag

1.1 Algemeen (lasten € 175.000 N)

De stijging in lasten wordt veroorzaakt door hogere inzet van medewerkers (€ 43.000 N), hogere kapitaallasten (€ 74.000 N) en een hogere bijdrage voor de VNOG (€ 58.000 N).

1.2 Openbare orde en veiligheid

2B - 1.2	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	1.006	1.010	956	942	939	937
Totaal baten	434	73	75	75	75	75
Saldo	-572	-937	-882	-868	-864	-863

+ = ruimte; - = geldvraag

1.2 Personeelskosten (lasten € 55.000 V)

De daling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een lagere inzet van medewerkers (€ 55.000 V).

2.1 Verkeer en vervoer

2B - 2.1	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	6.661	6.326	6.560	7.107	7.572	7.860
Totaal baten	426	296	304	304	304	304
Saldo	-6.234	-6.030	-6.257	-6.803	-7.268	-7.556

+ = ruimte; - = geldvraag

2.1 Maatschappelijke investeringen (lasten € 403.000 N)

We hebben hogere kapitaallasten als gevolg van meer maatschappelijke investeringen zoals wegen.

2.1 Onderhoud wegen (lasten € 113.000 V)

We zien lagere lasten voor onderhoud wegen.

2.1 Overig (lasten € 64.000 V)

Het overige heeft betrekking op diverse kleinere verschillen.

2.2. Parkeren

2B - 2.2	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	22	23	34	33	33	33
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-22	-23	-34	-33	-33	-33

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

2.5 Openbaar vervoer

2B - 2.5	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	46	51	52	52	52	52
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-46	-51	-52	-52	-52	-52

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

4.1 Openbaar basisonderwijs

2B - 4.1	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	216	236	268	271	271	271
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-216	-236	-268	-271	-271	-271

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

4.2 Onderwijshuisvesting

2B - 4.2	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	1.691	1.027	1.800	1.866	1.902	2.148
Totaal baten	99	43	44	44	44	44
Saldo	-1.592	-984	-1.756	-1.822	-1.858	-2.104

+ = ruimte; - = geldvraag

4.2. Oplevering VO Vorden (lasten € 317.500 N)

We hebben hogere afschrijvingslasten door de oplevering van VO Vorden. Bij de jaarrekening 2025 sluiten we dit krediet af, waardoor we vanaf 2026 starten met afschrijven.

4.2. Doorbelasting rente (lasten € 466.500 N)

In 2025 rekenen we geen rente door omdat we meer rentebaten dan lasten hadden. In 2026 houden we rekening met een omslagrente van 1,5%. Dit zorgt voor een stijging van de rentelasten.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

2B - 4.3	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	1.445	1.970	2.077	2.058	2.058	2.058
Totaal baten	131	135	135	135	135	135
Saldo	-1.313	-1.835	-1.941	-1.923	-1.923	-1.923

+ = ruimte; - = geldvraag

4.3 Stimuleren schooldeelname (lasten € 40.000 N)

In de Perspectiefnota 2026-2029 stelde uw raad structureel € 40.000 beschikbaar voor het uitvoeren van de kwalificatieplicht MBO.

4.3 Leerlingenvervoer (lasten € 65.000 N)

Op basis van de meerjarenbegroting van ZOOV verwachten we dat de kosten voor leerlingenvervoer en bijbehorende uitvoeringskosten stijgen.

4.3 Schuifpuzzel Zelhem (lasten € 60.000 V)

In 2025 stelde uw raad incidenteel budget beschikbaar voor de schuifpuzzel Zelhem. Dit leidt tot een voordeel ten opzichte van 2026. Het restant betreft stijging van personele lasten als gevolg van CAO-ontwikkelingen en/of herverdeling van de totale loonsom over de diverse taakvelden (lasten € 50.000 N) en overige wijzigingen van kleinere omvang (lasten € 12.000 N).

5.1 Sportbeleid en activering

2B - 5.1	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	3.641	2.828	954	756	756	756
Totaal baten	720	349	319	121	121	121
Saldo	-2.921	-2.479	-635	-635	-635	-635

+ = ruimte; - = geldvraag

5.1 Initiatieven Leefbaar en Sportief Bronckhorst (lasten € 1.726.000 V)

In 2025 is ingezet op initiatieven voor Leefbaar en Sportief Bronckhorst (lasten € 1.726.000 V), voor 2026 gaan we voor dergelijke initiatieven over op een structureel bedrag (€ 250.000).

5.1 Personeelskosten (lasten € 108.000 V)

We hebben in 2025 hogere loonkosten om bovenstaande initiatieven op te halen en te beoordelen. De rest heeft betrekking op overige verschillen (€ 10.000 V).

5.2 Sportaccommodaties

2B - 5.2	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	1.264	1.300	1.488	1.573	1.664	1.827
Totaal baten	422	414	425	425	425	425
Saldo	-842	-886	-1.063	-1.148	-1.239	-1.402

+ = ruimte; - = geldvraag

5.2 Verduurzamen sporthal (lasten € 111.000 N)

In 2024 en 2025 hebben we ingezet op het verduurzamen van sporthal De Kamp in Hengelo. In 2026 krijgen we hierdoor hogere kapitaallasten (lasten € 111.000 N).

5.2 Doorbelasten rente (lasten € 65.000)

In 2025 was het rentepercentage voor de doorbelasting 0%. In 2026 houden we rekening met een omslagrente van 1,5%. Dit zorgt voor een stijging van de rentelasten.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

2B - 5.3	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	169	334	342	342	342	342
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-169	-334	-342	-342	-342	-342

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

5.4 Musea

2B - 5.4	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	21	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-21	0	0	0	0	0

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

5.5. Cultureel erfgoed

2B - 5.5	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	588	505	455	455	455	455
Totaal baten	43	35	0	0	0	0
Saldo	-545	-471	-455	-455	-455	-455

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

5.6 Media

2B - 5.6	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	1.323	948	1.000	863	836	836
Totaal baten	518	44	45	45	45	45
Saldo	-805	-904	-955	-818	-791	-791

+ = ruimte; - = geldvraag

5.6 Lokale omroep (lasten € 27.000 N)

In de Perspectiefnota 2026-2029 stelde uw raad voor de jaren 2026 en 2027 € 27.000 extra subsidie beschikbaar voor een toekomstbestendige lokale omroep. De totale subsidiebijdrage aan de lokale omroep is daarmee voor deze jaren gebaseerd op € 2,00 per inwoner. Vanaf 1 januari 2028 treedt de nieuwe Mediawet in werking en vindt de financiering door het Rijk plaats. De overige wijzigingen zijn van kleinere omvang en betreffen met name reguliere indexering (lasten € 25.000 N).

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

2B - 5.7	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	3.938	4.933	4.751	4.662	4.781	4.718
Totaal baten	168	129	110	110	129	70
Saldo	-3.770	-4.804	-4.641	-4.552	-4.652	-4.648

+ = ruimte; - = geldvraag

5.7 Landelijk gebied (lasten € 115.000 V)

In de Perspectiefnota 2026-2029 schrapte uw raad € 50.000 op het incidentele budget plattelandsontwikkeling. Daarnaast heeft uw raad via een resultaatbestemming bij de Jaarstukken 2024 € 65.000 beschikbaar gesteld in 2025 voor projecten in het landelijk gebied. Dit leidt tot een daling van de lasten in 2026 van € 115.000.

5.7 Openbaar groen (lasten € 118.000 V)

In 2026 begroten we lagere kosten voor reconstructie van groenvakken.

5.7. Personeelskosten (lasten € 50.000 N)

We hebben in 2026 hogere loonkosten als gevolg van de hogere CAO.

7.2 Riolering

2B - 7.2	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	3.821	2.912	3.556	3.564	3.567	3.569
Totaal baten	5.018	4.461	4.608	4.608	4.608	4.608
Saldo	1.197	1.549	1.052	1.044	1.041	1.039

+ = ruimte; - = geldvraag

7.2. Kapitaallasten (lasten € 447.000 N)

Ons investeringsniveau neemt toe, daardoor verwachten we hogere kapitaallasten.

7.2. Dotatie voorziening (lasten € 224.000 N)

De vervangingsinvesteringen betalen we vanuit onze voorziening. Hiervoor doen we een hogere storting.

7.2 Rioolheffing (baten € 147.000 V)

Als gevolg van de prijsstijgingen verhogen we ons rioolheffing.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

2B - 7.5	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	539	501	504	509	512	501
Totaal baten	611	627	668	691	715	723
Saldo	72	126	164	182	202	222

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

8.1 Ruimte en leefomgeving

2B - 8.1	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	2.867	3.571	2.879	2.913	2.792	2.792
Totaal baten	685	658	181	243	130	130
Saldo	-2.182	-2.913	-2.698	-2.670	-2.663	-2.663

+ = ruimte; - = geldvraag

8.1 Uitvoering landelijke beëindigingsregeling veehouderij (LBV en LBV+) (lasten € 214.000 V)

In 2024 en 2025 stelde het Rijk incidenteel budget beschikbaar voor de uitvoering van LBV en LBV+. In 2025 is hiervan nog € 214.000 beschikbaar, dit valt in 2026 weg.

8.1 Faciliterend grondbedrijf (lasten € 322.000 V)

In de 2^e Tussenrapportage 2025 geven we aan dat we onze bedrijfsvoering bij woningbouwprojecten verder professionaliseren. Dit leidt ertoe dat we van alle woningbouwprojecten de gerelateerde plankosten ramen over de hele periode. Doordat deze wijziging nog niet verwerkt is in bovenstaande cijfers, ontstaat er een kunstmatige voordeel.

8.1 Personeelskosten (lasten € 52.000 N)

De personeelskosten zijn gestegen door indexering van de salarissen.

8.1 Planontwikkelingskosten grondbedrijf (lasten € 220.000 V)

We passen de lasten voor faciliterend grondbedrijf aan (zie hiervoor bij 8.1. Faciliterend grondbedrijf). Datzelfde doen we voor de tegenhanger daarvan, de batenkant.

8.1 Faciliterend grondbedrijf (baten € 270.000 N)

In de 2^e Tussenrapportage 2025 ramen we van alle woningbouwprojecten de verwachte opbrengsten over de hele periode. Met name in 2026 en verder ontbreekt deze raming grotendeels. Doordat deze wijziging nog niet verwerkt is in bovenstaande cijfers, ontstaat er een kunstmatige nadeel.

8.1 Planontwikkelingskosten grondbedrijf (baten € 220.000 N)

In de 2^e Tussenrapportage 2025 ramen we van alle woningbouwprojecten de verwachte opbrengsten over de hele periode. Met name in 2026 en verder ontbreekt deze raming grotendeels. Doordat deze wijziging nog niet verwerkt is in bovenstaande cijfers, ontstaat er een kunstmatige nadeel.

3A Economie

3A Economie	Baten	Lasten	Saldo
3.1 Economische ontwikkeling	0	594	-594
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.069	1.183	-114
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	30	-29
3.4 Economische promotie	560	498	62
Totaal	1.631	2.305	-674

3.1 Economische ontwikkeling

3A - 3.1	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	756	754	594	594	640	726
Totaal baten	12	0	0	0	0	0
Saldo	-744	-754	-594	-594	-640	-726

+ = ruimte; - = geldvraag

3.1 Leader (lasten € 155.000 V)

Gezien de toestroom van het aantal Leader aanmeldingen medio 2024 is de uitgave van de totale gemeentelijke bedrage voor de periode 2023-2027 voorzien in 2024 en 2025. Daarom hebben we de beschikbare middelen voor 2026 en 2027 verschoven naar 2024 en 2025.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

3A - 3.2	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	84	1.270	1.183	114	383	114
Totaal baten	294	1.135	1.069	0	269	0
Saldo	210	-135	-114	-114	-114	-114

+ = ruimte; - = geldvraag

3.2 Planontwikkelingskosten werklocaties (lasten € 191.000 V)

In 2025 werken we aan de plantontwikkeling van de werklocaties in Hengelo, Steenderen en Zelhem. We hopen dat dit in 2026 leidt tot een vastgestelde grondexploitatie. Vandaar dat de lasten voor de planontwikkeling stoppen in 2026.

3.2 Industriepark (lasten € 125.000 N)

In november 2024 stelde uw raad het MPO 2025 vast. De begroting hebben we hierop meerjarig aangepast en zo ingericht dat de gerealiseerde baten en lasten automatisch geactiveerd worden naar de balans. Hierbij gebruiken we een negatieve last. Bij de baten (bijv. grondverkoop) doen we dit ook, terwijl we hier beter een negatieve baat hadden kunnen gebruiken. Hoewel alle baten en lasten van de grondexploitaties in de realisatie op de juiste manier worden geactiveerd naar de balans, leidt dit in de begroting nu tot een ogenschijnlijk verschil bij zowel de baten als de lasten. Per saldo is dit budgettair neutraal. Bij de actualisatie van het MPO 2026 herstellen we dit.

3.2 Planontwikkelingskosten werklocaties (baten € 191.000 N)

In 2025 werken we aan de plantontwikkeling van de werklocaties in Hengelo, Steenderen en Zelhem. We hopen dat dit in 2026 leidt tot een vastgestelde grondexploitatie. Vandaar dat de baten voor de planontwikkeling stoppen in 2026.

3.2 Industriepark (baten € 125.000 V)

In november 2024 hebt u het MPO 2025 vastgesteld. De begroting hebben we hierop meerjarig aangepast en zo ingericht dat de gerealiseerde baten en lasten automatisch geactiveerd worden naar de balans. Hierbij gebruiken we een negatieve last. Bij de baten (bijv. grondverkoop) doen we dit ook, terwijl we hier beter een negatieve baat hadden kunnen gebruiken. Hoewel alle baten en lasten van de grondexploitaties in de realisatie op de juiste manier worden geactiveerd naar de balans, leidt dit in de begroting nu tot een ogenschijnlijk verschil bij zowel de baten als de lasten. Per saldo is dit budgettair neutraal. Bij de actualisatie van het MPO 2026 herstellen we dit.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

3A - 3.3	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	71	31	30	30	30	30
Totaal baten	3	2	2	2	2	2
Saldo	-67	-29	-29	-29	-29	-29

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

3.4 Economische promotie

3A - 3.4	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	570	626	498	503	498	503
Totaal baten	679	545	560	685	685	685
Saldo	109	-81	62	183	187	183

+ = ruimte; - = geldvraag

3.4 Toerisme en recreatie (lasten € 120.000 V)

Bij de Jaarstukken 2024 hebt u via een resultaatbestemming € 100.000 beschikbaar gesteld in 2025 voor de vervanging van een brug.

3B Duurzaamheid

3B Duurzaamheid	Baten	Lasten	Saldo
7.3 Afval	4.377	3.464	912
7.4 Milieubeheer	2.443	4.860	-2.417
Totaal	6.820	8.324	-1.505

7.3 Afval

3B - 7.3	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	3.671	3.343	3.464	3.473	3.483	3.481
Totaal baten	4.543	4.267	4.377	4.387	4.398	4.396
Saldo	872	925	912	914	915	916

+ = ruimte; - = geldvraag

7.3. Dotatie uit voorziening (lasten € 104.000)

Over 2026 verwachten we geen dotatie uit de voorziening.

7.3 Afvalstoffenheffing (baten € 109.000 V)

We passen de indexering (2,7%) toe op de afvalstoffenheffing voor de gestegen prijzen.

7.4 Milieubeheer

3B - 7.4	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	3.028	4.755	4.860	4.311	2.983	2.783
Totaal baten	980	2.637	2.443	2.023	764	764
Saldo	-2.048	-2.118	-2.417	-2.288	-2.219	-2.019

+ = ruimte; - = geldvraag

7.4 Energiearmoede (lasten € 246.000 V)

Vanuit het Rijk ontvangen we subsidie ter bestrijding van energiearmoede. Het merendeel van de restantsubsidie verwachten we in 2025 (€ 346.000) uit te geven en een kleiner deel in 2026 (€ 100.000).

7.4 ODA Achterhoek (lasten € 132.000 N)

Over 2026 verwachten we hogere kosten ODA Achterhoek. Dit zit vooral in de toename van kosten voor specialistische adviezen.

7.4 Routekaart (lasten € 150.000 V)

Vanuit het Rijk ontvangen we in 2025 nog CDOKE-middelen. We hebben het merendeel van deze middelen en bijbehorende lasten begroot in 2025, maar voorzichtigheidshalve ook

een deel in 2026. Het was nog onduidelijk of het Rijk deze CDOKE-middelen ook na 2025 verstrekt.

7.4 Soortenmanagementplan (lasten € 350.000 N)

In de Perspectiefnota 2026-2029 stelde u eenmalig € 350.000 beschikbaar voor het soortenmanagementplan in 2026.

7.4 Energiearmoede (baten € 246.000 N)

Vanuit het Rijk ontvangen we subsidie ter bestrijding van energiearmoede. Het merendeel van de restant subsidie verwachten we in 2025 (€ 346.000) uit te geven en een kleiner deel in 2026 (€ 100.000).

7.4 Regiorotonde (baten € 60.000 N)

Vanuit het Rijk en de provincie verwachten we subsidie voor de werkzaamheden voor de Regiorotonde. Het merendeel van deze middelen verwachten we in 2025. Daardoor ontstaat er een nadeel van € 60.000 t.o.v. 2026.

7.4 Routekaart (baten € 110.000 N)

Vanuit het Rijk ontvangen we in 2025 nog CDOKE-middelen. We hebben het merendeel van deze middelen en bijbehorende lasten begroot in 2025, maar voorzichtigheidshalve ook een deel in 2026. Het was nog onduidelijk of het Rijk deze CDOKE-middelen ook na 2025 verstrekt.

7.4 Soortenmanagementplan (baten € 200.000 V)

We verwachten in 2026 eenmalig € 200.000 subsidie vanuit de provincie voor het soortenmanagementplan.

4A Besturen

4A Besturen	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	0	2.626	-2.626
0.2 Burgerzaken	828	2.059	-1.231
Totaal	828	4.685	-3.857

0.1 Bestuur

4A - 0.1	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	3.109	2.596	2.626	2.584	2.584	2.583
Totaal baten	16	0	0	0	0	0
Saldo	-3.094	-2.596	-2.626	-2.584	-2.584	-2.583

+ = ruimte; - = geldvraag

0.1 Gemeenteraadsverkiezingen (lasten € 44.000 N)

In maart 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. In de begroting 2026 houden we daarom rekening met een verkiezingsbudget voor de raad. De overige wijzigingen zijn van kleinere omvang (lasten € 14.000 V).

0.2 Burgerzaken

4A - 0.2	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	1.947	2.086	2.059	2.091	2.065	1.677
Totaal baten	778	719	828	904	784	377
Saldo	-1.169	-1.367	-1.231	-1.188	-1.281	-1.301

+ = ruimte; - = geldvraag

0.2 Reisdocumentenpiek (lasten € 32.000 N)

Door de reisdocumentenpiek zijn er naast hogere opbrengsten ook hogere kosten door de bijbehorende afdracht van leges aan het Rijk.

0.2 Overige wijzigingen (lasten € 37.500 V)

De lasten zijn in 2025 hoger omdat uw raad incidenteel budget (€ 30.000) beschikbaar stelde voor de aanbesteding van burgerzaken automatisering. Daarnaast besloot uw raad bij de Perspectiefnota 2026-2029 om het aantal stembureaus terug te brengen en minder verkiezingsspandoeken in de gemeente op te hangen (€ 7.500).

0.2 Reisdocumentenpiek (baten € 70.000 V)

In 2014 is de geldigheidsduur van de reisdocumenten voor volwassenen verlengd van vijf naar tien jaar. Dat geeft een reisdocumentenpiek. Deze piek duurt tot en met 2029.

Algemene dekkingsmiddelen

AD.AU Algemene uitkering	Baten	Lasten	Saldo
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	75.608	0	75.608
Totaal	75.608	0	75.608

AD.DIV Dividenden	Baten	Lasten	Saldo
0.5 Treasury	580	4	576
Totaal	580	4	576

AD.LOK Lokale heffingen	Baten	Lasten	Saldo
0.61 OZB woningen	7.307	651	6.656
0.62 OZB niet-woningen	3.154	108	3.046
0.63 Parkeerbelasting	5	0	5
0.64 Belastingen overig	140	21	119
Totaal	10.606	780	9.826

AD.OV Overige algemene dekkingsmiddelen	Baten	Lasten	Saldo
0.8 Overige baten en lasten	20	734	-714
Totaal	20	734	-714

AD.RENTE Saldo financieringsfunctie rente	Baten	Lasten	Saldo
0.5 Treasury	1.476	523	953
Totaal	1.476	523	953

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

AU- 0.7	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	71.463	74.958	75.608	75.317	73.595	74.228
Saldo	71.463	74.958	75.608	75.317	73.595	74.228

+ = ruimte; - = geldvraag

0.7 Algemene uitkering (baten € 650.000 V)

De Meicirculaire 2025 gaat uit van een hogere rijksbijdrage in 2026 waar geen directe lasten tegenover staan.

0.5 Treasury dividend

DIV- 0.5	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	9	4	4	4	4	4
Totaal baten	840	556	580	580	580	580
Saldo	831	551	576	576	576	576

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

0.61 OZB woningen

LOK- 0.61	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	595	584	651	651	651	651
Totaal baten	6.106	6.785	7.307	7.307	7.333	7.333
Saldo	5.511	6.201	6.656	6.656	6.682	6.682

+ = ruimte; - = geldvraag

0.61 Perceptiekosten (lasten € 67.000 N)

De uitvoeringskosten nemen toe, door CAO-stijging voor eigen personeel en de hogere lasten voor heffing, inning en invordering van GBTwente.

0.61 Opbrengst OZB eigenaren woningen (baten € 456.000 V)

Naast de gebruikelijke indexering (2,7%) is de opbrengst verhoogd met 2% als maatregel vanuit de Perspectiefnota 2026-2029. De verhoging van 2% was nodig om een sluitende programmabegroting te realiseren.

0.62 OZB niet-woningen

LOK- 0.62	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	139	101	108	108	108	108
Totaal baten	2.815	3.105	3.154	3.154	3.166	3.166
Saldo	2.676	3.004	3.046	3.046	3.057	3.057

+ = ruimte; - = geldvraag

0.61 Opbrengst OZB bedrijven (baten € 49.000 V)

Naast de gebruikelijke indexering (2,7%) is de opbrengst verhoogd met 2% als maatregel vanuit de Perspectiefnota 2026-2029. De verhoging van 2% was nodig om een sluitende programmabegroting te realiseren.

0.63 Parkeerbelasting

LOK- 0.63	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	5	5	5	5
Saldo	0	0	5	5	5	5

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

0.64 Belastingen overig

LOK- 0.64	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	32	33	21	21	21	21
Totaal baten	138	140	140	140	140	140
Saldo	106	107	119	119	119	119

+ = ruimte; - = geldvraag

Geen bijzonderheden te melden.

0.8 Overige baten en lasten

OV.AD- 0.8	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	647	1	734	734	734	734
Totaal baten	1.289	20	20	20	20	20
Saldo	642	19	-714	-714	-714	-714

+ = ruimte; - = geldvraag

0.8 Stelposten (€ 733.000 N)

In 2025 zijn alle personeelskosten naar andere taakvelden doorverdeeld. In 2026 staat onder dit taakveld, naast de post voor onvoorzien, het flexibele formatiebudget voor het opvangen van calamiteiten.

0.5 Treasury rente

RENTE- 0.5	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	609	546	523	711	805	798
Totaal baten	1.181	454	1.476	1.478	1.443	1.377
Saldo	573	-92	953	767	638	579

+ = ruimte; - = geldvraag

0.5 Hogere saldo financieringsfunctie (baten € 1.047.000 V)

Voor 2026 hebben we aan de investeringen binnen de diverse taakvelden/programma's rentelasten toegerekend tegen 1,5%. In 2025 kon dit achterwege blijven door hoge rentebaten over spaartegoeden.

Overhead

OVERH Overhead	Baten	Lasten	Saldo
0.4 Overhead	245	15.252	-15.007
Totaal	245	15.252	-15.007

0.4 Overhead

OV- 0.4	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	13.013	15.270	15.252	15.279	15.205	15.225
Totaal baten	529	232	245	245	245	245
Saldo	-12.484	-15.038	-15.007	-15.034	-14.960	-14.980

+ = ruimte; - = geldvraag

0.4 Organisatieontwikkeling (lasten € 548.000 V)

In de Perspectiefnota 2025-2028 stelde uw raad structureel budget (€ 300.000) beschikbaar voor het versterken van de organisatie. Hiermee investeren we in de sturingskracht en in een

strategische impuls voor de afdelingen binnen de organisatie. Het budget 2025 is incidenteel hoger door de resultaatbestemming bij de Jaarstukken 2024 (€ 203.000).

0.4 Opleidingsbudget (lasten € 55.000 N)

In de 1^e Tussenrapportage 2025 (€ 145.000) en in de Perspectiefnota 2026-2029 (€ 200.000) stelde u extra opleidingsbudget beschikbaar om te investeren in ontwikkeling en behoud van medewerkers.

0.4 Kapitaallasten (lasten € 323.000 N)

In 2025 rekenden we geen rente toe aan de diverse taakvelden omdat we meer rentebaten dan lasten hadden. Vanaf 2026 houden we rekening met een renteverdeling van 1,5% over de investeringen omdat de rentebaten vervallen.

Wijzigingen reserves

MR Stortingen en onttrekkingen reserves	Baten	Lasten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	15.570	13.818	1.752
Totaal	15.570	13.818	1.752

0.10 Mutaties reserves

MR- 0.10	Real. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal lasten	9.610	1.182	13.818	776	0	0
Totaal baten	6.265	6.730	15.570	1.524	1.099	1.786
Saldo	-3.346	5.548	1.752	748	1.099	1.786

+ = ruimte; - = geldvraag

In overeenstemming met het BBV worden alle stortingen en onttrekkingen verwerkt via de rekening van baten en lasten. In 2026 voegen we € 13,2 mln vanuit de Algemene reserve toe aan de bestemmingsreserve Investeringsagenda. Hierdoor zien we bij de baten en bij de lasten een grote stijging ten opzichte van het voorgaande jaar. Voor een overzicht van de onttrekkingen en stortingen aan de reserves verwijzen we naar Gebruik van reserves per programma (hoofdstuk 3.6).

3.4. Incidentele baten en lasten

Baten en lasten beschouwen we als incidenteel wanneer ze de begroting gedurende niet meer dan drie opeenvolgende jaren beïnvloeden, waarbij de einddatum vastligt en ze niet strikt noodzakelijk zijn voor de uitvoering van gemeentelijke taken. We volgen hierbij het Gelders provinciaal toezichtskader 'Kwestie van evenwicht' en de provinciale handleiding 2021 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten'. Voor de provincie hoeven we in het overzicht niet expliciet aan te geven hoe we de incidentele lasten opvangen (in de exploitatie of uit de reserve). Tijdelijke geldstromen, waarvan de eindigheid vastligt, merken we ook als incidenteel aan. De toezichthouder gebruikt dit overzicht om te bepalen of onze financiële positie materieel sluitend is (in meerjarenperspectief). Voor de bepaling van dat beeld worden de incidentele baten en lasten namelijk buiten beschouwing gelaten.

Van de incidenteel opgenomen baten en lasten in de begroting is het onderstaande overzicht te geven. Hierbij houden we een ondergrens aan van € 50.000.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Programma 1 Zorg en ondersteuning	631	105	55	0
Programma Migratie & Integratie	541	25		
Aanbesteding automatiseringsystemen participatie		30	30	
Armoedebestrijding	50	50	25	
Powerful Ageing, opleidingskosten	40			
Programma 2 Wonen en leefomgeving	-412	342	618	618
Afsluiting grondenexploitaties, winstneming	-536			
Actualiseren nota grondbeleid		30		
Ontwikkeling woningbouwprojecten	51			
Onderhoud wegen, herstel sloten	112	112	368	368
Onderhoud wegen, vertraging inhaalslag onderhoud	-300			
Onderhoud groen, duurder contract	186			
Onderhoud groen, herstel laanbomen	75	200	250	250
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	340	165	200	0
Landelijk gebied, soortenmanagementplan	150			
Regiorotonde	225	200	200	
Leader, incidentele verschuiving budget naar 2024/25	-35	-35		
Programma 4 Bestuur	-111	-154	-60	0
Rij- en reisdocumenten	-111	-154	-60	
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Overhead	126	64	0	0
Juridische aangelegenheden,	126	64		
Saldo incidenteel (-/- = baten + = lasten)	574	522	812	618
<i>Waarvan incidentele baten</i>	<i>647</i>	<i>154</i>	<i>60</i>	<i>0</i>
<i>Waarvan incidentele lasten</i>	<i>1.221</i>	<i>676</i>	<i>873</i>	<i>618</i>
Saldo incidenteel (-/- = last)	-574	-522	-812	-618

3.5. Investeringsplan

Voor de begroting maken de lasten van de vervangingsinvesteringen deel uit van de geautoriseerde budgetten per programma. De investeringen van de Investeringsagenda hebben niet die directe goedkeuring voor uitvoering. Voor ieder voorstel van de Investeringsagenda ontvangt u van ons een afzonderlijk raadsvoorstel met de uitwerking van die opgave en de totale financiering daarvan. In de programmabegroting en in de jaarstukken maken we duidelijk hoe de Investeringsagenda (3.2.3) zich ontwikkelt.

Investeringsplan

Deel- progr	Omschrijving	Invest. bedrag	T.I.v voorz.	Netto invest.	Jaar	Afschr. term.	Kapitaallasten per jaar			
							2026	2027	2028	2029
2B	IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2025; afschrijvingslast in 2026)	16		16	2025	1	16	0	0	0
2B	IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2026; afschrijvingslast in 2027)	16		16	2026	1	0	16	0	0
2B	IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2027; afschrijvingslast in 2028)	16		16	2027	1	0	0	16	0
2B	IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2028; afschrijvingslast in 2029)	16		16	2028	1	0	0	0	16
2B	IP materieel buitenruimte 2026	1.122		1.122	2026	div.	8	129	127	125
2B	IP materieel buitenruimte 2027	1.196		1.196	2027	div.	0	9	127	126
2B	IP materieel buitenruimte 2028	301		301	2028	div.	0	0	2	35
2B	IP materieel buitenruimte 2029	140		140	2029	div.	0	0	0	1
2B	Reconstructies wegen 2026	400		400	2026	20	3	26	26	25
2B	Reconstructies wegen 2027	400		400	2027	20	0	3	26	26
2B	Reconstructies wegen 2028	400		400	2028	20	0	0	3	26
2B	Reconstructies wegen 2029	400		400	2029	20	0	0	0	3
2B	Reconstructie wijken 2029	1.000		1.000	2029	20	0	0	0	8
2B	IP Riolering 2026	2.486	550	1.936	2026	div.	15	88	87	86
2B	IP Riolering 2027	3.233	606	2.627	2027	div.	0	20	107	106
2B	IP Riolering 2028	2.315	650	1.665	2028	div.	0	0	12	72
2B	IP Riolering 2029	1.415	0	1.415	2029	div.	0	0	0	11
3B	Ondergrondse inzamel voorzieningen 2026	27		27	2026	10	0	3	3	3
3B	Ondergrondse inzamel voorzieningen 2027	285		285	2027	10	0	2	33	32
4A	Laptops raads- en commissieleden	35		35	2026	4	0	9	9	9
OVH	Audiovisuele middelen	150		150	2028	5	0	0	1	32
OVH	Meubilair raadszaal	80		80	2029	10	0	0	0	1
OVH	Meubilair kamer wethouders	20		20	2029	10	0	0	0	0
Investeringsagenda (restant beschikbaar 1-4-2025)										
2B	IA; IHP Nieuwbouw scholen Zelhem	7.700		7.700	2028	40	0	0	58	308
2B	IA; IHP Nieuwbouw school Halle	2.200		2.200	2026	40	17	88	87	86
2B	IA; Nieuwbouw sporthal de Pol Zelhem	4.370		4.370	2028	40	0	0	33	175
2B	IA; Herinrichting markt Zelhem	0		0	2028	20	0	0	0	0
3A	IA; Uitbreiding en revitaliseren bedrijventerreinen	1.500		1.500	2028	20	0	0	11	98
2B	IA; Herinrichting parkje bibliotheek Zelhem	0		0	2028	20	0	0	0	0
2B	IA; Beschikbare ruimte (1-4-2025)	4.658		4.658	2028	20	0	0	35	303
Totaal		36.079	1.806	34.273			59	393	804	1.712

3.6. Gebruik van reserves per programma

De Algemene reserve zetten we in voor investeringen die bijdragen aan onze doelen. Voor de inhoudelijke toelichting op de omvang van de Algemene reserve verwijzen we naar de toelichting op de balanspositie(3.3.2). De projecten met een bijdrage uit de Algemene reserve voldoen aan de bestedingscriteria volgens de nota Reserves en voorzieningen Bronckhorst.

Hieronder leest u hoeveel kosten we dekken met een bijdrage vanuit de Algemene reserve of bestemmingsreserves en hoe ze over de programma's zijn verdeeld:

Omschrijving	AR/BR*	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	AR	14.255	580	25	0
Bestemmingsreserve	BR	-12.503	168	1.074	1.786
Saldo mutatie reserves		1.752	748	1.099	1.786

Omschrijving	AR/BR*	2026	2027	2028	2029
Programmaplan M&I	AR	541			
Programmaplan M&I, jobcoach	AR		25		
Buitenschools sport- en cultuuraanbod	AR	50	50	25	
Minimafonds	BR	5	5	4	
		596	80	29	0

Omschrijving	AR/BR*	2026	2027	2028	2029
Winstnemingen grondenexploitaties	AR	-536			
Bijdragen bovenwijkse voorzieningen	BR	-82	-271		
Bestemmingen bovenwijkse voorzieningen	BR	25	25	61	61
		-593	-246	61	61

Omschrijving	AR/BR*	2026	2027	2028	2029
Dekking ravijnjaar 2026	AR	1.000			
Toevoeging bestemmingsreserve Investeringsagenda	AR	13.200			
Toevoeging bestemmingsreserve Investeringsagenda	BR	-13.200			
Bestemmingen Investeringsagenda	BR		55	55	730
Bestemmingen Investeringsagenda, bestemd	BR	572	669	764	805
Toevoeging bestemmingsreserve gemeentehuis, loods werf	AR		505		
Toevoeging bestemmingsreserve gemeentehuis, loods werf	BR		-505		
Huisvesting gemeentehuis en werf	BR	177	190	190	190
Saldo mutatie reserves		1.749	914	1.009	1.725

3.7. Overzicht baten en lasten 2026 per kostensoort

3.7.1. We volgen welke kosten we maken

Voor de jaarlijkse budgetten gebruiken we vaste uitgangspunten voor de stijging van de lonen en prijzen aan de uitgaven- en inkomstenkant en de hoogte van de rentepercentages. In [bijlage 4.3](#) bij deze programmabegroting ziet u een overzicht van de gehanteerde uitgangspunten.

Hieronder tonen we de ontwikkeling van de baten en lasten van de programma's en taakvelden op kostensoorten. In de [toelichting](#) (3.7.2) richten we ons op de laatste twee kolommen.

Kostensoorten	Rekening 2024	Begroting 2025	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Baten				
Algemene uitkering	71.463	72.606	69.023	75.608
Overige inkomensoverdrachten	18.598	9.102	9.075	11.347
Belastingen	14.749	14.784	14.784	15.761
Overige opr., huren en pachten, leges	10.969	9.538	10.234	9.372
Dividend, winstuitkering	840	580	580	580
Verkoop grond en overige duurzame goederen	767	406	20	1.506
Totaal baten	117.386	107.016	103.716	114.174
Lasten				
Personeelskosten	33.966	33.688	32.914	34.522
Afschrijvingen	3.921	3.681	3.942	3.797
Inkomensoverdrachten	48.947	43.135	43.430	49.887
Kosten derden	26.694	25.314	23.298	26.607
Dotaties voorzieningen	2.808	1.389	1.298	1.642
Aankoop grond en overige duurzame goederen	491	0	0	0
Totaal lasten	116.827	107.207	104.883	116.455
Rente				
Rente baten	1.181	105	111	183
Rente lasten	609	506	488	523
Saldo rente	573	-400	-377	-340
Activering mutaties grondexploitaties	1.390	0	0	-19
Saldo van baten en lasten	2.522	-592	-1.544	-2.640
Toevoegingen en onttrekkingen reserves				
Toevoeging reserves	9.610	0	0	13.818
Onttrekking reserves	6.265	2.225	1.665	15.570
Geraamd resultaat	-824	1.634	121	-888

+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort

3.7.2. Wat geven we anders uit dan verwacht voor 2025

In de toelichting op kostensoorten vergelijken we de ramingen 2026 met de ramingen die we in de programmabegroting 2025-2028 (vastgesteld op 7 november 2024) voor de jaarschijf 2026 opnamen.

Algemene uitkering

De Algemene uitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2025. Over de ontwikkeling van de Algemene uitkering leest u meer in het [overzicht algemene dekkingsmiddelen](#) (3.1.2) en de [financiële positie](#) (3.3.1).

Algemene uitkering	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Algemene uitkering gemeentefonds	69.023	75.608
Totaal Algemene uitkering	69.023	75.608

Overige inkomensoverdrachten

We laten hier de rijksvergoedingen zien en de eigen bijdragen. De vergoedingen zijn bedoeld voor de uitvoering van de inkomensregelingen, de uitvoering van de energietransitie en de regeling Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De vergoedingen voor duurzaamheidsmaatregelen, dorpsenergieprocessen, grootschalige opwek en warmtetransitie verklaren de toename op de bijdragen Rijk en overige overheidsinstanties. De verwachte eigen bijdragen dalen door het uitstel van het abonnementstarief.

Overige inkomensoverdrachten	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Bijdragen Rijk	7.576	9.793
Verhaal / terugvorderingen	345	345
Eigen bijdragen	825	374
Overige bijdragen overheidsinstanties	329	834
Totaal overige inkomensoverdrachten	9.075	11.347

Belastingen

De opbrengsten van de verschillende belastingen, met uitzondering van de reclamebelasting, indexeerden we voor prijsstijging. De ondernemersfondsen willen de reclamebelasting niet indexeren. De opbrengst is voor de begroting gebaseerd op de opbrengst van 2024. De toeristenbelasting is nu in overeenstemming met de verwachte opbrengst op basis van het aantal overnachtingen per jaar. De rioolheffing hebben we hier bij de belastingen opgenomen omdat het geen variabele tariefdelen bevat. Een deel van de verhogingen op de onroerende zaakbelasting is gecompenseerd met een verlaging op de rioolheffing. Over de ontwikkeling van de belastingen leest u meer in de [paragraaf Lokale heffingen](#) (2.2.1).

Belastingen	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Onroerende zaakbelastingen:		
- woningen	6.785	7.307
- niet woningen, eigenaren	1.820	1.935
- niet woningen, gebruikers	1.164	1.219
Toeristenbelasting	342	465
Forensenbelasting	72	87
Reclamebelasting	140	140
Rioolheffing:		
- woningen	4.021	4.206
- niet woningen	440	402
Totaal belastingen	14.784	15.761

Huren en pachten, leges en overige opbrengsten

Voor de diensten voor afval willen we dat de tarieven kostendekkend zijn en de andere diensten berekenen we de prijsstijging door. De legestarieven voor de omgevingsvergunningen hebben we extra verhoogd. Hiertegenover hebben we de aframing verwerkt door minder aanvragen van bedrijven en agrariërs vanwege netcongestie en stikstof (2e tussenrapportage 2025). Het niet doorgaan van de overdracht van de boven- en ondergrondse afvalcontainers verklaart de daling van de overige opbrengsten.

Huren en pachten, leges en overige opbrengsten	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Pachten	31	39
Huren:		
- woningen	33	34
- overige gebouwen	750	794
- gronden	12	13
Leges:		
- bestemmingsplannen, bouw, sloop en vrijstellingen	1.711	1.534
- rijbewijzen en reisdocumenten	695	741
- overige leges	185	255
Overige opbrengsten:		
- afvalstoffenheffing	4.049	4.066
- lijkbezorgingsrechten	649	668
- overig	1.601	752
- detacheringen wsw-ers	475	430
- detacheringen overig	45	45
Totaal overige opbrengsten en leges	10.234	9.372

Dividend, winstuitkering

We krijgen van twee bedrijven dividend. Meer informatie leest u in de [paragraaf Verbonden partijen \(2.2.6\)](#).

Dividend, winstuitkering	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Bank Nederlandse Gemeenten	180	180
Alliander	400	400
Totaal dividend	580	580

Verkoop grond en overige duurzame goederen

De opbrengst grondverkoop hebben betrekking op onze grondexploitaties. Meer informatie leest u in de paragraaf Grondbeleid (2.2.7).

Verkoop grond en overige duurzame goederen	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Opbrengst duurzame goederen	20	40
Grondverkoop	0	1.466
Totaal verkoop grond en overige duurzame goederen	20	1.506

Personeelskosten

De vergoedingen aan raadsleden en buitengewone ambtenaren burgerlijke stand staan onder de kostenpost vergoedingen. Het begrip personeelskosten is van toepassing voor het college, de griffie en het overige ambtelijk personeel. We houden rekening met een cao-loonstijging van 3,8%. Meer informatie over personeel leest u in de paragraaf Bedrijfsvoering (2.2.5).

Personeelskosten	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Vergoeding raads- en commissieleden	431	436
College	664	688
Griffie	365	396
Ambtenaren burgerlijke stand	10	18
Gemeentelijke organisatie (inclusief ingehuurd medewerkers)	28.831	30.239
Wsw	2.309	2.417
Nieuw beschut werk participatie	304	328
Totaal personeelskosten	32.914	34.522

Afschrijvingen

De afschrijvingen volgen uit gerealiseerde investeringen. Op de investeringen schrijven we af op basis van de verwachte gebruiksduur. Het investeringsplan hebben we opgenomen onder 3.5. Investerings vanuit de Investeringsagenda zijn nader toegelicht in 3.2.3.

Afschrijvingen	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Programma 1 Zorg en ondersteuning	24	50
Programma 2 Wonen en leefomgeving	3.036	2.883
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	176	154
Programma 4 Bestuur	3	3
Overhead	704	707
Totaal afschrijvingen	3.942	3.797

Inkomensoverdrachten

Bij de afgifte van rijbewijzen en reisdocumenten heffen we leges waarvan een deel bestemd is voor het Rijk. De afdracht aan het rijk staat hieronder. De uitkeringen in geld (Participatiewet) stijgen o.a. door de instroom van bijstandsgerechtigde statushouders. Voor de uitkeringen in natura zijn de hogere kosten verwerkt. Voor een toelichting verwijzen we naar de Perspectiefnota 2026. De subsidies voor duurzaamheidsmaatregelen, dorpsenergieprocessen, grootschalige opwek en warmtetransitie verklaren de toename

op de overige subsidies (zie ook de stijging van de bijdragen van het rijk onder de inkomensoverdrachten). Naast inkomensoverdrachten aan individuen geven we ook bijdragen aan overheidsinstellingen, die financieel van ons afhankelijk zijn, zoals de verbonden partijen.

Inkomensoverdrachten	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Afdracht leges	337	355
Sociale uitkeringen in geld	4.889	5.319
Sociale uitkeringen in natura	24.459	28.477
Subsidies:		
- raadsfracties	7	7
- dierenopvang	57	0
- VVV	155	183
- Yunio	585	579
- bibliotheken	702	828
- overige subsidies	4.242	5.827
Bijdragen gemeenschappelijke regelingen:		
- Regio Achterhoek	290	297
- ODA	1.281	1.413
- VNOG	2.503	2.648
- GGD	834	838
- Laborijn	1.823	1.835
- ECAL	318	318
- overige bijdragen	281	274
Gemeentelijke bijdragen:		
- VNG	231	227
- overige gemeentelijke bijdragen	250	250
	0	3
- kwijtschelding gemeentelijke belastingen	185	209
Totaal inkomensoverdrachten	43.430	49.887

Kosten derden

Kosten derden	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Onderzoek en advisering derden	301	623
Gemeentelijke belastingen en overige heffingen	347	357
Gas, water, elektra en brandstoffen	921	1.034
Inkoop materiaal, gegevens en overig	931	942
Onderhoud	2.522	2.745
Inzamelen en verwerken afval	2.761	2.833
Nog uit te werken beleid	265	3.817
Overige kosten derden	15.250	14.255
Totaal kosten derden	23.298	26.607

Dotaties voorzieningen

Om de kosten van onderhoud van gemeentelijke gebouwen en sporthallen gelijkmatig in de exploitatie op te nemen, gebruiken we onderhoudsvoorzieningen. In de tariefstelling voor rioolheffing houden we rekening met toekomstige vervangingsinvesteringen. De dotatie (het

'spaarbedrag') voegen we toe aan de betreffende voorziening om vanuit de voorziening vervolgens de kosten van de vervangingsinvesteringen te dekken.

Dotaties voorzieningen	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Pensioen- en wachtgeldverplichtingen	126	129
Sportaccommodaties	339	348
Gemeentelijke gebouwen	605	621
Vervangingsinvesteringen riolering	228	543
Totaal dotaties	1.298	1.642

Rente

Voor de leningen die we nu hebben lopen als 'opgenomen leningen', betalen we gemiddeld 4,5% rente. Over het verloop van de leningen leest u meer in de balans (paragraaf 3.3.2).

Rentebaten	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Rente baten	107	179
Personeelshypotheke	4	4
Rente baten	111	183

Rentelasten	Jaarschijf 2026 uit MJB 2025-2028	Begroting 2026
Leningportefeuille	337	337
Rekening-courant, kortlopende leningen, kosten en stelpost	31	68
Beheerkosten SVn	31	32
Toevoeging rente voorziening afkoop onderhoud graven	89	87
Rente lasten	488	523

Toevoegingen en onttrekkingen reserves

Een specificatie van de toevoegingen en onttrekkingen geven we in 3.6 Gebruik van reserves.

4. BIJLAGEN

4.1. Kerngegevens

Maatstaven	1-1-2025 Schatting	1-1-2025 Werkelijk	1-1-2026 Schatting	
Sociale structuur				
<i>Aantal inwoners</i>	36.000	36.013	35.900	
van 0 t/m 17 jaar	5.600	5.533	5.500	
vanaf 18 jaar en ouder	30.400	30.480	30.400	
<i>Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:</i>				
Pw (Participatiewet incl. bbz (voorheen Wwb)	280	285	291	
Periodieke uitkeringen ingevolge de IOAW	8	7	7	
Periodieke uitkeringen ingevolge de IOAZ	3	3	2	
<i>Aantal leerlingen</i>				
Leerlingen Voortgezet Onderwijs	409	414	414	
Fysieke structuur				
<i>Oppervlakte gemeente</i>	28.642	28.643	28.643	ha
Land	28.348	28.345	28.345	ha
Binnenwater	294	298	298	ha
<i>Lengte van wegen</i>				
Asfaltwegen	498,0	499,0	499,0	km
Betonwegen (buitengebied)	7,3	7,3	7,3	km
Klinkerwegen	166,0	168,0	169,0	km
Zandwegen	180,0	181,0	181,0	km
<i>Verharde wegen (asfalt- beton en klinkerwegen):</i>				
In de kom	157,0	158,0	159,0	km
Buiten de kom	515,0	515,0	515,0	km
<i>Groenbeheer binnen de bebouwde kom</i>				
Bomen	13.256	13.026	13.026	st
Bermen	118.707	117.198	117.198	m ²
Gazons	499.923	465.305	465.305	m ²
Bosplantsoen	262.339	260.170	260.170	m ²
Hagen	13.624	13.977	13.977	m ¹
Plantsoen	101.042	100.700	100.700	m ²
<i>Aantal woningen (BAG code en -gebruiksdoel)</i>				
01 woonfunctie	16.465	16.498	16.527	
11 bijeenkomstfunctie	206	204	204	
31 gezondheidszorgfunctie	560	562	598	
41 industrie functie	1.817	1.828	1.828	
51 kantoorfunctie	238	237	241	
61 logiesfunctie	507	512	513	
71 onderwijsfunctie	35	35	35	
76 sportfunctie	48	48	49	
81 winkelfunctie	346	343	341	
91 overige gebruiksfunctie	695	694	695	

4.2. Samenstelling bestuursorganen

Gemeenteraad

Zetelverdeling	Zetels	%
CDA	6	24%
GBB	5	20%
VVD	4	16%
Groep Westerink	3	12%
GroenLinks	2	8%
PvdA	2	8%
D66	2	8%
CU-SGP	1	4%
Totaal	25	100%

De saamenstelling van de raad leest u op onze website www.bronckhorst.nl.

College van burgemeester en wethouders

Patrick van Domburg - Burgemeester

- Openbare orde en veiligheid
- Handhaving
- Communicatie algemeen

Wilko Pelgrom - wethouder CDA

- Landschappelijke kwaliteit en landbouw
  - Energietransitie
  - Klimaat
  - Openbare ruimte (wegen en groen, riolering en water)
  - Mobiliteit/ verkeer en vervoer
  - Accommodatiebeleid, Integraal Huisvestings Plan onderwijs, gemeentelijk vastgoed
  - Grondstoffenbeleid
  - Dienstverlening
  - Omgevingsprogramma Energietransitie en klimaatadaptatie
  - Omgevingsprogramma Landschappelijke kwaliteit en erfgoed
  - Cultuurhistorie en monumenten
  - Dienstbare overheid
- Gebiedswethouder voor Bronckhorst Noord

Antoon Peppelman - wethouder PvdA

- Economie, ondernemerschap
  - Recreatie, toerisme en evenementen
  - Bedrijventerreinen
  - Arbeid en participatie, minimabeleid
  - Onderwijs (niet zijnde gebouwen)
  - Financiën, subsidies
  - Algemene juridische en bestuurstaken
  - Omgevingsprogramma Werklocaties
  - Dienstbare overheid
- Gebiedswethouder voor Bronckhorst Zuid

Hans Puijk - wethouder VVD

- Zorg (jeugd, WMO, volksgezondheid)
  - Sport, vrijwilligerswerk, bibliotheek, kunst en Cultuur
  - Armoede bestrijding
  - Bronckhorst inclusief
  - Investeringsagenda leefbaarheid
  - Doelgroepenvervoer
  - Dienstbare overheid
  - Bedrijfsvoering (P&O, I&A, facilitaire zaken)
- Gebiedswethouder Bronckhorst Midden en West

Emmeke Gosselink - wethouder

- Vitale kernen
  - Wonen
  - Verduurzamen woningvoorraad
  - Ruimtelijke ordening
  - Grondzaken
  - Omgevingsprogramma Wonen
  - Implementatie omgevingswet
  - Regionale samenwerking
  - Dienstbare overheid
- Gebiedswethouder voor Bronckhorst Oost

Martin Rommers - gemeentesecretaris

4.3. Begrotingsuitgangspunten

Omschrijving uitgangspunt	
Lasten (algemeen)	
Prijsstijging (inflatie)	2,7% (pbbp in Meicirculaire 2025)
Dotaties onderhoudsvoorzieningen	2,7% (pbbp in Meicirculaire 2025)
Subsidies	Algemene subsidieverordening indexering met 2,7%. Voor gesloten budgetovereenkomsten gelden indexatiebepalingen overeenkomsten
Gemeenschappelijke regelingen	Beginstand volgens Programmabegroting 2026-2029 (april 2025)
Salarissen	Indexering met 2% voor cao-stijging en stijging sociale lasten (loonvoet sector overheid).
Kapitaallasten	Doorrekening van gegevens in Programmabegroting 2025-2028
Baten (algemeen)	
Belastingen onroerende zaken (OZB)	2,7% (pbbp in Meicirculaire 2025)
Overige belastingen	2,7% (pbbp in Meicirculaire 2025)
Rechten	Tarieven zijn kostendekkend
Leges	2,7% (pbbp in Meicirculaire 2025) tot maximaal kostendekkend, rekening houdend met wettelijke voorschriften voor reisdocumenten, etc.
Overige opbrengsten	2,7% (pbbp in Meicirculaire 2025) Voor gesloten overeenkomsten gelden de indexatiebepalingen in de overeenkomsten
Overige uitgangspunten	
Stelpost onvoorzien	€ 3,50 per inwoner
Prijspeil meerjarenperspectief	Constante prijzen (prijspeil jaarschijf 2026)
Algemene uitkering gemeentefonds	Meicirculaire 2025
Eenheden algemene uitkering	Vanuit feitelijke aantallen eenheden op 1-1-2025 prognose voor de stand op 01-01-2026
Kostenverdeling	Afdelingsplannen 2025
Deel van de Algemene reserve voor bufferfunctie (risicovermogen)	100%
Rente extern	
Bestaande opgenomen leningen	Basis is bestaande leningportefeuille
Nieuw op te nemen leningen	4,00%
Bestaande verstrekte leningen	Basis is bestaande leningportefeuille
<i>Rekening courant</i>	
- krediet	1maands Eonia plus 0,21%, medio 2025
- tegoed	1maands Eonia min 0,25%, medio 2025
Kortlopende uitzettingen / schatkistbankieren	Eonia
Leverancierskrediet	0% en betaling binnen 30 dagen
Rente intern	
<i>Rentetoevoeging reserves</i>	
- bestemmingsreserve afkoop onderhoud graven	3,00%
<i>Renteverdeling</i>	
- investeringen grondexploitatie	Omslagrente volgens BBV-voorschriften
- investeringen overig	1,50%
<i>*prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product</i>	

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
ABP	Algemeen Burgelijk Pensioenfonds
AI	Artificiële Intelligentie
AMV	Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen
AZWA	Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CDOKE	Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat en Energie
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Planbureau
DBO	DorpsBelangenOrganisatie
DDOS	Distributed Denial of Service
DEP	Dorpsenergieprocessen
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
Fido	Wet financiering decentrale overheden
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GBTwente	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
HLO	Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
ISK	Internationale Schakelklas
ISMS	Information Security Management System
IZA	Integraal Zorgakkoord
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
LBV	Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanning
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NIS2	Network and Information Security directive 2
ODA	Omgevingsdienst Achterhoek
OZB	Onroerendezaakbelasting
PDCA	Plan-Do-Check-Act
POC	Percentage of Completion
RES	Regionale Energiestrategie
RPW	Regionaal Programma Werklocaties
RTB	Regeling Tijdelijke Bescherming
SDG	Sustainable Development Goals
SMP	Soortenmanagementplan
SPUK	Specifieke Uitkering
Suwi	Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen

Afkorting

TJ
TOZO
VNG
VNOG
WGA
Wgr
Wmo
Woo
WOZ
WTPO

Betekenis

Terrajoule
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
Wet Gemeenschappelijke regelingen
Wet maatschappelijke ondersteuning
Wet open overheid
Waardering Onroerende Zaak
Watertakenplan Olburgen